

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಪಠ್ಯ

ಎರಡನೆ ವರ್ಷದ ಬಿಕಾಂ.,
ಮೂರನೆ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್
[ಎನ್‌ಇಪಿ ೨೦೨೨-೨೫]

ಕನ್ನಡ ಉತ್ಸವ-೨

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ
ಡಾ. ಬಿ. ಗಂಗಾಧರ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಎಚ್.ವಿ. ಅಂಜನರೆಡ್ಡಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ.ಪಿ. ಉಮಾಮಣಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಡಾ. ಸಿ.ಎ. ರಮೇಶ್

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಟಮಕ, ಕೋಲಾರ - 563103

ಬಿಕಾಂ ಕನ್ನಡ ಉತ್ಸವ-೨
ಮೂರನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಪರಿವಿಡಿ

ಘಟಕ : ೧

೧) ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ	ಚಲಿತಮಾದುದು ಚಿತ್ತಂ	-ನಾಗಚಂದ್ರ
೨) ಕಥೆ	ಜೀವದ ಹೂವು	-ಆನಂದ ಕಂದ
೩) ಪ್ರಬಂಧ	ಒಂದು ಒಡಕಿನ ಎದುರು	-ಡಾ. ನಟರಾಜ ಹುಳಿಯಾರ

ಘಟಕ : ೨

೧) ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ	ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೇಲೆ	-ಚಾಮರಸ
೨) ಕಥೆ	ಗಂಗಜ್ಜಿ	-ಎಂ.ಕೆ. ಇಂದಿರಾ
೩) ಪ್ರಬಂಧ	ಸಾರು ಸಹಸ್ರಾರು	-ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಘಟಕ : ೩

೧) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ	ತರುಣರಿರ ಎದ್ದೇಳಿ	-ಕುವೆಂಪು
೨) ಕಥೆ	ಕಳ್ಳಗಿರಿಯಣ್ಣ	-ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ
೩) ಪ್ರಬಂಧ/ಸಂಕೀರ್ಣ	ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ	-ಟಿ.ಜಿ. ಶ್ರೀನಿಧಿ

ಘಟಕ : ೪

೧) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ	ಹಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಇಂದು	-ಡಾ. ಲತಾ ರಾಜಶೇಖರ
೨) ಕಥೆ	ಕಿವುಡ ನಾಯಿಯಾದ ಪ್ರಸಂಗ	-ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ
೩) ಪ್ರಬಂಧ/ಸಂಕೀರ್ಣ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮೂರು ವಚನ-ನಿರ್ವಚನ	-ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ

ಘಟಕ : ೧

೧. ಚಲಿತಮಾದುದು ಚಿತ್ತಂ

—ನಾಗಚಂದ್ರ

ಆಶಯ: ಹಂಬಲದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡ ಜೀವಿ ಇಲ್ಲ. ಹಂಬಲ ಬೇರೆ ಹಂಬಲಿಸುವಾತ ಬೇರೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಇರುವುದು ಕೇವಲ ಹಂಬಲ ಮಾತ್ರ. ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಬಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೇಷತೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಭಿನ್ನ ಆಸಕ್ತಿಗಳ ನೆನಪು ಹೊಸ ಆಸಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದಾಗ ಸಂಘರ್ಷ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾತ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾನು ಹಂಬಲದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವವನು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವ ತನ್ನ ಗುಣಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಲೆ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ವಜ್ರದ ಸಂ

ಕಲೆ ಹೃದಯಕ್ಕೆನಿಪ ರೂಪವತಿ ಜಾನಕಿ ಕ

ಣ್ಣೊಲದೊಳಿರೆ ಪದ್ಮಪತ್ರದ

ಜಲಬಿಂದುವಿನಂತೆ ಚಲಿತಮಾದುದು ಚಿತ್ತಂ

ತಳತಳಿಸಿ ಪೊಳೆಯೆ ಸೀತೆಯ

ಚಳನಯನಂ ಖಚರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚಿತ್ತಂ

ಕೊಳದೊಳಗಳವಾಳೆ ತೆಜಂ

ಬೊಳೆವಂತೆ ಕಲಂಕಿ ಕದಡಿದತ್ತಾಕ್ಷಣದೊಳ್

ವಿಹಿತಾಚಾರಮನನ್ವಯಾಗತ ಗುಣಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯಂ ದುಷ್ಟನಿ

ಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟಪ್ರತಿಪಾಲನಕ್ಷಮತೆಯಂ ಕೈಗಾಯದೆ ಅನ್ಯಾಂಗನಾ

ಸ್ವಹೆಯಂ ತಾಳ್ವಿದನಲೆ ಕಾಲವಶದಿಂ ಲಂಕೇಶ್ವರಂ ವಿಸ್ಮಯಾ

ವಹಮಲ್ತ ಭಿಡಿಯುಮೊರ್ಮೆ ಕಾಲವಶದಿಂ ಮರ್ಯಾದೆಯಂ ದಾಂಟದೇ

ಅವಿವೇಕಿ ದಶಮುಖಂ ದೃ

ಷ್ಟಿ ವಿಷಾಹಿಯ ಪೆಡೆಯ ಮಣಿಶಲಾಕೆಗೆ ಕರ್ಯ ನೀ

ಡುವ ಗಾಂಪನಂತೆ ರಘುವೀ

ರ ವಧೂ ಜನಕಜೆಗೆ ಮನದೊಳ್ಳಿಪಂ ತಂದಂ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಅಭಿನವ ಪಂಪನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರುವ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಕಾಲ ೧೧೦೦. ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣ ೧೯ನೆ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಚರಿತ ಪುರಾಣ ಅಥವಾ ಪಂಪರಾಮಾಯಣ. ಜೈನ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉದಾತ್ತ ರಾಘವನ ಕಥೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ವಿವಿಧ ಪರಂಪರೆಯ ರಾಮಾಯಣ ಕೃತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳಾವುವು?

೨. ರಾವಣನ ಚಿತ್ತ ಚಲಿತವಾದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

೩. ಕವಿ ಕಾಲವಶದಿಂದ ಲಂಕೇಶ್ವರ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನಲು ಕಾರಣವೇನು?

೪. ಬಲೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಮೀನಿನ ಸ್ಥಿತಿ ರಾವಣನದ್ದು ಏಕೆ?

೨. ಜೀವದ ಹೂವು

ಆಶಯ: ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಾಗ ಬದುಕು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಘಟನೆಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ನಿಂತ ನೆಲವೇ ಕುಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಗಳು ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಬೆಳಗಿನ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಸುಂದರಮ್ಮನಿಗೆ ಬಡೆದೆಬ್ಬಿಸಿದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಾಲನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಮಿಣುಕು ಮಿಣುಕಾಗಿದ್ದ ದೀವಿಗೆಯನ್ನು ಡಾಳಾಗಿರಿಸಿದಳು. ಗೋಪಾಲನ ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಹೊದ್ದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದು, ಮುಖವು ಮಾತ್ರ ಹೊರಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸುಂದರಮ್ಮ ಅಂದು ಮೊಗಮೀಸೆವೆತ್ತ ಗೋಪಾಲನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಂಡಿರಬಹುದು. ಮದುವಣಿಗೆನಾಗಿ ನಿಂತ ಗೋಪಾಲನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಬಹುದು. ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಂತ ಗೋಪಾಲನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸಿರಬಹುದು. ಎಂತಲೇ ಅವರಿಗೆ ಇಂದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಉಲ್ಲಾಸ, ಉತ್ಸಾಹ.

ಇಂದು ಗೋಪಾಲನ ಎಂಟನೆಯ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬ. ಶಿವರಾಯರ ಸುಂದರಮ್ಮನ ಹಿಗ್ಗು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸದೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಬ್ಬರೂ 'ಮಕ್ಕಳು ಮಕ್ಕಳು' ಎಂದು ಅದೆಷ್ಟೋ ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸಿದವರು, ಬೆಂದು ಬೇಗುದಿಗೊಂಡವರು. ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗಳಿಂದಲೇ ಬದುಕನ್ನು ಕಳೆದವರು. ನಾಡದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡವರು. ಕೊನೆಗೆ ಗೋಪಾಲನ ಮುದ್ದುಮೊಗವನ್ನು ಕಂಡು ಕುಣಿದಾಡಿದವರು. ಗೋಪಾಲನು ಬೆಳೆಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಎಳೆಯತನದ ಆಟಗಳಿಂದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಹೃದಯವೀಣೆಯನ್ನು ಸವಿಯಾಗಿ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ವೀಣೆಯ ಗತ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಶಿವರಾಯ ಸುಂದರಮ್ಮನ ಜೀವನಗೀತವು ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಮಗ. ಆತನ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಜೀವ ಹೃದಯಗಳ ಹರುಷದ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಪಡಬೇಕಾದ ಏನು?

ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣನ ಪೂಜೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂದು ಕೂಡ ಎಂದಿನಂತೆ ಅದು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಭಾವುಕರಾದ ಶಿವರಾಯರು ಪೂಜೆಯನ್ನು ತುಂಬ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ಪೂಜೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುವುಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಂದು ರಾಯರು ಪೇಟೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಹುಲ್ಲೆಯ ಮರಿಯಂತೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಗೋಪಾಲನು ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹರಿದುಹೋಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಗಾಳಿಯ ಪಟವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ನಡುಮನೆಯಿಂದ ತಾಯಿಯ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿತು: 'ಗೋಪಾ!'

ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಗೋಪಾಲನು ಕೇಳಿದ: 'ಏನಮ್ಮಾ?'

'ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಬಾ ಮಗು! ನಿನಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೂಸುತ್ತೇನೆ' ಸುಂದರಮ್ಮ ಹೇಳಿದರು.

'ಬಂದೆ ಬಂದೆ ಕೊಂಚ ತಡೆ, ಈ ಪಟವನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾನು, ಪಲ್ಲ, ಕಿಟ್ಟ, ಚೆನ್ನ, ಕೂಡಿ ಪಟ ಹಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ' ಗೋಪಾಲನು ಉತ್ಸಾಹದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಮಾತಿನ ಕೊನೆಯೊಡನೆಯೇ ಕಂಬದ ಮೇಲಿನ ಹಲ್ಲಿಯೊಂದು ಲೊಟ ಲೊಟಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿತು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇಂಪು ಸೊಂಪುಗಳನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಈ ಹಲ್ಲಿಯ ಲೊಟ ಲೊಟ ನುಡಿಯು ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಗೋಪಾಲ ತನ್ನ ಪಟವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಟ್ಟ. ಹಾರುತ್ತ ಹಾರುತ್ತ ಒಳಕ್ಕೆ ನಡೆದ.

ಅವನು ನಡುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ. ಅಂದವಾಗಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ್ದ ಬಣ್ಣದ ಮಣೆಯಿರಿಸಿದೆ. ಗೋಪಾಲ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. 'ಅಮ್ಮಾ ಬೇಗ ಬಾರಮ್ಮ!' ಎಂದು ಕೂಗಿದ.

ಸುಂದರಮ್ಮ ಬಂದರು. ಗೋಪಾಲನನ್ನು ನೋಡಲು ಕುತೂಹಲಗೊಂಡ ಕಣ್ಣುಗಳು. ಆತನ ಮೃದುಸ್ವರ್ಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆಪಡುತ್ತಿರುವ ಕೈಗಳು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭಾವಗಾಯನದೊಡನೆ ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೃದಯ. ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗೋಪಾಲನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಣೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಕುಳಿತಿದ್ದ

ಗೋಪಾಲ- 'ಅಮ್ಮಾ, ನನಗೆ ಬಾಳ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಬೇಡ ನೋಡು!' ಎಂದು ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದುನಿಂತ. ಏಳುವಾಗಲೇ ತಲೆ ಸುಂದರಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ತಗಲಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಬಟ್ಟಲು ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಎಣ್ಣೆಯೆಲ್ಲ ನೆಲದ ಪಾಲಾಯಿತು. ಎಣ್ಣೆಯ ಬಟ್ಟಲು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಕಣ್ಣುರೆಪ್ಪೆ ಹಾಕುವಷ್ಟು ವೇಳೆ ಸುಂದರಮ್ಮನ ಕರುಳಿಗೆ ಇರುವೆ ಕಚ್ಚದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವಳು ಈಜಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಹಿಗ್ಗಿನ ಕಡಲು ಇರುವೆಯ ಕಡಿತವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮರೆಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಬೇರೆ ಎಣ್ಣೆ ತಂದಳು. ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಹೂಸಿದಳುದ ನೀರೆರೆದಳು ಆಯಿತು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ಅಳತೆಯಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆಂದು ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಔತಣ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಹಿರಿಯರಿಗೆಲ್ಲ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಬೇಸರ. ಹಿರಿಯರು ಕೊಟ್ಟ ಹರಕೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರೆ, ಗೋಪಾಲನ ತಲೆಯು ಅವುಗಳ ಹೊರೆಯನ್ನೇನೂ ಹೊರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಸಿರೊಡನೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಶಬ್ದ, ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ಗಾಳಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದುಷ್ಟಂತಲೇ ಚಿನ್ನು. ಅವರಿತ್ತ ಹರಕೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರೆ ನೂರಾರು ಹಾಳೆಗಳು ತುಂಬಿಬಿಡಬಹುದು.

ಅದೆಷ್ಟೋ ಬೆಡಗುಗಾತಿಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟಕ್ಕೆ ಇಂದು ಗೋಪಾಲ ಪಾತ್ರನಾದ. ಅವರ ತೊಡೆಮಡಿಲ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ಗುಲಾಬಿಯ ಸೋಂಕಿನಂತಹ ಅವರ ಮೆಲುಮುದ್ದಿನ ಉಡುಗೊರೆ ಪಡೆದ.

ಓರಗೆಯವರಿಗೆ ಗೋಪಾಲನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಮತೆಯಿಂದು. ಗೋಪಾಲ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಿ, ತನ್ನೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಿ, ಎಂಬೊಂದು ಬಗೆಯ ಮೇಲಾಟದ ಬಯಕೆ ಅವರಲ್ಲಿ. ಗೋಪಾಲ ಯಾರೊಡನಾದರೂ ನಗುನಗುತ್ತ ಮಾತನಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆತನು ತನ್ನನ್ನು ಧನ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಬ್ಬದ ಉಡುಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಾಲನನ್ನು, ಸುಂದರಮ್ಮ ನಿಂತು ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರ ರೋಮ ರೋಮಗಳೂ ಅವರಿಗಾಗಿದ್ದ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೂರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಿವರಾಯರ ಹಿಗ್ಗಿಗೂ ಇತಿಮಿತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ತಳಿರ ಜೊಂಪಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗುಲಾಬಿಯಂತಹುದು. ಅಂದು ಗೋಪಾಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಂಗೈಯ ಗಿಳಿ; ಕಣ್ಣು ತಣಿಸುವ ಮಣಿ. ಸುಂದರಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದರು: ಕೆಲಸವೆಲ್ಲವೂ ಕೊನೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ರಾತ್ರಿ ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಎಂದು.

ಪೂಜೆಗೆಂದು ಮಂಟಪ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾಳೆಯ ಮರಿಗಳು. ಎಡಕ್ಕೆ ಬಲಕ್ಕೆ ಅಂದವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸೋಂಗೆಬುಟ್ಟುಗಳು. ಚಂದರಳಿನ ತೋರಣ. ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯೆ ನಯವಾದ ಸುಳುವಿನ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದ ಗದ್ದುಗೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಅಣಿಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಕಳಶ. ಮುಂದಗಡೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಅಲರು ತಳಿರುಗಳನ್ನು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪಂಚಾಮೃತ ಸ್ನಾನದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೀಪಗಳ ಕಿರಣಗಳು ಮರುಬೆಳಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಬಾಳೆಯ ಮರಿಗಳೂ ಸೋಂಗೆಬುಟ್ಟುಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಪಾಲುಗಾರರಾದೆವೆಂದು ತಣಿದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದುವೋ, 'ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!' ಎಂದು ವ್ಯಸನದಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೋ ಕಾಣೆ. ಅವುಗಳ ಒಳಮಾತನ್ನು ತಿಳಿದವರಾರು?

ಒಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಪೂಜೆ ಅರಂಭವಾಯಿತು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶಿವರಾಯರು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಪುರೋಹಿತರು ಪೂಜೆಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ತೊಡಗಿದರು. ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಗರುಬತ್ತಿಗಳ ನರುಗಂಪು, ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅರಳುಗಳ ಒಳ್ಳಂಪು, ಕೇಸರಿ ಪಚ್ಚಕರ್ಪುರ ಶ್ರೀಗಂಧಮೊದಲಾದ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳ ಬಲ್ಲಂಪು, ಇವೆಲ್ಲ ಬೆರತು ಉಂಟಾದ ಅದೊಂದು ಮಿಶ್ರಗಂಧವು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ 'ಅಹಹ!' ಎಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪುರೋಹಿತರ ಕೊರಳು ಇಂಪಾದುದು. ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಲ್ಲ ಅವರು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಗೀತದ ಮೆರಗನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದು. ಪೂಜೆಯು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದಿತು.

ಶಿವರಾಯನ ಅಕ್ಕ ಶಾರದಮ್ಮನವರಿಗೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯೊಂದು ಬೇಕಾಯಿತು. ಪೇಟೆಯಿಂದ ತರಬೇಕು, 'ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು...' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಪೂಜೆ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಪಾಲನೊಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಇತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶಾರದಮ್ಮ ಗೋಪಾಲನ್ನು ಕರೆದರು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದರು: 'ಗೋಪಾಲ! ನನಗೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ.'

‘ಅದಕ್ಕೇನಮ್ಮಾ! ಪೇಟೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ನಾನು ಹೋಗಿ ತರಲೆ?’ ಗೋಪಾಲ ನುಡಿದ.

‘ಹಾಗಾದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಬೇಗನೆ ಬಾ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆ? ಶಾರದಮ್ಮ ಹೇಳಿದರು.

ಮೊದಲೇ ಗೋಪಾಲನ ನಡಿಗೆಯೊಂದರ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ನೆಗೆತಗಳು. ಇಂದಂತೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಡಗರದ ಸುಗ್ಗಿ. ಉತ್ತಾಹವು ಉಕ್ಕಿ ಉಕ್ಕಿ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಲಿದೆ. ಕೈಗೆ ದುಡ್ಡು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಕಿವಿಗೆ ಗಾಳಿ ತುಂಬಿದ ಎಳಗರುವಿನ ನಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ.

ಪೂಜೆಗೆಂದು ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರೊಡನೆ ಸುಂದರಮ್ಮ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲೆಲ್ಲವೂ ಗೋಪಾಲನ ಗುಣದ ಬಣ್ಣನೆಯೇ, ಆತನ ತುಂಟಾಟವನ್ನೂ ಕೌತುಕದ ಕತೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವರು; ಜಾಣತನವನ್ನೂ ಕೌತುಕದ ಕತೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವರು. ಗೋಪಾಲನ ಕರುಳಿನ ಬಳಗದವರು ಆತನ ಕತೆ ಕೇಳಿ, ಹೃದಯವರಳಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು ಹೊರಗಿನವರು ಬಲವಂತದ ನಗೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ತನ್ನ ಮಗನ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾಡುವಳಿವಳು!’ ಎಂದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಉಪಹಾಸದ ಬಿಂಕದಿಂದಲೂ ನಗುತ್ತಿರಬಹುದು ಕೆಲವರು.

ಪೂಜೆಯು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ಪೂಜೆಗೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣನ ಪೂಜೆಗಾರಂಭವಾಗಿ, ಒಂದೊಂದೇ ಉಪಚಾರಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿ, ಅಷ್ಟತ್ತೋರನಾಮ ಪೂಜೆಗೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಪುರೋಹಿತರು ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವವರು; ರಾಯರು ಹೂವಿನ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪುರೋಹಿತರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೂವನ್ನು ಏರಿಸುವವರು. ಪುರೋಹಿತರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: ‘ಓಂ ಸತ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ, ಓಂ ಸತ್ಯರೂಪಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಸತ್ಯಸಂಧಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಸತ್ಯನಾಥಾಯ ನಮಃ...’ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಓಡುತ್ತ ಬಂದ ಗಾಬರಿಯ ನಡುಗುದನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ: ‘ಗೋಪಾಲನ ಮೇಲೆ ಮೋಟಾರು ಹಾಯಿತು.’

ಬರಸಿಡಲೊಂದು ಗುಡುಗಿದಂತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೆಲಸವೂ ಬಾಯೊಳಗಿನ ಮಾತೂ ಮನದೊಳಗಿನ ಯೋಚನೆಯೂ ತಟ್ಟನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟವು. ‘ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ? ಗೋಪಾ...’ ಎನ್ನುತ್ತ ಶಿವರಾಯರು ಎದ್ದು, ಅವಸರದಿಂದ ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಜನರು ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ತಾವೂ ಬಂದರು. ಶಿವರಾಯರರು ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತರು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಎಚ್ಚರದಷ್ಟಿದ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ತಂದರು. ಶಿವರಾಯರು ನೋಡಿದರು. ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾಲಗೆಯೇಳದಾಯಿತು. ಅಡಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿಡಲು ಬರದಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಾವಳ ಮುಸುಕಲು ತೊಡಗಿತು. ಅವರು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವವರು; ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುರೋಹಿತರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದರು.

ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬರು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಸಿದರು. ಮೇಲೆ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಲಗಿಸಿ ಆಯಿತು. ಹಬ್ಬದ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲ ಹುಡಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಬಾಚಿ ಕಟ್ಟಿದ ಜಡೆ ಕೆದರಿಹೋಗಿದೆ. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಗಾಲಿ ಹಾಯ್ದಿತ್ತು. ಅರೆದರೆದ ಬಾಯಿ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ, ಎರಡು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಗುಂದಿದ ಕರೆಯ ಕುಡ್ಡೆ ಒಮ್ಮೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು; ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಶಿವರಾಯರು ನೋಡಿದರು. ‘ಅಯ್ಯೋ...! ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ...!’ ಎಂದು ಗೋಪಾಲನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವನ ತಲೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ತಮ್ಮ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ರಾವು ಹಿಡಿದುಹೋಗಿದ್ದ ಮುಖದಿಂದ ಸುಂದರಮ್ಮ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದವರಂತೆ ಗೋಪಾಲನ ಮೈ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ‘ಗೋಪಾಲ!’ ಎಂದು ಕೂಗಲು ತೊಡಗಿದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆಕ್ರೋಶವೇ. ಗೋಪಾಲನ ಉಸಿರಿನ ಕೊನೆ ಶಿವರಾಯನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಆಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದ ಕವಿ ಹೇಳಿರುವನಲ್ಲ! ಹಾಗೆಯೇ ‘ಮಂಗಳದ ಬೆಳಗೈಯೆಗಳೊಳು ಸಲೆ ಇಂಗಳದ ಮಳೆಗರೆದೊಲಾಯಿತು!’

ಗುಂಪುಗೂಡಿದ ಜನರು ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿದರು: ‘ಯಾರ ಮೋಟಾರು?’ ‘ಹೇಗೆ ಹಾಯಿತು?’ ‘ಗೋಪಾಲ ಹೊರಕ್ಕೆ ಏತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ?’ ‘ಮೋಟಾರಿನವರ ಮೇಲೆ ಕೇಸು ನಡೆಯಿಸಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕು’ ‘ಡ್ರೈವರ್ ಅಂದ್ರೆ ಪಶುಗಳ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತಾರೆ ನೋಡಿ.’

ಶಿವರಾಯರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನೊಬ್ಬ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದ: 'ನಮ್ಮಪ್ಪ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಈ ಜೀವದ ಹೂವೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೇನೋ!'

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಬೇಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರ ಕಾವ್ಯನಾಮ ಆನಂದಕಂದ, ಬೆಳಗಾವಿಯ ಬೇಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ (೧೯೦೦-೧೯೮೨) ಜನನ. ಕೃತಿಗಳು: ಅರುಣೋದಯ-ಕಾವ್ಯ, ಮಾತನಾಡುವ ಕಲ್ಲು, ಕಳ್ಳರ ಗುರು, ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು. ನನ್ನ ನೆನಪುಗಳು ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪೂಜೆಯ ವಿಶೇಷತೆ ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಗೋಪಾಲನ ಜನ್ಮದಿನದ ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭ ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಗೋಪಾಲನ ಪಾತ್ರ 'ಜೀವದ ಹೂವಾಗಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ?
೪. ಗೋಪಾಲನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅಘಾತವಾದ ಸಂದರ್ಭ ನಿರೂಪಿಸಿ.

೩. ಒಂದು ಒಡಕಿನ ಎದುರು

—ಡಾ. ನಟರಾಜ ಹುಳಿಯಾರು

ಆಶಯ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕತೆ ಅಥವಾ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ, ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ, ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಥನ ನಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಪರ ಹೋರಾಟಗಳ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ದರ್ಪಣ. ೮೦ರ ದಶಕದ ನಂತರದ ರೈತ, ದಲಿತ, ಪ್ರಗತಿಪರ, ಹೋರಾಟಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದು ಅಗತ್ಯ.

..... "ಇವತ್ತು ಈ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ರೈತರು ಬಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಧಾನಸೌಧದ ಮೂರನೆ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನ ಈ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸ್ಕೋಬೇಕು..." ಎಂದು ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿನ ಬೃಹತ್ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರು ಪ್ರತಿ ಪದದ ನಡುವೆ ಸರಿಯಾದ ವಿರಾಮ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾವಿರಾರು ಹಸಿರು ವಲ್ಲಿಯ ರೈತರುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮಂಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಗ ವಿಧಾನಸೌಧದತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಿನ್ನೂ ನಾವು ವಿಧಾನಸೌಧದ ಒಳಗಡೆಯೇ ಅಡಿಯಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ, ವಿಧಾನಸೌಧದ ಮೇಲೆ ಹಸಿರುಬಾವುಟ ಹಾರಿಸುವ ಕಾಲ ಈಗ ಬಂದಿದೆ. 'ಅಂಬುಟ್ಟೇಳಿ' ತಮ್ಮ ಬುಲ್ಗಾನಿನ್ ಗಡ್ಡ ನೀವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸುಂದರೇಶ್ ಗುಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಮಿಂಚು ಹರಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನವ್ಯ ಕತೆ, ಕಾವ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸುಕುಮಾರರಂತೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನಂಥವರನ್ನು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತಸಂಘದ ಶ್ರೀನಿವಾಸಕುಮಾರ್, ನಟರಾಜಪ್ಪ, ರಾಮಚಂದ್ರ, ನಟರಾಜ್ ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಚುಲ್ಬಾರಿ ನಾಯಕರು ಛೇಡಿಸಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ, ಬೀದಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಬೀದಿಗಳಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಮೈಭಳಿ ಹಾರಿ ಹಾಲು ಕರೆವವರು ನಾವುss....

ಕುಡಿವವರು ನೀವುss.... ಎಂದು ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣಿಕರೆದುರು ಕೂಗಲು ನಾವೆಲ್ಲ ಆನಂದದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ 'ಹೋರಾಟದ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು' ಎಂಬ ಹಾಡಿನ ಆಶಯ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಂತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿ.ಶಿ.ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡರ 'ಬಾ ತಂಗೀ ಬಾರಮ್ಮಾ ಬಾರೇ ರೈತನ ಮಗಳೇ' ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಯುವರಾಜ್ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವಾಗ ಎದೆ ಭಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. (ಇವತ್ತು ಕೂಡ ಈ ಅಂಕಣ ಬರೆಯಲು ಒಂದು ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಲೆಂದು ಹಿ.ಶಿ. ಯವರ 'ಹೊಂಬಾಳೆ' ಕ್ಯಾಸೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹಾಡು ಕೇಳಿದರೆ ಅದೇ ಭಾವ ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು.) ಆದರೆ ಹತ್ತಾರು ನಾಯಕರು ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಕೇಳಿ ಹೊಸ ಭರವಸೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ಈ ಸಲ ಜನತಾಪಾರ್ಟಿಯವರಿಗೆ ಫುಲ್ ಮೆಜಾರಿಟಿ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರೊಫೆಸರ್‌ನ ಫೈನಾನ್ಸ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹಣಕಾಸು ಮಂತ್ರಿಯಾದರೆ ಸಾಕು, ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಚಿಟಕಿ ಹೊಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಆಸೆ ಹೊತ್ತು ನಟರಾಜ್ ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರು ರೈತರಿಗೇ ಮೀಸಲಾದ 'ನಮ್ಮ ನಾಡು' ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಿದಾಗಲಂತೂ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಸಾವಿರ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಐದು ಕಾಪಿ ಖರ್ಚಾದರೂ ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟಾಯಿತು...' ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸಕುಮಾರ್ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಾ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗರು ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟು ಚಳವಳಿ ಸೇರಿದ್ದರು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗರು ಹಸಿರು ಮಫ್ಲರ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ತಿಪಟೂರು ಕೊಬ್ಬರಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೈತರು ಕೊಂಚ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದರು...

ಆಮೇಲೆ ರೈತರ ಪರವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಬಂದವು ರೈತರ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಒಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅಥವಾ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಒಡೆಯುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ 'ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆ'ಯಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿ-ಲಂಕೇಶ್‌ರ ನಡುವೆ ರೈತಸಂಘದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಆಗ ನನ್ನಂಥವರಿಗೆ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ವಾದ ಸರಿಯೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಾದ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿ ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ರೈತ ಸಂಘದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ತೇಜಸ್ವಿ-ಲಂಕೇಶ್‌ರ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ, ಲಂಕೇಶ್‌ರ "ರೈತರು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯದ ಟಿಪ್ಪಣಿ" ಲೇಖನದ ಮುಖ್ಯ ವಾದಗಳನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರ ನಿಲುವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ನನ್ನ ನಿಷ್ಠೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವೇ ಅಲುಗಾಡತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ನಂಟುಗಳು ಹೇಗಿರುತ್ತವೆಂದರೆ ಅವು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ತರ್ಕಗಳಿಂದ ಸಡಿಲಾಗಲಾರವು. ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೆ ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅನೇಕ ನಡೆಗಳು, ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ -ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೃಹತ್ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಎಂಬ ಬಗೆಗಿನ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಮಾತ್ರ ಅಚಲವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಲುಪುವಂತೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ ನಾಯಕರು ಅವರು ಎಂಬ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಕೂಡ ಹಾಗೆ ಇದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಠೇಂಕಾರ, ಕಹಿವ್ಯಂಗ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅಸಮಾಧಾನ ಕೂಡ...

ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ್ 'ನಾವು ಡಿ.ಎಸ್.ಎಸ್, ಬಿ.ಎಸ್.ಪಿ ಅಂತ ಡಿವೈಡ್ ಆದಾಗ ಕೂಡ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ-ಪುಟ್ಟಣ್ಣಯ್ಯ ದಿನನಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಜಗಳದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ನಾವು ಭರವಸೆಯಿಟ್ಟ ಚಳವಳಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ತೀವ್ರ ಬೇಸರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ತೇಲಿಬಂದವು.

ಒಮ್ಮೆ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತು ಸೋತ ಮೇಲೆ ರೈತ ಸಂಘದ ಶಕ್ತಿ-ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳು ಬಹಿರಂಗಗೊಂಡು ಸಂಘಟನೆ ಬಲಹೀನವಾಗತೊಡಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ರೈತಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡರೆ, ಎನ್.ಡಿ.ಸುಂದರೇಶ್ ನಡುವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಮಂಜುನಾಥ ದತ್ತ, ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ ಥರದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ನಾಯಕರುಗಳು ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ತುಮಕೂರಿನ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲ ಅಪಾರ ನೋವಿನಿಂದ ರೈತಸಂಘದಿಂದ ದೂರಾಗತೊಡಗಿದರು. ರೈತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಹಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಾರ್ದನ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಸೇರಿದ.

ಅವತ್ತು ಚಡಪಡಿಕೆಯಿಂದ ಓದು ಬಿಟ್ಟ ತರುಣರು ಇವತ್ತು ಹತಾಶರಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದಾರೆ; ಅಥವಾ ಯಾವಯಾವುದೋ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಕಾಸು, ಮೂರು ಕಾಸು ಗಳಿಸಲು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ...

ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಹೊಣೆ ಮಾಡಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭ. ಅಥವಾ ಚರಿತ್ರೆಯ ಚಕ್ರದ ಓಟದಂದು ಮನುಷ್ಯರು ಅಸಹಾಯಕರು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡ ಸುಲಭ. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ನಿಜವಾದ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಚಳವಳಿಗಳಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ತರುಣರ ಆಳದ ಹತಾಶೆ ಹಾಗೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಇವ್ಯಾವೂ ಸಾಂತ್ವನ ತರಲಾರವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ನಂತರದ ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಸಂವೇದನೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡವರು. ಲೋಹಿಯಾ, ಗಾಂಧಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದವರು. ತಾವು ಜಡವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ಸಮಾಜ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಪುಳಕಿತರಾದವರು. ರೈತಸಂಘ ಬಲವಾಗಿದ್ದಾಗ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತೀರಾ ಸೆಟೆಯದೆ ಬಾಗುವುದನ್ನು ಕಲಿಯತೊಡಗಿದ್ದವು. ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ತಾವು ಮೂರನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಆಫೀಸುಗಳ ನೌಕರರು ನಾನು ಕಂಡಂತೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂಜಲು ನೆಕ್ಕದೆ ರೈತರ ಪಹಣಿ-ಪಟ್ಟಾ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈತ ಚಳವಳಿಯ ನಾಯಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಕಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೊಡೆಯುವ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದುರಹಂಕಾರದಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಫೀಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು...

ರೈತಸಂಘ ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿತು, ಅದರ ಒಟ್ಟು ಸಾಧನೆಗಳೇನು ಎಂಬುದರ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ರೈತಸಂಘದ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆಯುವವರ ಪಾಲಿಗೆ ಬಿಡೋಣ. ಬರೇ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಮತೀಯವಾದಿ ಅಬ್ಬರದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ, ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ದೊಡ್ಡ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದು ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂಥ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇನೋ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ವಿರೋಧಾಭಾಸ ನೋಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಜಾರ್ಜ್ ಫರ್ನಾಂಡಿಸ್, ರಾಮವಿಲಾಸ್ ಪಾಸ್ವಾನ್, ಮುರಳಿಮನೋಹರ ಜೋಷಿಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇರಬಲ್ಲರು. ಆದರೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾದ ನಂಬುಂಡಸ್ವಾಮಿ, ಪುಟ್ಟಣ್ಣಯ್ಯ ಅಥವಾ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಗಳು, ಎಡಪಂಥೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದವರ ಸಂಘಟನೆಗಳು - ಇವುಗಳ ನಾಯಕರು ಮಾತ್ರ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇರಲಾರರು.

ಹಾಗೆ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇರಿಸಲು ಈ ಚಳವಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಯುಳ್ಳ ಲೇಖಕರು, ಚಿಂತಕರು ಮುಂದಾದ ತಕ್ಷಣ 'ಅವರೆಲ್ಲ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು' ಎಂದು ನಂಬುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರು ಕೊಂಕು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ರೈತ ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಗಳ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ತರುಣರು ಈ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕತೆಗಾರರೊಬ್ಬರ ಪಿಸುನುಡಿ ಈ ಕಿವುಡು ನಾಯಕರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಅಹಮ್ಮಿಗಾಗಿ, ತೆವಲುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಇಂಥ ನಾಯಕರುಗಳು ಮರೆತಿರುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಕನಸುಗಳ ಫಲವಾಗಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಆ ಜನರ ಕನಸುಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆವ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವಾದಿ ನಾಯಕರುಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಯ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಎನ್ನುವುದು ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಈ ಸತ್ಯ ತಕ್ಷಣ ಅವರಿಗೆ ನೆನಪಾಗುವುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸೋಣ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರು (೧೯೬೨) ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಳಿಯಾರಿನವರು. ಆಧುನಿಕ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ (ಕಥೆಗಳು), ಕನ್ನಡ ಬಂಗಾಳಿ ತಮಿಳು ಕಥೆಗಳು (ಸಂಪಾದಿತ), ಬಂಗಾಳಿ -ತಮಿಳು ನಾಟಕಗಳು (ಸಂಪಾದಿತ), ಡಾ. ರಾಮ ಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ಕೃತಿಗಳ ಕನ್ನಡಾನುವಾದಗಳು (ಸಂಪಾದಿತ), ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಮತ್ತು ಡೇವಿಡ್ ಸಾಹೇಬರು, ಮಾಯಾಕಿನ್ನರಿ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು, ರೂಪಕಗಳ ಸಾವು ಕವಿತೆಗಳು, ಗಾಳಿಬೆಳಕು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬರಹಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂತಿ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಕೃತಿ. ಶೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದ,

ಮುಂದಣ ಕಥನ ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸ್ವಂದನ, ಹಸಿರು ಸೇನಾನಿ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು. ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು, ಕನ್ನಡಿ ಎಂಬ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಛಿದ್ರವಾಗಲು ಕಾರಣಗಳಾವುವು?
೨. ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಜಾತಿ ಅವಶ್ಯಕವೇ ? ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಲುವುಗಳೇನು?
೩. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಳುವಳಿಗಳ ಅಗತ್ಯ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ.
೪. ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಸೋಂಕು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆಯೇ?

ಘಟಕ : ೨
೧. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ

-ಚಾಮರಸ

ಆಶಯ: ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಹಾಸಂತರೋಲ್ಲೊಬ್ಬ ಅಲ್ಲಮ. ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಅಧಿಪತಿ. ಶೈವ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಭಾವ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾದವನು ಪ್ರಭುದೇವ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹುಟ್ಟಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಮೊರೆದು ಆನಂತರ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಹರಿದು ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಜೀವಜಂತುಗಳನ್ನು ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ತಣಿಸಿ ಬಳಿಕ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಲೀನಗೊಳ್ಳುವ ನದಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಮನ ಬಾಳು.

ಕಾಮಿತಾರ್ಥವನೀಯಬೇಹುದು
ಕಾಮಿನಿಗೆ ತಾನವಳು ಕಾಮ
ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿದುದು ಕಾರಣದಲೆಂದೆನುತ
ಆ ಮಹಾಮಹಿಮ ಸ್ವರೂಪ ಸ
ನಾಮವನು ಮಹಿಮಾಡಿ ಅಭಿನವ
ಕಾಮರೂಪಿನ ಪರಿಯನಲ್ಲಮಲಿಂಗ ಧರಿಸಿದನು

ಕಂಗಳಲಿ ನೆಹಿ ನೋಡಿದಡೆ ಹೆಹಿ
ಹಿಂಗಬಾರದ ಚೆಲುವಮುಖದ ಸು
ರಂಗು ಸೂಸುವ ದಂತಪಂಕ್ತಿಯ ತೊಳಪ ಕಣ್ಣುಗಳ
ಅಂಗವಟ್ಟದ ಸರಳಿಕೆಯ ಹ
ಸ್ತಂಗಳಂಪ್ರಿಯ ಕೋಮಳದ ಸ
ವಾಂಗ ಭಂಗಿಯ ಸೌಮ್ಯತೆಯ ಧರಿಸಿದನು ಪ್ರಭುರಾಯ

ತುಣುಬು ಚಿಮ್ಮುಳಿ ಚಿಂದಿ ಕಾಸೆಯ
ಸೆಳಗು ನಸು ಹೊದೆದೊಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುವ
ಮಿಣುಪ ಸುಲಿಪಲ್ಲಸಿಯ ಸೆಳುಗುರುಲಿವ ಹೊಂದೊಡರು
ಉಣುವ ಗಂಧದ ಲೇಪ ಬೆನ್ನೊಳು
ಮೆಹಿವ ಮದ್ದಳೆ ಸಹಿತ ಬಂದೀ
ತೆಹನನಲ್ಲಮ ನಟಿಸಿ ನಿಂದನು ವಿಕೃತ ವೇಷದಲಿ

ನಿಂದು ನಾನಾ ಪರಿಯ ವಹಣಿಗ
ಳಿಂದ ತಾಳ ಸಮೇಳ ಪದ್ಧತಿ
ಯಿಂದಲುಗ್ಗಡಣೆಯ ಘಡಾವಣಿಯಿಂದಲಲ್ಲಮನು
ಅಂದು ಮಧುಕೇಶ್ವರನ ಬಾಗಿಲ
ಮುಂದೆ ಬಾರಿಸುತಿರ್ದನೈ ಹಲ
ವಂದದಲಿ ಮದ್ದಳೆಯ ಕೇಳುವರೆಲ್ಲ ಬೆಹಗಾಗೆ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಚಾಮರಸನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೩೦. ಗದುಗು ಈತನ ಊರು. ಶೈವ ಕವಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ ಕನ್ನಡದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಬದುಕು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಮರಾಠಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ಕೃತಿ ಭಾಷಾಂತರಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಮೋಹವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಅಲ್ಲಮ ಮಧುಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರೂಪನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ವಿಟನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮ ಹೇಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು?

೨. ಗಂಗಜ್ಜಿ

-ಎಂ.ಕೆ. ಇಂದಿರಾ

ಆಶಯ: ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳೇ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಿರಿಯರ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಿರಿಯರು ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖ' ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇವಲ ಕನಸು ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.

ಹಳೆಯ ಈಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳ ಆವರಣದೊಳಗೆ ಅರ್ಚಕರ ಮನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಮನೆಗಳು. ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ನಾಡ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಗಳು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಚೌಕಿ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳು. ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಿಲ್ಲಪತ್ರ ಮರ, ದೇವಗಣಿಗಲೆ, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ, ದಾಸವಾಳ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ದನದ ತಳಿಗಳು, ಸದಾಕಾಲ ಅವುಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಅರ್ಚಕರ ಮನೆಯವರೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸದಾ ಎರಡು ಮೂರು ದನಗಳಂತೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂಗಳದಲ್ಲೇ ಬಾವಿ.

ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು, ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇವೆಲ್ಲದರ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗಂಗಜ್ಜಿಯೇ. ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ನಾದಿನಿಯ ಗಂಡ ಅರ್ಚಕರಾದರೂ ದನಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅದರ ಹಾಲು ಕರೆದು ನಾದಿನಿ ಮನೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಬರುವುದು, ಹೂ ಪತ್ರ ಕೊಯ್ದು ಮಾಲೆ ಕಟ್ಟಿ ದೇವಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು ದೇವಸ್ಥಾನ, ಅಂಗಳ, ಬಾಗಿಲು ಪೂರಾ ಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ, ರಂಗವಲ್ಲಿ ಇಡುವುದು ಇವೆಲ್ಲ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲಸ.

ಮೊದಲು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕರಾಗಿದ್ದುದು ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ಗಂಡನಂತೆ. ಮುಜರಾಯಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಅರ್ಚಕರ ವಾಸಕ್ಕೊಂದು ಮನೆ, ದಿನಾ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಚಕರಿಗೆಂದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಉಂಬಳಿ ಜಮೀನು ಇವರ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಗಂಗಜ್ಜಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದುವಂತೆ. ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಅಂದರೆ ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲೇ ಆಕೆಯ ಪತಿ ಕಾಶಿಭಟ್ಟರೂ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ನಂತರ ಅರ್ಚಕ ಹುದ್ದೆ ಕಾಶಿಭಟ್ಟರ ತಂಗಿಯ ಗಂಡನ ಪಾಲಿನದಾಯಿತು. 'ಮನೆ-ಭತ್ತ, ದನ ಕರುಗಳೂ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಹೋದವು. ಗಂಗಜ್ಜಿ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಚೌಕಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಕಿ ಮನೆ ಪೂರಾ ನಾದಿನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಒಪ್ಪತ್ತಿಗೆ ಬಂದು ಅನ್ನ ಕುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಗೊಜ್ಜೋ, ಗೊಡ್ಡು ಸಾರೋ ಮಾಡಿ ತಿಂದು ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆದಿಟ್ಟರೆ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡು ಮುಗಿಯಿತು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆವರಣದೊಳಗಿನ ಬಾಳೆಗೊನೆಯ ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಲ್ಲ ಮುದುಕಿ.

ನಾವು ನೋಡುವಾಗಲೇ ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ನಾದಿನಿ ಹಣ್ಣು ಮುದುಕಿ. ಆಕೆಯ ಗಂಡನಿಗೆ ಕಣ್ಣೇ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾದಿನಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಯಾರಾದರೂ ಈಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ಹೊಯ್ದು ನಾಲ್ಕು ಬಿಲ್ಲ ಪತ್ರ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆ, ಭತ್ತ, ದನಗಳ ಹಾಲಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ, ಸದಾಶಿವ ಭಟ್ಟರಾದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಂತೆ. ಒದ್ದೆ ಪಾಣಿ ಪಂಚಿ ಉಟ್ಟು ಬಂದು ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೇಳುವಂತೆ ಒಡಕು ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ಜೋರಾಗಿ ಮಂತ್ರ ಓದಿ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಟ್ಟ ನೀರು, ಹಾಲು ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಜೋರಾಗಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಹೂಮಾಲೆ, ಬಿಲ್ಲಪತ್ರ ಆ ಕಲ್ಲಿನ ತಲೆಗೇರಿಸಿ ಒಂದು ಮಂಗಳಾರತಿ ಸುತ್ತಿ ಧನ್ಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇದು ಊರವರಿಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿ.

ಆದರೆ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಯಾವುದರ ಬಗೆಗೂ ಚಕಾರವೆತ್ತುವ ಸ್ವಭಾವದ್ದಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಡು ಹರಟೆ ಅದಕ್ಕಾಗದು. ಅರಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂರುವ ಜೀವವಲ್ಲ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಶುಭ್ರತೆ, ನಾದಿನಿಯ ಬಾಣಂತನಗಳು, ಊರವರೆಲ್ಲರ ಕಾಯಿಲೆ ಕಸಾಲೆಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿ, ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ, ಊರ ಹೆಂಗಳೆಯರೆಲ್ಲರ ಹೆರಿಗೆ ಬಾರ, ಮೆಣಸು, ಬಯಕೆ-ಬಾಣಂತನಗಳು, ಮದುವೆ-ಮುಂಜಿಗಳ ಉಂಡೆ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಹಪ್ಪಳ-ಸಂಡಿಗೆಗಳೂ ಎಲ್ಲವೂ ಗಂಗಜ್ಜಿಯದೇ. ಸತ್ತ ಗಂಡನ ಬಗ್ಗೆ ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ದುಡ್ಡು ಕಾಸನ್ನು ಕರ್ಣಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಾನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನ, ಒಪ್ಪತ್ತೂಟ ವಾಲೆಗರಿ ಶಯನದ ವ್ರತ ಹಿಡಿದು ಅದೆಷ್ಟು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು?

ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಐನೂರು, ಆರುನೂರು ಜನರ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಗಂಗಜ್ಜಿಯೊಬ್ಬರೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರ ನೆರವೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೈಯಡಿಗೆ ಅಮೃತ, ಆದರೆ ಒಲೆಯಿಂದ ಅನ್ನ, ಸಾರಿನ ಪಾತ್ರೆ ಇಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಗಂಡಸರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಗಂಗಜ್ಜಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಊಟವೇ. ಯಾರ ಉಪಚಾರಕ್ಕೂ ಬಗ್ಗದ ಜೀವ. ಉಪಚಾರ, ಹೊಗಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಯಾವ ಮಹತ್ವವೂ ಇಲ್ಲ.

ಯಾರಾದರೂ “ಗಂಗಜ್ಜಿ ಈಗ ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ- “ಸೈ ನಾಯಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದ್ರೆ ಅಜ್ಜಾ ಅನ್ನಸ್ಕಂಡಿತಾ? ವಯಸ್ಸಿನ ಲೆಕ್ಕ ಇಡೋದಂತದು ಹೇಸಿಗೆ ಕೆಲಸ. ನಮ್ಮಂತ ಮುಂಡುಮೋಚಿಕೊಂಡೊಳಿಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕ ಮಣ್ಣಿಗೆ. ಗಂಡಸ್ಸು, ಮುತ್ತೈದೇರು ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ ಲೆಕ್ಕನಾ. ಮುಮ್ಮಡಿ ಮಹಾರಾಜಿದ್ದಾಗ ನಂಗೆ ಲಗ್ನಾಗಿತ್ತು. ಆ ಲೆಕ್ಕ ಯಾರಿಗೊತ್ತು?” ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಜಕ್ಕೂ ಈ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವೇ. ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗಂಗಜ್ಜಿಗೆ ಲಗ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಎಂದರೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಅಂದಾಜು ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಅನೇಕ ಮುದುಕಿಯರಂತೆ ಕಳೆದ ಹಳೆಯ ವಿಷಯ ಒಂದನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಗಂಗಜ್ಜಿ. ಆದರೆ ಒಗಟು, ಗಾದೆ, ಕಥೆಗಳ ಬೃಹತ್ ಭಂಡಾರ ಗಂಗಜ್ಜಿ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಗಂಟೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ಚೌಕಿ ಭರ್ತಿ. ಹಪ್ಪಳ ಒತ್ತುವವರು, ಶ್ಯಾವಿಗೆ ತೆಗೆಯುವವರು, ಬತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು, ಗಂಗಜ್ಜಿಯಿಂದ ಹಾಡು ಕಲಿಯುವವರು. ಕಸೂತಿ, ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಹೀಗೆ ಅಗ್ರಹಾರದ ಹೆಂಗಸರು, ಮುದುಕಿಯರು, ಹುಡುಗಿಯರು ಎಲ್ಲಾ ಬಂದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೌಳಿಯೊಳಗೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅಜ್ಜಿಗೆ ಬರದ ಕೆಲಸವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ನುಡಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ, ಜಲಕ್ರೀಡೆ, ರಾಸಕ್ರೀಡೆ, ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಏಕಾದಶೀ ಹಾಡು, ಶನಿಮಹಾತ್ಮೆ ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಹಾಡುಗಳು ಅಜ್ಜಿಯ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಮುಂದಿನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕಂಚಿನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು ಕಾಗದ, ಲೇಖನಿ ಮುಟ್ಟಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲ, ನೋಡಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಬಾಯ್ತ. ಗಂಗಮ್ಮ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿತ್ತೋ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಈಗಂತೂ ಚೆಲುವಿನ ಕುರುಹೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದ ಚರ್ಮ, ಕಡ್ಡಿ ಕೈಕಾಲುಗಳು, ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿದ ಬೆನ್ನು, ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗಳು ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಸಣ್ಣ ಸೂಜಿಗೆ ದಾರ ಪೋಣಿಸುವಂತಹ ಚುರುಕು ದೃಷ್ಟಿ, ಕಿವಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಭಾವ ಗಂಗಜ್ಜಿಯದು. ಸಿಹಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಲು, ಕಾಫಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಊಟಕ್ಕೆ ಕಡೆದ ಮಜ್ಜಿಗೆ. ರಾತ್ರಿ ಫಲಹಾರವಿಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹರಿಕಥೆ, ಪುರಾಣ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂಬತ್ತಿಯೋ, ಶ್ಯಾವಿಗೆಯೋ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸವಿರಬೇಕು. ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನದನ್ನು ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಿನವರ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ, ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು, ದೇವರು-ದಿಂಡಿರ ಬಗೆಗೆ ಏನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿ-ಭುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹಾರಾಟವಿಲ್ಲ. ಮಡಿ ಹುಡಿಯೆಂಬ ಗುಡುಗಾಟವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಕಾಣದೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಡುವುದು. ಊರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಾಹಿಲೆಯಾದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಕರೆಯಲು ಬಂದರೆ.

“ಇಕಾ ಬಂದೆ ನಡೀರಿ”-ಎಂದವರೇ ಕೂಡಲೇ ಹೊರಡುವುದು. ತಿಳಿದ ಔಷಧಿ ಮಾಡುವುದು. ಆಕೆಯ ಹಸ್ತಗುಣವೋ, ಮನೋಗುಣವೋ ಕಾಯಿಲೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗುವುದು. ಮರುದಿನ ಮತ್ತೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಬರುವುದು.

ಗಂಗಜ್ಜಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಗ್ರಹಾರ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಕಾಲು ನಡಿಗೆಯೇ. ಗಾಡಿ, ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿದವರೇ ಅಲ್ಲ. ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವಗಳೆಂದು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದವರಲ್ಲ. ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ; ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಬಾರಿ ಪಂಚಲಿಂಗ ದರ್ಶನಕ್ಕಂದು ಇಡೀ ಅಗ್ರಹಾರವೇ ಹೊರಟಿತ್ತಂತೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮುದುಕರೆಲ್ಲ ಅನ್ನಬಹುದು. ಆಗಲೇ ಮುದುಕರಾದ ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ನಾದಿನಿ ಆಕೆಯ ಗಂಡನೂ ಹೊರಟರು.

“ಬನ್ನಿ ಅತ್ತಮ್ಮ, ಪಂಚಲಿಂಗ ದರ್ಶನ ಸಿಕ್ಕೂದು ಅಪೂರ್ವ. ಈ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಇದ್ದದ್ದೇ” ಅಂದರಂತೆ ನಾದಿನಿ. ಗಂಗಮ್ಮನಿಂದ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ.

“ನೀವು ಗಂಡ-ಹೆಂಡ್ತಿ ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ, ಮನೇಲಿ ಹದ್ದೈದಿನದ ಬಾಣಂತಿ, ದನ-ಕರು ಎಲ್ಲಾ ಅದಾವಲ್ಲ. ಬಾಣಂತಿಗೊಂದು ಮಣಸಿನ ಸಾರು-ಅನ್ನಮಾಡಿ ಹಾಕ್ತೀನಿ. ದನ-ಕರು ಕಟ್ಟಿ-ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಲು ಕರದು ಮಾಡ್ಡಕಲ್ಲ. ಇನ್ನಾವಾಗಾರ ಹೋಗ್ತೀನಿ.”

ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೇ ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ತಂಬಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋದರಂತೆ.

ಊರಿಗೆ ಫ್ಲೇಗು ಬಂತು. ಊರ ಜನ ಎಲ್ಲಾ ಹೆದರಿ ಹೊರಗೆ ಶೆಡ್ಡು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

“ನೀವೂ ಬನ್ನಿ ಗಂಗಜ್ಜಿ, ಅಗ್ರಹಾರದಾಗೆ ಒಬ್ಬ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಹೊರಡಿ” ಅಂದರು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರಾದ ಚನ್ನಗಿರಿಯರು. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗಜ್ಜಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಾದರೂ ಆ ಅಗ್ರಹಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರು ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತರು. ಗಂಗಜ್ಜಿ ಬದಲು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

“ನೀವೆಲ್ಲ ನಡೀರಿ ಮುಂದೆ. ಮನೆ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲ ಒಳಗಿಟ್ಟು ಬಾಗ್ಗು, ಬೆಳಕಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಮ್ಮಗೆ ಹಾಕಿ ಯಲ್ಲಾ ಕಡೀಗೂ ಬೀಗ ಹಾಕುಂಡು ಬರ್ರನಿ” ಅಂದರು.

ಅವರ ಲಹರಿ ಹೀಗೆಂದು ನಂಬಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರಂದುಕೊಂಡರು:

“ಭಟ್ಟರ ಜೀವ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಡಿಗೇಲೀ” ಅಂತ. ಇಲ್ಲೇ ಸಾಯೂದು ಅವರ ಹಣೇಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೆ ಯಾರು ತಪ್ಪುಕ್ಕೆ ಆಗತ್ತೆ? ಅವರು ಯಾರ ಮಾತೂ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕುಳ್ಳಲ್ಲ.”

ಗಂಗಜ್ಜಿಯಿಂದ ಅಗ್ರಹಾರದ ಮನೆಮನೆಗೂ ನೆರವಿತ್ತು, ಸಹಾಯವಿತ್ತು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಬೇಕು ನಿಜ. ಆದರೆ ಈಗ ತಮ್ಮ ಜೀವ ತಾವು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲ.

ಊರೆಲ್ಲ ಖಾಲಿಯಾಯಿತು. ಅವರವರ ಮನೆ ಅವರು ಭದ್ರಮಾಡಿಕೊಂಡು ದನಕರುಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಊರಾಚೆ ಒಂದು ಮೈಲಿ ದೂರದ ಕೆರೆದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶೆಡ್ಡುಹಾಕಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಇತರೆ ಜಾತಿಯವರು ಮತ್ತೊಂದು ಶೆಡ್ಡು.

ಚನ್ನಗಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ನಾದಿನಿ, ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಇಬ್ಬರೂ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು, ಸೊಸೆಯರು ಫ್ಲೇಗಿನ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟದ್ದು ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೇ ಊರಹೊರಗೆ ಓಡಿದರು. ಹೇಗೂ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಮನೆಯನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬ ಧೈರ್ಯದಿಂದ.

ಗಂಗಜ್ಜಿ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮನೆಯ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲ ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಬೀಗಹಾಕಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗರ್ಭಗುಡಿಗೂ ಬೀಗಹಾಕಿ ಅಗ್ರಹಾರದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ಹತ್ತಾರು ಓಣಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಬಂದರು. ಹಾಲು ಮೊಸರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ದನ-ಕರುಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಕರೆದೊಯ್ದಿದ್ದರು. ಊರೆಲ್ಲ, ಭಣಭಣ. ಸ್ಥಾನ ಮೌನ. ಎಲ್ಲ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಿಗೆ ಬೀಗ. ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕಿಗಳೂ ಮೌನ ತಳೆದಿದ್ದವು. ಬೇಸಿಗೆಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ! ರಣಗುಡುಗುವ ಬಿಸಿಲು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹತ್ತಾರು ಕಾಗೆಗಳು ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಂಗಜ್ಜಿ ಅತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರು. ಅಕ್ಕಸಾಲಿಯ ಚಿಕ್ಕಾಚಾರಿಯ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಮಗ ಹೊನ್ನೆ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಗೆಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟುತ್ತ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರು. ತೊಡೆಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಗಾತ್ರದ ಫ್ಲೇಗುಗುಡ್ಡೆ ಒಡೆದು ಕೀವು ರಕ್ತ ಸುರಿದು ಹುಡುಗ ಹರಹರಾ ಅಂದಿದ್ದ. ಚಿಕ್ಕಾಚಾರಿಯ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಗ ಹೊನ್ನೆ. ವರ್ಷದ ಮಗುವನ್ನು ತೊರೆದು ಸತ್ತಳು ಹಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ. ಈಗ ಇರುವವಳು ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿ. ಮಲತಾಯಿಯ ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಒಣಗಿ ಹೋದ ತಬ್ಬಲಿ ಹುಡುಗ. ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪನೂ ತಪರಾಕು ಕೊಡುವವನೇ. ಹುಡುಗನಿಗೆ ಜ್ವರ, ಗೆಡ್ಡೆ ಬಂದದ್ದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ಹುಡುಗನನ್ನು ಜಗುಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಓಡಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಈಗ ಹುಡುಗ ಸತ್ತದ್ದು ತಿಳಿದದ್ದು ಗಂಗಜ್ಜಿಗೆ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ ಗಂಗಜ್ಜಿ. ಕೂಡಲೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಗುದ್ದಲಿ, ಒಂದು ಹಳೆಯ ಕಂಬಳಿ ಒಯ್ದು ಹೆಣವನ್ನು ಕಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಗುದ್ದಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಶೀಗೆ ಹಳ್ಳದ ಹತ್ತಿರ ಹೆಣ ಇಳಿಸಿ ದೊಡ್ಡಗುಂಡಿ ತೋಡಿ ಕಂಬಳಿ ಸಮೇತ ಹುಡುಗನ ಹೆಣ ಇಳಿಸಿ, ಮಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತುಳಿದು, ನಾಲ್ಕಾರು ಕಲ್ಲು ಹೇರಿ ಶೀಗೆ ಹಳ್ಳದಲ್ಲೇ ಸಚೇಲ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಗುದ್ದಲಿಗೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಬೇರೆ ಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟು ಹೊರಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಹೋಗುವುದೆಲ್ಲಿ? ಮತ್ತೆ ಗರ್ಭಗುಡಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ನಂದಾ ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಒಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಹೊಡೆದು ಒಂದು ಲೋಟ ಮಜಿಗೆ ಕುಡಿದು ಗರ್ಭಗುಡಿ ಕಂಬ ಒರಗಿ ಜಪಸರ ತಿರುಗಿಸಿತಂತೆ.

ಪ್ಲೇಗಿನ ಮಾರಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಹದಿನೈದು ದಿನ ಹಿಡಿಯಿತು. ಗಂಗಜ್ಜಿ ದನ-ಕರು, ದೇವಸ್ಥಾನ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇಡೀ ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಇತ್ತಂತೆ. ಹದಿನೈದು ದಿನ ಮುದುಕಿ ಒಂದೇ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಶೆಡ್ಡುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಮುದುಕರು ಸತ್ತರಂತೆ. ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

“ಒಬ್ಬರೇ ಹೇಗಿದ್ದರೆಂದು” ಕೇಳಿದವರಿಗೆ,

“ಹ್ಯಾಗಿರೋದೊಂದ್ರೆ ಯಂತದ್ರೆ? ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಇರೋ ಹಂಗೆ ಇದ್ದೆ” ಎಂಬ ಮೊಟಕು ಉತ್ತರ ಬಂತಂತೆ. ಚಿಕ್ಕಾಚಾರಿಯ ಮಗ ಏನಾದ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಒಂದು ದಿನ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಆಚಾರಿ ಗಂಗಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ,

“ಹುಡುಗನ ಹೆಣಾನ ಜಗ್ಗಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಲ್ಲೋ. ಕಾಗೆ, ಹದ್ದು ಮುತ್ತಂಡಿದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಹೊತ್ತು ಶೀಗೆ ಹಳ್ಳದ ಬದೀಲಿ ಹೂತು ಬಂದೆ. ಇನ್ಯಾರೆದುರೂ ಬಗಳಬ್ಯಾಡ. ತೆಪ್ಪಿರು ನೀನು” ಅಂದರಂತೆ.

ಗಂಗಜ್ಜಿ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಒಬ್ಬೇ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದದ್ದು ಎರಡು ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ.

“ಬ್ಯಾಸಗೆ, ಸುಮ್ಮಗೆ ಕೂತು ಯಂತದ ಮಾಡ್ಲಿ. ಒಂದ್ರಾವ್ರ ಹುರುಳಿ ಹಪ್ಪ, ಅರಳ ಸಂಡಿಗೆ, ಬಾಳಕ, ಬಾಳೆಕಾಯಿ, ಹಲಸಿನಕಾಯಿ ಹಪ್ಪಮಾಡಿ ಅಟ್ಟದ ಮ್ಯಾಲೆ ಡಬ್ಬದಾಗ ತುಂಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅವೇಯಲ್ಲಾ ತಿಂದ್ಕಂಡ್ಲ. ಹೇಳಿದ್ರೆ ಹೆದರ್ದಂಡಾವೂಂತ ಸುಮ್ಮಿದ್ದೆ ಸೈ” ಅಂದಿದ್ದರಂತೆ.

ಹೀಗೆ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಹಿಗ್ಗದೆ, ಕುಗ್ಗದೆ, ಬಗ್ಗದೆ, ಜಗ್ಗದೆ, ಹೆದರದೆ, ಸೋಲದೆ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ ಜೀವ.

ನಾವು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಗಜ್ಜುಗಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರ ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಗಜ್ಜುಗದ ಮರವಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಗಜ್ಜುಗದ ಕಾಯಿ ಒಣಗಿಸಿ ಒಡೆದು ಚಟ್ಟಿ, ಗುಂಡು ಗಜ್ಜುಗ ಬೇರೆ ಇಡುತ್ತಿತ್ತು ಮುದುಕಿ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಜ್ಜಿ ರಸಿಕ ಮುದುಕಿ. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಗಜ್ಜುಗ, ಕವಡೆ, ಚೌಕಾಬಾರ, ಚನ್ನಮಣೆ, ಪಗಡೆ, ಚದುರಂಗ ಎಲ್ಲಾ ಆಟಗಳೂ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಗಂಗಜ್ಜಿಗೆ. ಯಾರಾದರೂ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದರೆ ಕೂತೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆಟಕ್ಕೆ. ಆದರೆ ಗೆಲುವು ಅವರಿಗೇ.

ನನ್ನ ಮದುವೆಯೆಲ್ಲೂ ಗಂಗಜ್ಜಿ ಅಡಿಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿದ್ದರು. ಐದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಅತ್ತೆಮನೆ ಸೇರಿದೆ. ನಂತರ ಎರಡು ವರ್ಷ ಗಂಗಜ್ಜಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ಬದುಕು-ಬಾಳು ಹೇಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ರೀತಿಯೋ ಸಾವೂ ಹಾಗೇ ವಿಲಕ್ಷಣವಂತೆ.

ನಾದಿನಿಯ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಕುಂಟಿಪಿಲ್ಲಿ ಆಟಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆಂದು ಗಂಗಜ್ಜಿ ಸೆರಗು ನೆರಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಕ್ಕೂ ಕುಂಟಿಪಿಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಗೆದ್ದು, ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಹತ್ತಿರ ಉರುಳಿಬಿದ್ದು ಕಿಸಿದ ಬಾಯಿ, ಬಿಟ್ಟಕಣ್ಣು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಮುಚ್ಚದಿದ್ದಾಗ ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ಕೈಲಾಸಯಾತ್ರೆ ತಿಳಿದದ್ದು. ಈ ಅಚ್ಚರಿಯ ಮರಣ ನೋಡಲು ಊರಿಗೆ ಊರೇ ನೆರೆದಿತ್ತಂತೆ.

ಕತೆಗಾರ್ತಿ ಪರಿಚಯ: ಎಂ.ಕೆ.ಇಂದಿರಾ (೧೯೧೭-೧೯೯೪, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ) ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಹೆಸರಾದವರು. ಇವರ ಅನೇಕ ಕತೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಿನಿಮಾ ಆಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಗತಿ. ನವರತ್ನ, ಚಿಲ್ಲಿದ ನೀರು, ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಪವಾಡ, ಕವಲು ಇವರ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ಪಾತ್ರದ ವಿಶೇಷತೆ ಗುರುತಿಸಿ.
೨. ಅರ್ಚಕರ ಕುಟುಂಬದ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿ.
೩. ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು?

೨. ಸಾರು ಸಹಸ್ರಾರು

—ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಆಶಯ: 'ನಾನುತನ'ವಿಲ್ಲದೆ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ ಮೂಡುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ-ಅಹಮಿಕೆಯ ಭುಜಕೀರ್ತಿ ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು ಕಳಚದೆ ಇದರ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಮೂಲಭೂತವಾದಿ ಇಲ್ಲವೇ ವೈಚಾರಿಕ ಬಿರುಸಿನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಫಸಲು ಕಡಿಮೆ. ಇವು ಸಮಶೀತೋಷ್ಣ ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಆರ್ಕಿಡ್ಡುಗಳಂತೆ; ಹಿಮಪಾತಕ್ಕೆ ಉಳಿಯುವು, ಕಡು ಬೇಸಿಗೆ ತಡೆಯುವು. ಇಂತಹ ಹದದ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ಅಪೂರ್ವ ಗದ್ಯವನ್ನು ಕುವೆಂಪು, ಮೂರ್ತಿರಾವ್, ಗೊರೂರು, ಪುತಿನ, ವೀಸಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾವ್, ಧಾರವಾಡಕರ, ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವೈದ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಹಿರೀಕರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಈ ಪೂರ್ವಸೂರಿಗಳ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

—ತರೀಕೆರೆ ('ಹಿತ್ತಲ ಜಗತ್ತು' ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ)

ನನ್ನಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಸಾರು ಕುಡಿಯುವ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಅದು ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹೀರುವ ಸೂಪಲ್ಲ; ಭೋಜನಾ ನಂತರ ಗುಟುಕರಿಸುವ ರಸಮ್ಮ ಅಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಅನ್ನ-ಮುದ್ದೆಗೆಂದು ಕುದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಕೋಳಿ ಅಥವಾ ಮೀನು ಪದಾರ್ಥವಿದ್ದಾಗ ಈ ಪದ್ಧತಿ ತಪ್ಪಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಮಸಾಲೆಗಳು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಮಿಸಿ ಕೆಳಗಿನ ಶಾಖೆಗೆ ಕುದಿಯುತ್ತ ಆಸ್ಥೋಟಕ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಹದಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಆತ ಸಣ್ಣಗೆ ಕೆಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದು ಅಡಿಗೆಮನೆಗೆ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನೋಟೀಸು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾರಿನ ಅಂತಿಮ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಬಾಕಿಯಿರುವಾಗಲೂ ಈ ನೋಟೀಸು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅಮ್ಮ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಭಂಗಗೊಂಡ ಮುನಿಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದು 'ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಿ, ಮಸಾಲೆಯ ಹಸಿವಾಸನೆ ಹೋಗಬ್ಯಾಡವೇ?' ಎಂದು ಒಲವಿನಿಂದ ಗದರುವಳು. ಹುಲಿಯಂತಹ ಗಂಡ, ತನ್ನ ಕೈಸಾರಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಕೂರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವೇ. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಾರುತ್ತಾದನಾ ಕಾರ್ಯದ ಸಮಾಪ್ತಿ ಘೋಷಣೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಒಗ್ಗರಣೆಯ ಭರಾಟೆ ಘಾಟು ಹೊಮ್ಮುವುದು. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪನ ಅಮೃತಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಸಾರುತುಂಬಿದ ಪಿಂಗಾಣಿ ಬಟ್ಟಲು ಸೇರುವುದು. ಆತ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಋತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತ, 'ಇದನ್ಯಾಕೆ ಹಾಕಿದೆ? ಬರೇ ಶೇರವಾ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಗೊಣಗುವನು. ಅಮ್ಮ ಕಿರುನಗು ಸುಳಿಸುತ್ತ ಒಳ ಹೋಗುವಳು. ತುಂಡಿಲ್ಲದ ಸಾರು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅವನ ಸಿಡಿಮಿಡಿ ಬಟ್ಟಲು ಕುಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಅವಳೇನು ಅರಿಯಲೇ? ಅಪ್ಪ ಹಬೆಯಾಡುವ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಆಘ್ರಾಣಿಸುವನು; ತುಟಿ ಚೂಪಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ಸಿಪ್ಪನ್ನು ಸೂರ್ಯನೆಯವನು; ಸಾರು ತಲ್ಲಣಿಸುವ ನಾಲಗೆ ಮೇಲೆ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಗಂಟಲನ್ನು ದಾಟಿ ಕೆಳಗಿಳಿದೊಡನೆ 'ಆಹಹಾ' ಎಂದು ಕೆನೆಯುವನು. ಅದು ಖಾರ ಉಪ್ಪು ಹುಳಿ ಸರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ನೀಡಲಾಗುವ ಸರ್ತಿಫಿಕೇಟು!

ನಮ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರು ಕುಡಿಯುವ ಹಕ್ಕು 'ವಯಸ್ಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ'. ಆದರೆ ವಯಸ್ಕರು ಕುಡಿದುಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಸಿಂಹದ ಹಿಂದೆ ನರಿಗಳಂತೆ ನಾವಲ್ಲೇ ರಳಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಅಪ್ಪನಲ್ಲಿದ್ದ ದುಡಿಮೆ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳಂತಹ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಬದಲು, ಗೊಡ್ಡಮ್ಮೆ ಮುಸುರೆ ಹೀರುವಂತೆ ಸಾರು ಕುಡಿದ ಚಟ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಸಮಾಧಾನವೆಂದರೆ, ಸದರಿ ಪಿತ್ತಾರ್ಜಿತವು ನನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಮೇಲಿರುವ (ಅಪ್ಪಟ ಸುಳ್ಳು) ಆಪಾದನೆಯೆಂದರೆ— ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರನ್ನು ಬಳಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು; ಉಳಿದವರಿಗೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದರೆ ಇವರ ಗಂಟೆನು ಹೋಗುತ್ತದೆ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ತಪ್ಪು ಸಾರುಗುಡುಕರದ್ದೋ ರುಚಿಕರವಾಗಿ ಮಾಡುವವರದ್ದೋ? ಹುಲ್ಲು ಹಸಿರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ತಾನೆ ಹಸು ತಿನ್ನಲೆಳಿಸಿದ್ದು? ಸಾರು ಕುಡಿದ ಪದ್ಧತಿ ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಕಡೆ ಇದೆ. ಮಂಡ್ಯ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಕೋಳಿಯಿದ್ದ ದಿನ, ಮನೆ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ತುಂಡು ಬೆಣ್ಣೆ ಹಾಕಿದ ಸಾರನ್ನು ನೀಡುವರು. ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ನನಗೂ ಈ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಂದಿರುವುದುಂಟು. ಹಾಗೆಂದು ಎಲ್ಲ ಸಾರು ಪೇಯಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರುಗಳು ಈ ಗೌರವದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿವೆ.

ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದಡುಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಕುಳಿತುಣ್ಣುವ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಬಾನುಗೆ, ಗಂಡಸರು ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕಾಫಿ-ಟೀ ಯಂತೆ ಸಾರು ಕುಡಿದ ರಿವಾಜು ಶುದ್ಧ ಅನಾಗರಿಕವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಘಾತದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಗೆಷ್ಟೋ ದಿನ ಹಿಡಿಯಿತು. ಮೊಮ್ಮೊದಲು ಆಕೆ ಸಾರು ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಳು. ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟೆ, ನೆರವಿಗೆ ಅಕ್ಕಂದಿರು ಧಾವಿಸಿದರು. 'ಮುತ್ತಲ್ಲ, ರತ್ನವಲ್ಲ. ಆಪಾಟಿ ಓದಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುವ ತಮ್ಮಯ್ಯ ಸಾರು ಕೇಳಿದರೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತೀಯಲ್ಲಮ್ಮ?' ಎಂದು ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಿದರು. ಮೊಕದ್ದಮೆ ಗೆದ್ದಿತು. ಬಾನು ಪ್ರಕಾರ, ನಾನು ಕೆಟ್ಟು ಕೆರ ಹಿಡಿಯಲು ಅಕ್ಕಂದಿರ ಬೇಶರತ್ ಬೆಂಬಲವೇ ಕಾರಣ. ಆದರೂ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು ಚೀಪುವ ಮಕ್ಕಳ ದುರಭ್ಯಾಸ ಬಿಡಿಸುವ ತಾಯಂದಿರಂತೆ ಆಕೆ ಹಲವು ಉಪಾಯ ಹೂಡಿದಳು. ಕಡೆಗೆ ಇದು ರಿಪೇರಿಯಾಗುವ ಕೇಸಲ್ಲವೆಂದು ಸೋಲೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಭವ್ಯಪರಂಪರೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಳು. ನನಗಾದರೂ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ ಗರ್ವವಿಲ್ಲ. ಸಾರು ಕುಡಿದುದ್ಯಾವ ಅಪರಾಧ? ಇಂತಹ ನಿರಪಾಯಕರ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾಡೇನು? ಇದನ್ನೇ ದೊಡ್ಡ ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವವೆಂದು ತಿಳಿಯುವವರು ಮನೆಯಲ್ಲೇಕೆ ಅಪಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು?

ಬಾನು, ಕಾಳಗ ಸೋತರೂ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಾರನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಬೋಗುಣಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿಡುವುದು; ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಣ್ಣ ಸೌಟು ಇಡುವುದು; ಅರ್ಧ ಸಾರನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಇಷ್ಟೇ ಮಾಡಿದ್ದೆನ್ನುವುದು; ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾರನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲದಾಗ ತಯಾರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಣಿಸುವುದು- ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಾರುಗುಡಿತವು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗಿರುವ ಕಲೆಯನ್ನು ನಾವು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯದವರು ಇವರು. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಗೀತ ಆಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲ.

ಅನ್ನ ಮುದ್ದೆ ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಾರು ಕಠಿಣಕಲೆ-ಕತ್ತಿಯಲುಗಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆದಂತೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ರುಚಿ ಕಂಪುಳ್ಳ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕೂಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪದಾರ್ಥ ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ. 'ಎತ್ತಣ ಮಾಮರ, ಎತ್ತಣ ಕೋಗಿಲೆ' ಯೆಂಬ ಅಲ್ಲಮನ ವಿಸ್ಮಯ, ಸಾರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡಲುಪ್ಪು, ಗಿಡಮರದಿಂದ ಇಳಿದುಬಂದ ಹುಣಸೆ, ತೆಂಗು; ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮೆಣಸು; ಹೊಲಗದ್ದೆಯ ಸಾಸಿವೆ, ಎಳ್ಳು, ಜೀರಿಗೆ; ಭೂಗರ್ಭದಿಂದ ನೀರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಅರಸಿಣ, ಶುಂಠಿ; ಜಲಮೂಲದ ಮೀನು, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಾಂಸ- ಓಹ್! ಉಣ್ಣುವ ತಟ್ಟೆಯೊಂದು ಕೂಡಲಸಂಗಮ; ವಿದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಆಲೂ, ಬೀನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಜಾಗತೀಕರಣ.

ಹತ್ತಾರು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಕುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅರೆಸಿಕೊಂಡು ಕುದಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾರಿನ ರೂಪಾಂತರ ಪಡೆಯುವುದೇ ಒಂದು ಪವಾಡ. 'ಬಾಳಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಒಂಟಿತನದಲ್ಲಲ್ಲ, ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಳುವಲ್ಲಿದೆ' ಎಂಬ ದರ್ಶನ ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಸಾರಿನಿಂದ, ದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ಪಾಠಗಳಿವೆ. ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕತೆ, ಭಾರತದ ಭವಿಷ್ಯ ಬಹುತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಸಾರಿನಿಂದ. ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಲವಂಗ ಶುಂಠಿ ಜೀರಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಚ್ಚಿನೋಡಿ- ಒಂದರ ರುಚಿಗಂಪು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ರುಚಿಗಳಿರಲಿ, ಅಂತಿಮ ರುಚಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿ ಮತ್ತು ಖಾರ. ಮಾನವ ದೇಹವನ್ನು ವೇದಾಂತಿಗಳೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅನುಭವಸ್ಥರು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು; "ಉಪ್ಪುಹುಳಿಖಾರ ತಿಂದ ಮೈ". ಎಂತಹ ಪರಮಸತ್ಯ! ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಂತಿರುವ ಇವು ಜೀವನದ ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ; ಮನುಷ್ಯರ ಸೃಜನಶೀಲ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಕ. ಅದಕ್ಕಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ ದೊರೆಗಳನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮಸಾಲೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೆದರುವುದು?

ಸಾರಿಲ್ಲದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಪ್ತೆ. ನನ್ನ ಗುರುಗಳೊಬ್ಬರು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು- 'ಭವ್ಯಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕೊಂಡುಹೋಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಲ್ಲ, ಮೆಣಸಿನ ಸಾರನ್ನು' ಎಂದು. ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೇ ಒಯ್ದರೆಂದು ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾರಲ್ಲೇ ಸಮಸ್ತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಿದೆ; ಬಿಡಿಗಳು ಕೂಡಿ ಇಡಿಯಾಗುವ ಅದ್ವೈತವಿದೆ. ಪಾಪ! ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೇಕು ಸಾರು ಅವರ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ? ಕಿಟಿಲನ ಅವಸ್ಥೆ ಗಮನಿಸಿ. ಸಾರಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ತಿಣುಕಿ ಸೋತು ಕಡೆಗೆ 'ಸೂಪ್', 'ಪೆಪರ್ ವಾಟರ್' ಎಂದು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಸಾರಿನ ಅನಂತರೂಪಗಳಾದ ಕಟ್ಟು, ತಿಳಿ, ಗಸಿ, ಶೇರವಾ, ಋರ್ಮ, ಚರಟಿ, ತೊಕ್ಕು, ಎಸರು, ಮಸಾಯಿ, ಪಚ್ಚುಳಿ, ಬಸ್ಸಾರು, ಮಸೋಪ್ಪು- ಪಲ್ಟಿ ಹೊಡೆದರೂ ಅರ್ಥ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಸಾಕಲ್ಲವೇ ಬಿಳಿಯರ ಗರ್ವಭಂಗಕ್ಕೆ?

ನಮ್ಮವರು ಮಾಡಿರುವ ನಿಘಂಟಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಎಲ್ಲಿವೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳು? ಉಂಡ ಮನೆಯ ಜಂತಿ ಎಣಿಸುವ ಕೃತಘ್ನರು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಂಥವರಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ. 'ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರ' ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆಗೈದ ಪಂಡಿತರ ಪಕ್ಕ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಿದ್ದೆ. ಚಾಪೆಯಗಲ ಬಾಳೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡ ಅನ್ನಕ್ಕೆ, ಮಸಾರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಹೊಯ್ದಂತೆ ಸಾರು ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುರಿದು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವಜನುದ ಬಂಧುವೊ ಎಂಬಂತೆ ಮುಖ ನೋಡಿದೆ. 'ಇದೊಂದು ನನ್ನ ವೀಕ್ ನೆಸ್ಸು' ಎಂದರು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ದನಿಯಲ್ಲಿ. ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಕುಲದವನೇ ಎಂದೆ. ಮುಖ ಅರಳಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಅಡುಗೆಯವನನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆವು.

ಚರಿತ್ರಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ, ಯುರೋಪಿನ ಸಾಹಸಿಗಳು ಸಮುದ್ರಮಾರ್ಗ ಶೋಧಿಸಿದ್ದೇ ಸಾಂಬಾರ ಜಿನಸುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಸಾರಿಗೆ. ಇಸ್ತಾನ್ ಬುಲ್ ಶಹರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಪೈಸ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಕಾಡಡವಿಯಿಂದ ಹೋದ ರಾಂಪತ್ತೆ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಲವಂಗಗಳು ದೊರೆಗಳಂತೆ ಮೆರೆವುದನ್ನು ಕಂಡು, ನನ್ನೆದೆ ಹಿಗ್ಗಿಹೋಯಿತು. ನಾವು ಪರಕೀಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಗುಲಾಮರಾಗಿದ್ದು ನಿಜ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅವರನ್ನೂ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದವು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾಕೆಗೆ ಮೆಣಸಿನ ರಾಣಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿತ್ತಲ್ಲ. ಪುಟ್ಟಕಾಳು ಆಳುವವರ ಮುಕುಟಮಣಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯಿತು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಏಳುಬೀಳುಗಳಿಗೆ ಕಾಳುಮೆಣಸು ಕಾರಣ ಎಂದರೆ ಜನ ನಂಬಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ತಿ ಕಿರಿದೇ ಹೊರತು ಕೀರ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಗರಂ ಮಸಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಸಾರು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಬಾಳೇ ನಿಸ್ಸಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ಮುದ್ದೆ, ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸಿಕ್ಕುವರು. ಸಾರು ಎಲ್ಲರ ಮಾತಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡಾಸ್ವತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ತಜ್ಞವೈದ್ಯರಂತೆ ಪಾಕಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾರು ತಜ್ಞರು. ಯಾವ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಯಾವಾಗ ಎಷ್ಟು ಹಾಕಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಅದರ ರುಚಿ. ಅಡಿಗುಣ ಸಾರಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಂತೆ. ಸಾರು ಕೆಟ್ಟಾಗ ಅಟ್ಟಿದವರ ಮುಖ, ಗೆಲ್ಲುವ ಮ್ಯಾಚಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಚು ಬಿಟ್ಟ ಕ್ರಿಕೆಟಿಗನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಸಾರು ಚಂದವಾದರೆ ಅರ್ಧಯುದ್ಧ ಗೆದ್ದಂತೆ. ನನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾರುಗಳಿಂದ ಖ್ಯಾತವಾಗಿದ್ದಳು. ಬೂಬಮ್ಮನ ಸಾರು ಎರಡು ದಿನವಾದರೂ ಕೈವಾಸನೆ ಹೋಗಲ್ಲ ಎಂದು ಆಕೆ ಸತ್ತ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಜನ ಗುಣಗಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಬಾಯಿ ಕೆಟ್ಟಿದೆಯಂತೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾರು ಬೇಕಂತೆ' ಎಂಬ ಒಕ್ಕಣೆಯೊಂದಿಗೆ, ಬೀದಿಯ ಬಟ್ಟಲು ಮನೆಗೆ ಬಾರದ ದಿನವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಸಾರು ರವಿವರ್ಮನ ಚಿತ್ರದಂತೆ, ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಂತೆ, ಮೈಕೆಲೆಂಜಲೊ ಕಡೆದ ಶಿಲ್ಪದಂತೆ.

ಆಕೆ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರುವಾಗ ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೇನಾನಿಯು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರದಿಂದ ಆಯುಧ ಹಿರಿದು ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಸಾರಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ದನಿಯಾ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಜೀರಿಗೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಹುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು; ಕೆಂಡದಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹುರಿತದಿಂದ ಸಾರಿಗೆ ಬೇರೊಂದೇ ಪರಿಮಳ-ರುಚಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅರೆದು ವರ್ಣರಂಜಿತ ಉಂಡೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾದೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಸೀಳು ಕೆಂಚಗಾದ ಬಳಿಕ, ಮಸಾಲೆ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಕುತ್ತ ಕಮ್ಮಿಗೆ ತಾಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಳಿಕ ತರಕಾರಿಯೋ ಮಾಂಸವೋ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನರಸ, ಹುಣಿಸೆಹುಳಿ. 'ಹುಳಿಹಿಂಡು' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ; ಸಾರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದುವೇ ಜೀವ. ಬಾನು ಮಾಡುವ ಸಾರುಗಳೆಲ್ಲ ಮೊಳೆಹುರುಳಿ ಕಡಿ ಹಾಗೂ ಹುಳ್ಳೊಪ್ಪು ಅಪ್ರತಿಮ. ಕಲಸಿದ ಮೆಹಂದಿಯಂತಿರುವ ಹುಳ್ಳೊಪ್ಪನ್ನು ಬಿಸಿಯನ್ನಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮಾಡಿದ ಕೈಗಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾರಿಗೂ ಸೀಜನ್ನಿಗೂ ನಂಟಿದೆ. ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಕಾರೇಡಿಯ ಹಳ್ಳದ ಮೀನಿನ ಹುರಿಗಾಳಿನ ಸಾರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯವರೆ ಕಾಳಿನ ಸಾರಾದರೆ, ಬೇಸಿಗೆಗೆ ಬಸ್ಸಾರು, ಮಜ್ಜೆಗಸಾರು, ತಂಬುಳಿ. ಹಸಿಸಾರು ಒಂದೇ ಹೊತ್ತಿನವು. ಕುದಿಸಿ ನಾಳೆಗೂ ತಿನ್ನಬಹುದು-ರುಚಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೀನ್ತುಳಿ ಮಾತ್ರ ಹಳತಾಗಲೇಬೇಕು. ಸಾರೊಳಗೆ ತುಂಡು ಅರ್ಧ ದಿನವಿದ್ದರೆ ಉಪ್ಪು-ಹುಳಿ-ಖಾರ ಹೀರಿ ರುಚಿಗಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಂದೇ ಅಮ್ಮ ನಾವೆಲ್ಲ ಮಲಗಿದ ಬಳಿಕ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಮೀನ್ತುಳಿ ಕುದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೊತ್ತಾರೆ ತಣ್ಣಾಗಿ ಬಿಸಿಮುದ್ದೆ ಇಲ್ಲವೆ ಅಕ್ಕಿರೊಟ್ಟಿ. ಹಳತಾದಷ್ಟು ರುಚಿಕೊಡುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರೆಂದರೆ ಹುರುಳಿಕಟ್ಟು. ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಟಾಂಗಾದವರ ಮನೆಮುಂದೆ ಚೆಂಬಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಂತೆ ಸಿಗುವ ಕಟ್ಟಿಗಾಗಿ, ಡಿಮಾನಿಟೈಜೇಶನ್ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಟಿಎಂ ಮುಂದೆ ಕ್ಯೂ ನಿಂತಂತೆ, ಜನ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾತೃಸಮಾನರಾದ ಅತ್ತೆಯವರು ಅಳಿಯೋಪಚಾರದ ಶಿಖರಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ಕಟ್ಟಿನಸಾರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಳಿಯ

ದೇವರು ಅನ್ನದ ಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವುದನ್ನು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹರುಷದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿದ್ದೇ ಮುಚ್ಚಿದ್ದು, ಕಟ್ಟಿನ ವೈಭವ ನಿಂತಿತು.

ಇಂಗು-ತೆಂಗು ಇದ್ದಾಗ ಸಾರು ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭ; ಅರೆಕೊರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವುದು ನಿಜವಾದ ಕಸುಬುದಾರಿಕೆ. ಅಮ್ಮ ಬೇಳೆ ಬೇಯಲಿಟ್ಟು ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋದವಳೆ, ಕುಂಬಳಕುಡಿ ನುಗ್ಗೆ ಮುಳ್ಳರಿವೆ ಬಸಳೆ ಉಪ್ಪಿನಚಲ್ಲ ಕಿತ್ತುತಂದು, ಸೋಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಹಾಕಿ ಮಸೆದು ಒಗ್ಗರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಿಸಿಮುದ್ದೆಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗಾತಿಯದು. ಈಗಲೂ ಹೊಲಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹೆಂಗಸರ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸಿ ಬರುವ ಬೆರಕೆಸೊಪ್ಪು ಸಾರಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗೆ ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತದೆ- ಅಗಲಿದ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಒಂದಾದಂತೆ.

ಅಡುಗೆಮನೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಕಮ್ಮಟವಿದ್ದಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಬಹುದು. ಅಡುಗೆಯಷ್ಟು ಸೃಜನಶೀಲ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ನನಗಾದರೂ ನಳ-ಭೀಮರಂತೆ ಬಾಣಸಿಗನಾಗುವ ಬಯಕೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗಲೂ ನೀರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ತೆಳ್ಳಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದವರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಬರುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅಮ್ಮ 'ನಡಿಯೋ ಆಚೆ, ಇವನೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಿತ್ತು' ಎಂದು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಅಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಡುಗೆಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಯಾರು ಗಂಟುಹಾಕಿದರೋ? ನನ್ನಂಥವರು ಪಾಕತಜ್ಞರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುಬಿತ್ತು. ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸ ನಮ್ಮದಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ಗಂಡಸರು ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರೇ ನಿಜ. ಈಗಲೂ ಬಾನು ಕಿಚನನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸುವೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಒಳಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ತವರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಕಿಚನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ವಿವಿಧ ಸಾರು ಮಾಡಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವಳು ವಾಪಾಸ್ ಆಗುವುದರೊಳಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಫಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವಳು ನನ್ನ ಸಾರಿನ ರುಚಿನೋಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲಸದಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಸಾರುಂಡು ಅವಳ ಮೈಕೆಟ್ಟಿತೆಂದು, ಔಷಧಿಗಂದು ಮೇಲೆ ದುಡ್ಡನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಪತಿಪ್ರತಿಭೆಯ ಮೇಲೆ ಸತಿಯಾದವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಅಸಹನೆ ಇರಬಾರದು.

ನನ್ನಮ್ಮನ ಸಾರುಪ್ರತಿಭೆ ಅನೇಕ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡಿತು. ಸಾರು ಕೆಟ್ಟಾಗಲೆಲ್ಲ ಆಕೆ 'ಕಾಲ್ತೊಳೆದ ನೀರಾಗಿದೆಯಲ್ಲೇ' ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ತುಂಬಿದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಉಪವಾಸ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಗಾದೆಯೇ ಬೇಡವೆಂದು ಅಕ್ಕ ಸಾರು ಕುದಿವಾಗ ಚಮಚಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಹಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಳ ಉಗಿದು, ಚುಳುಕದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದಾಡುವ ಸಾರನ್ನುರುಬಿ ನೆಕ್ಕಿ, ಅರೆಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಸಗ್ರಾಹಕ ಲ್ಯಾಬಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ವರದಿ ತರಿಸುವ ಗಳಿಗೆಯದು! ಅಲ್ಲಿತನಕ ಆಪರೇಶನ್ ಥೇಟರ್ ಹೊರಗೆ ನಿಂತ ರೋಗಿಯ ಬಂಧುವಿನಂತೆ ಅಕ್ಕ ತಲ್ಲಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳೋ ಪಾಸ್; ಕಣ್ಣರೆಪ್ಪೆ ಬಿಗಿದು ಮೂಗೇರಿಸಿ ಮುಖ ಸೊಟ್ಟವಾಯಿತೋ, ಮುಗಿತು ಕತೆ.

ಸಾರನ್ನು ಕುದಿತದ ಆಧಾರದಲ್ಲೇ ಇಂತಹದ್ದೆಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲ ರಸತಜ್ಞರುಂಟು. ಅದರಲ್ಲೂ ಕೋಳಿ ಮೀನು ಮೂಲಂಗಿ ನುಗ್ಗೆ ಹುರುಳಿ ಸಾರು ಬೇಯುವಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ನರುಗಂಪು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲಸಗಾರರೇ ತುಂಬಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಬೀದಿ, ಪ್ರತಿಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮುದ್ದೆ ಕೂಡಿಸುವ ಕಂಪಿನ ಜತೆ ವಿವಿಧ ಸಾರುಗಳ ಗಮಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಸುವಾಸನಾ ರಂಜಿತ ಲೋಕ. ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಜಾತ್ರೆ-ಉರುಸುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕ ಮತ್ತೂ ಅದ್ಭುತ. ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಾ ಸಾಮಾನು ಅಂಗಡಿಗಿಂತ ಮಸಾಲೆ ಸ್ಟಾಲುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಭಕ್ತಾದಿಗಳಾದರೂ ಗುಡಿ-ದರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ತನ್ಮಯವಾಗಿ ತೊಡಗುವುದು ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ; ರಾಕೆಟ್ ಉಡಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತೊಡಗಿರುವಂತೆ, ಹಿರಿಯ ಬಾಣಸಿಗರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಬಳಗವು ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ ಸುಲಿವ, ಬಾಡು ಕಡಿವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೂರಾರು ಒಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರು ಬೇಯುತ್ತ ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಕಂಪು ದೈವಕ್ಕೇ ನಶೆಯೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಡ್ನಾರು ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭ; ಬಡಿಸಲು ಎಂಟೆದೆ ಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಪೀಸು ಬೀಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ಮುನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರುಂಟು.

ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಾರುಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಸಾರೆನ್ನುವುದು ಬಹುರೂಪಿ ಲೋಕಕ್ಕಿಡಲಾದ ಏಕರೂಪಿ ನಾಮಕರಣ. ಪ್ರತಿರೂಪಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆಸರುಂಟು. ಮೇಲೋಗರ, ತೊಗೆ, ಪಳದಿ, ಕಟ್ಟು, ತಾಳು, ಪದಾರ್ಥ, ಹುಳಿ, ಆಮ್ಲ, ಕೊದ್ದೆಲು, ಎಸರು, ಉದುಕ, ಸಾಂಬಾರು, ಪಳದಿ ಪಪ್ಪು, ಬ್ಯಾಳಿ ಕೂಟು, ತೊವ್ವೆ, ಗೊಜ್ಜು, ತಾಳದ- ಒಂದೇ ಎರಡೇ?

ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಳುದಕ, ಹಸಿಯುದಕ; ಆಮುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸೆಕಾಳಮು, ಹುರಿದಕಾಳಮು, ಕಟ್ಟಿನಾಮು; ಸೊಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮಸೊಪ್ಪು, ಗಟ್ಟೊಪ್ಪು; ಎಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪೆಸರು, ಕಾಳೆಸರು, ಬಾಡೆಸರು, ಉಪ್ಪೆಸರು, ಕಿವುಚೆಸರು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಬಸಿ ಅರೆ ಹುರಿ ಕೂಡಿಸು ಮಸೆ ಕಿವುಚು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಕಿವುಚಿ ಮಾಡುವ ಸಾರುಗಳು ಉಣ್ಣಲು ಚಂದ; ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಬಾರದು. ಹುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜೆಗೆಹುಳಿ ಮೀನುಹುಳಿ ಬೆಂಡೆಹುಳಿ ಕಡ್ಲೆಹುಳಿ ಬ್ಯಾಳೆಹುಳಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೀನುಸಾರಿಗೆ ಮೀನುಳಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರು. 'ಮೀನುಳಿ ಸಂದ್ ಸಂದೀಗೆಲ್ಲ ಇಳಿ' ಗಾದೆಯೇ ಇದೆ. ಬೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ಪನಬ್ಯಾಳಿ ಹುಳಿಬ್ಯಾಳಿ ಖಾರಬ್ಯಾಳಿ ಗಟ್ಟಿಬ್ಯಾಳಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆಂಧ್ರದವರ ಪಪ್ಪುವೇ ಉತ್ತಮ.

ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳ ಸಾರುಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗೊಡ್ಡಾರುಅಥವಾ ಬೋಳಾರು. ಹುಣಿಸೆಹುಳಿ ಉಪ್ಪು, ಮೆಣಸಿನಹುಡಿ ಕಲಸಿ ಮಾಡುವ ಬಡವರ ಮೇಲೋಗರವಿದು. ಗಾಂಧೀಜಿಯಂತೆ ಸರಳವಾದ ಇದನ್ನು ಗೊಡ್ಡಂದೇಕೆ ಬೀಳುಗಳೆದರೋ ಕಾಣೆ. ಇನ್ನು ಉಪ್ಪಾರು. ಬೆಳ್ಳುಳಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು, ಸುಟ್ಟಮೆಣಸು, ಜೀರಿಗೆ, ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿದ ಮಸಾಲೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಎಸರಿನೊಳಗೆ ಕಲಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುವ ಏಕೈಕ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ಸಾರಿದು. ನೋಡಲು ಸರಳಸುಂದರ; ಬಾಯಿಯೊಳಗಿಟ್ಟರೆ ಆಸಿಡ್ಡು. ಹೊಸಬರು ಹುಶಾರಾಗಿರಬೇಕು. ಜಾಣೆಯರು ತಮ್ಮ ಅತ್ತೆಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಮುಸುರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಬೇಕಾದ ಹಳೇಸಾರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಕೊಡುವ ಸಾರೇ ಕೂಡ್ಡಾರು. ಮುದುಕರನ್ನು ಮೇಕಪ್ಪಿನಿಂದ ಯುವಕರಾಗಿಸುವಂತೆ ಇದು ರೀಸೈಕ್ಲ್ ಸಾರೂ ಹೌದು. ಬಿಸಿರೊಟ್ಟಿಗಿದು ಗೆಣೆಕಾರ. ಪಾಕಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾರು ಸಂಕೇತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದೊಟ ಬೀಳದ ತನಕ ನಂಟರು ತಳ ಕೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಅವರು ಕೀಳದಿದ್ದರೆ ಕರಿಮೆಣಸಿನ ಅಥವಾ ಸಾದಾಬೇಳೆಯ ಸಾರು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಕೋಳಿ ಕುರಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಮೀನು ಹುಳಾಹುಪ್ಪಟೆ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿತು, ಇನ್ನು ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ- ಎಂಬ ಸಂದೇಶವದು. ಅದಕ್ಕೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಖಾರದ ಚಟ್ಟಿಗಳು ಶುರುವಾಗುತ್ತವೆ.

ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವುದು ರೊಟ್ಟಿ, ಮುದ್ದೆಗಳಲ್ಲ, ಸಾರು. ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ- ಪಕ್ಕಾವಾದ್ಯದವರಂತೆ. ಆದರೆ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರ ತಬ್ಬಲಿಯಾಗುವಂತೆ, ಸಾರಿಲ್ಲದೆ ಮುದ್ದೆ-ಅನ್ನ ಮೂಸುವರ್ಯಾರು? ಸಾರೇನು ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆಯೇ ಊಟದ ಮಹತ್ವ. ಮೀನು ಕೋಳಿ ಕಳಲೆ ಅಣಬೆ ಅವರೆ ಮೊಳಕೆಹುರುಳಿ ಸಾರಿದ್ದರೆ ಮುದ್ದೆ ನೆಪಮಾತ್ರ. ಒಂದೇ ಸಾರು, ಪ್ರದೇಶ ಜಾತಿ ಕುಟುಂಬವಾರು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಬಲ್ಲದು. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾರಿ ಬಂಟ ಬಿಲ್ಲವ ಕೊರಗ ಮೊಗವೀರ ಸಾರಸ್ವತರ ಮೀನಾರಿಗೆ ಅದರದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ರುಚಿಯುಂಟು. ಈಚೆಗೆ ರಾಗಿಮುದ್ದೆ-ನಾಟಕೋಳಿ ಸಾರಿನ ಹೋಟೆಲು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಕೇರಳಾಪುರ ಹೋಟೆಲುಗಳ ಬೋಟಿಸಾರು ತಲೆಕಾಲ್ನಾರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ. ಕೋಳಿಸಾರಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಟ್ಟರೆ ದೇವನಹಳ್ಳಿಯ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಖಂಡಿತ. ಮೀನುಸಾರಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಗೋಕರ್ಣ ಸೀಮೆಯ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಮೀಸಲು; ಮಟನ್ ಸಾರಿಗೆ ರಾಮದುರ್ಗದ ರಜಾಕ್. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳು ರಜಾಕನ ಮಟನ್ ಖುರ್ಮಾ ಸವಿಯಲೆಂದೇ ಬೆಳಗಾವಿ ಸೀಮೆಗೆ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಹೋದೆಡೆಯೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಸೀಮೆಯ ಸಾರನ್ನು ಸವಿವ ಅಭ್ಯಾಸ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಂದಿಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಸಹಪಾಠಿಯ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗಿನ ಮಾತಿದು. ಆತನ ತಾಯಿ ಒಣವರೆ ಕಾಳಿನ ಸಾರನ್ನು ಕುದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಂಪು ಸಮ್ಮೋಹಕವಾಗಿತ್ತು. ಲೋಟ ಹಿಡಿದು 'ಅಮ್ಮಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡುವಿರಾ?' ಎಂದೆ. 'ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಕೇಳೋದು ಹೆಚ್ಚೋ ನಾನು ಕೊಡೋದು ಹೆಚ್ಚೋ? ಬಡವರ ಮನೆ ಉದುಕ. ಒಂದಿದ್ದರೆ ಒಂದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಸಂಕೋಚಪಡುತ್ತ ಎರಡು ಸೌಟು ಹೊಯ್ದುಕೊಟ್ಟರು. ಕುಡಿದೆ. ಬೇನೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟೋಡಿದವು. ಸಾರು ಜಿಹ್ವಾನಂದದ ವಸ್ತು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾರೋಪತಿ ಕೂಡ. ನಮ್ಮ ಅಡುಗೆಮನೆಗಳು ಅನಧಿಕೃತ ದವಾಖಾನೆಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಕರಿಮೆಣಸಿನ ಸಾರಿದ್ದರೆ ನೆಗಡಿಗೆ ಗಡಿಪಾರು; ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಒಣಸೀಗಡಿಯೊ ಕರಿಮೀನೊ ಹುರಿದು ಹಾಕಿದ ಸಪ್ಪನ್ನಬೇಳೆ; ಬಾಣಂತಿಗೆ ಎಡಿಯ ಕಾಡ; ಕೈಕಾಲು ಮುರಕೊಂಡವರಿಗೆ ಕಾಲ್ಸೂಪು. ಕಾಲ್ಸೂಪೆಂದಾಗ ನೆನಪಾಯಿತು- ನೆರೆಮನೆಯವರು ಬೈಕ್ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಮುರಿದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದಾಗ ಬಾನು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ 'ಕಾಲ್ಸೂಪು ಕುಡೀತೀರಾ?' ಎಂದಳು. ತಿನ್ನುಣ್ಣದ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅವರು ದೈನೇಸಿ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ 'ಕಾಲು ಸರಿ ಆಗೋದಾದರೆ ವಿಷವಾದರೂ ಕುಡೀತೀನಿ ಮೇಡಂ' ಎಂದರು. ಬಾನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು. ರುಚಿ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಏರಿತು. ತತ್ಪರಿಣಾಮ, ಕಾಲು ನೆಟ್ಟಗಾದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಯುತರು ತುರ್ತಾಗಿ ಸೂಪುಬೇಟೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು; 'ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕುಡೀದೆ ಜೀವನ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಸಾರ್' ಎಂದು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲ್ಸೂಪು ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಟೆಲೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂಪಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ

ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಬೈಕು ಅಪಘಾತವಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಆತಂಕ ನಮಗೆ. ನಾನು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಕಾಲ್ನುಪನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದೊಡ್ಡ ಕಡಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಚೊಕ್ಕಗೊಳಿಸಿದ ಕುರಿಕಾಲನ್ನು ಮಸಾಲೆ ಜತೆ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಕುದಿಸುವರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪಿಂಗಾಣಿ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಹಬೆಹಬಿಸುವ ಸೂಪಿನ ಮೇಲೆ ಕೊಚ್ಚಿದ ಕೊತ್ತಂಬರಿ-ಪುದಿನ ಉದುರಿಸಿ ಕೊಡುವರು. ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಕುಡಿದರೆ ಎರಡು ದಿನ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ, ರೊಟ್ಟಿ ಸೀಮೆಯವರಿಗೆ ಸಾರುಕಲೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೋಳಿಗೆ ಸಾರೇನೋ ಪಸಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಲ್ಯಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಎಣಗಾಯಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಆದರೆ ಬೇಳೆಕಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ನೀರಸ. ನಿಜವಾಗಿ ಅಮೃತಸಮಾನ ಸಾರು-ಹುಳಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೀರ್ತಿ ಅನ್ನ-ಮುದ್ದೆಗಳ ಸೀಮೆಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಬಿಸಿಮುದ್ದೆಗೆ ಹಸಿಗಾಳಿನ ಕಡಿಗಳು ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದವು. ಮಾಗಡಿ ಸೀಮೆಯ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಚಳಿಗಾಲ ಬಂದರೆ ಸಾಕು, 'ಸೊಗಡಕಾಯಿ ಬಂದವೆ ಬನ್ನಿ ಸಾ' ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸುವರು. 'ಹಂಪೆಯಿಂದ ಫ್ರೋಫೆಸರ್ ಬಂದವರೆ, ಹಿಸಕಿದವರೆ ಸಾರು ತಿನೋಳ್ಕೆ' ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕಾಡಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಹಬ್ಬುವುದು. ವಾರಕಾಲ ಅವರೆಯ ವಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುವರು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಹಣ ಕೀರ್ತಿ ಎಂದೆಲ್ಲ ಮೀಮಾಂಸಕರು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಸಾರನ್ನು ಸೇರಿಸದೆ ಲೋಪವೆಸಗಿದರು.

ಪ್ರತಿ ಪ್ರದೇಶವೂ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿಗೆ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲವು ಕಡಲೆಕಾಳ ಕೂಟಿಗೆ; ಉಡುಪಿ ಬೂದುಗುಂಬಳ ತುಂಡಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆಹುಳಿಗೆ; ತಮಿಳುನಾಡಿನವರ ಹಾಗೆ ರಸಂ ಮಾಡಲು ನಮಗಾಗದು. ನಾನು ಅಮೋಘ ಬಸ್ಸಾರು ಮೆದ್ದಿರುವುದು ಮಳವಳ್ಳಿ ಕ್ರಾಸಲ್ಲಿರುವ ತಟ್ಟಿ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ. ಐದಾರು ಜಾತಿಯ ಕಾಳು ಹಾಕಿ ಮಾಡುವ ಕೋಲಾರದ ಸಾರಿನ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಸಿಯಲಾರರು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಹುಳಿಮಾವಿನ ಸಾರಿದ್ದರೆ ಪಾವಕ್ಕಿಯವನು ಅಚ್ಚೇರಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಪಡೆಯುವನು. ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳುಹುಳಿ ಲೋಕೋತ್ತರ. ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹುರಿದು ರುಬ್ಬಿ ರಸ ತೆಗೆದು, ಸುಟ್ಟಬದನೆ ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಕಿವುಚಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಜೀರಿಗೆ ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು ನುರಿದು, ಹಸಿಈರುಳ್ಳಿ ಸೌತೆತುಂಡು ಹುರಿಗಡಲೆಕಾಳು ಹಾಕಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಜೀವಾಮೃತವಿದು. ಇಡ್ಲಿ ಸಾಂಬಾರಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಎನ್ ಎಂ ಎಚ್ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ನನ್ನ ಅಮೂಲ್ಯಮತ. ಅಲ್ಲಿ ಉಂಡೆ ಈರುಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದ ಪರಮಾಯಿಶಿ ಸಾಂಬಾರು ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಲಾಲ್ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಕಿಂಗ್ ಮುಗಿಸಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಗುರಾಣಿಯಂತೆ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಗಿರಾಕಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಂಬಾರು ಪ್ರಿಯರು. ಮಾಣಿಗಳಾದರೂ ಎಷ್ಟು ಉದಾರ! ಸಿಂಗಲ್ ಇಡ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೂ ಎರಡು ಬಟ್ಟಲು ಸಾಂಬಾರು ಮುಂದಿಡುವರು; ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ಜಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಸುಡುಸಾಂಬಾರನ್ನು ತಂದು ಸುರಿವರು- ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿ. ನಾನು 'ನಿಮ್ಮ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೀವೇ ತೊಳೆಯಬೇಕು' ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋದೇನು; 'ಎಕ್ಸ್ ಟ್ರಾ ಸಾಂಬಾರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚಾರ್ಜ್'ಗೆ ಕಾಲಿಡಲಾರೆ.

'ತಂಜಾವೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಊಟ ಮರೆಯಬೇಡಿ' ಎಂದು ಬಲ್ಲವರು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ನಾವಿದ್ದ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಬಾರು ಬಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೇ ವೃದ್ಧ ಮಾಣಿ ಇದ್ದನು. ನಾನು ಸಾಂಬಾರ ಸುವಾಸನೆಗೆ ಹೂಗಂಪಿಗೆ ಮನಸೋತ ಭ್ರಮರದಂತೆ ಅಮಲೇರಿ, ಬಾಳೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚದುರಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ರಾಶಿ ಮಾಡಿ, ಹೆಚ್ಚು ಸಾರು ಹಿಡಿವಂತೆ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಕುಳಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆತ ಎರಡು ಸೌಟು ಬಡಿಸಿ ಹೊರಡುತ್ತಿರಲು, ಇನ್ನೊಂದು ಸೌಟು ಹಾಕಿದೆ. 'ಮೊದಲ್ ಅದೈ ಸಾಪಾಡ್ರಾ' ಎಂದು ಸರ್ಪನೆ ರೇಗಿದನು. ಬಾನುವಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಹೋಟೆಲ ಹೆಸರೂ ಆನಂದಭವನ! ಆದರೆ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೃದಯವಂತ ಗೆಳೆಯರು, ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕನ ಮಾನ ತಮಿಳುನಾಡಲ್ಲಿ ಹೋಯ್ತೆಂದು ಪೇಚಾಡಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಾಪಮಾನ ಕಂಡಿರುವ ನನಗೇನೂ ಬೇಸರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಂಟೆ ಮೂರಾಗಿತ್ತು. ವೃದ್ಧ ಮಾಣಿ ಹಸಿದಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿತ್ತೋ, ಸಂಕಟ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹರಿಸಿದ. ಪರರ ಸಂಕಟ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸವೇ.

ಬಾಳಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬುಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವುದು ನಿಜ. ಹಾಗೆಂದು ಪುರುಷರು ಹಿಂಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೂರ ಪರಣ್ಣ. ಇವನ ಕೈಗುಣದಿಂದ ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆ ನೀಡಬಂದವರಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಯಾರದು ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಪರಣ್ಣನದು ಎಂದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣಬಿದ್ದರೂ ಲಗ್ನದೂಟ ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಈ ನಳ ಮಹಾಶಯನನ್ನು ಕಾಣಲೆಂದು ಒಂದು ಸಲ ಪಾಕಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಿಕೊಟ್ಟೆ. ಸಾರು ಕತಕತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಡಾಯಿ ಬದಿ ಒಬ್ಬರು ಸಣ್ಣ ಬಕೆಟನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಪರಣ್ಣ ಬಕೆಟಿಗೆ

ಸಾರು ತುಂಬಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದ. 'ಇದೇನಯ್ಯಾ?' ಎಂದೆ. 'ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ನನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಗುರಗಳು. ಎಲ್ಲೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲಿ, ಮೀಸಲು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಆಮ್ಯಾಲೇ ನಿಮ್ಮ ಊಟ. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಮಟ ಅಡಿಗೆ ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಸಾರೊಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚರಿಪಡುತ್ತ ಗುರುಗಳತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದೆ. ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಮೇದ ಬಸವನ ಹಾಗೆ ಸುಪುಷ್ಪವಾಗಿದ್ದರು. ಹೊಟ್ಟೆಯೂ ಬಂದಿತ್ತು. ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆ ಪ್ರಕಾರ, ಯಾವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರ ಹೊಟ್ಟೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿ ರುಚಿಕರ ಸಾರುತ್ಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅನ್ನ-ಮುದ್ದೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದೇ ಅದು. ಗೊರೂರರು ಬರೆದ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕು. ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನ, ಮೊದಲ ಪಂಕ್ತಿ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ. ಜನ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮೇಲೆ ಅನ್ನ ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಾರು ಹುಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅನಾಹುತದ ಕಾರಣ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. 'ಎಲಾ ಓಡಿರೋ, ಹೊಳೆಯಿಂದ ಅಡ್ಡೆ ನೀರು ತನ್ನಿ' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾನೆ. ಪಂಕ್ತಿ, ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಎಲೆ ಬಿಟ್ಟೆಳುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರುಪರಂಪರೆ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರನ್ನು ಸಿಲುಕಿಸಿ ಆಟವನ್ನೂ ಆಡುತ್ತಿದೆ. ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರು ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಇಳಿದೊಡನೆ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಸಾಂಬಾರು ಕುಡಿದೆನೆಂದು ಬರಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲ. ಸರಾಯಿಯಂತೆ ಸಾರೂ ಒಂದು ವ್ಯಸನ. ಹೆಪ್ಪುಗೊಳಿಸಿದ ಹುರುಳಿಕಟ್ಟನ್ನು ನಾವೇ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಿದ್ದೆವಲ್ಲ? ಇಮಿಗ್ರೇಶನಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಾಂಬಿರಬಹುದು ಎಂದು ಹಿಡಿದುಹಾಕಿದರು. 'ನಿಮ್ಮ ಊಟ ಸಪ್ಪೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಂದಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿ ಸೋತೆವು. ಕಡೆಗೆ ನಾನೆಂದೆ: "ಸಾರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗೂ ಬೇಡ". ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೆರಗಾಗಿ ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಪುದ್ರವ ಸೇವಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಚಕಚಕ ನಾಲ್ಕು ಚಮಚಿ ಭಕ್ಷಿಸಿದೆ-ನನ್ನಾಕೆ ತಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಬಾಟಲಿ ಖಾಲಿಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಸಾರಿನಿಂದ ನಾಡಿನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಉಳಿಯಿತು.

ಸಾರೆಂಬ ಜೀವರಸ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಸಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯ ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟವರಾರು? ಈಗಲೂ ಮಕ್ಕಳು ತವರಿಗೆ ಬರುವಾಗ, ನಾವಿರುವಷ್ಟು ದಿನ ಇಂತಿಂಥ ಸಾರೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾಯಿಗೆ ಪೂರ್ವ ಶರತ್ತು ವಿಧಿಸುವರು. ನಾನಾದರೂ ಅಷ್ಟೇ-ಊರಿಗೆ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಪತಾಕೆ ಹಾರಿಸಿರುವ ಸಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಕ್ಕಂದಿರಿಗೆ ಕೋರುವೆನು. ಅವನ್ನು ನಾನು ಹಪಹಪಿಸಿ ಉಣ್ಣುವಾಗ ಬಾನು ಲಂಕಾದಹನ ನೋಟದಲ್ಲಿ ನೋಡುವಳು. ನೋಡಲಿ. ಸಾರುಶರಣನಾರಿಗೂ ಅಂಜುವವನಲ್ಲ. ನಾಡ ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗಿ ಜೋಗದಸಿರಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಎತ್ತರ ತುಂಗೆಯ ತೆನೆಬಳುಕುಗಳಂತೆ, ಸಾರೂ ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ. ನನಗೇನಾದರೂ ನಿಸಾರರ ಗೀತೆ ತಿದ್ದಲು ಹೇಳಿದರೆ 'ನಿತ್ಯ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುದಿವ ಸಹಸ್ರ ಸಾರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ' ಎಂಬ ಸಾಲನ್ನು ಸೇರಿಸುವೆನು. ಇದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದೊಟದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಸಾರಿಲ್ಲದೆ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವರ ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ತುಸು ಸಮಾಧಾನವಾದರೂ ಆದೀತು.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ (೧೯೫೯): ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿರುವ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಅವರು ಸಂಶೋಧಕ, ವಿಮರ್ಶಕ, ಲೇಖಕ. ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿಗಳು, ಅಂಡಮಾನ್ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ, ಕತ್ತಿಯಂಚಿನ ದಾರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್., ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್, ಹಾಮಾನಾ, ವಸುದೇವ ಭೂಪಾಲಂ, ವೀಚಿ, ಸುನೀತಿ ಶೆಟ್ಟಿ, ಡಾ.ಪ್ರದೀಪ್-ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸಂದಿವೆ. ಸಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಹಿತ್ತಲ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸಾರು ಕುಡಿಯುವ ಅಪ್ಪನ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿರೂಪಕರು ಹೇಗೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ?
೨. ಸಾರಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಠಿಣ ಕಲೆ ಎಂದು ಲೇಖಕರು ಭಾವಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
೩. ಚರಿತ್ರಗೂ ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಎಂತಹದ್ದು? ಲೇಖನದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ.
೪. 'ಸಾರಿಲ್ಲದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಪ್ಪೆ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಲೇಖನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಘಟಕ : ೩

೧. ತರುಣರಿರ ಎದ್ದೇಳಿ

- ಕುವೆಂಪು

ಆಶಯ: ಹಳೆ ಎಲೆ ಉದುರಬೇಕು, ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಅರಳಬೇಕು ಇದು ಜೀವಂತ ವ್ಯಕ್ತ ಆರೋಗ್ಯದ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣ. ಅಂತೆಯೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನವನವೋನ್ನೇಷಣೆಯಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಶಾಡ್ವಲವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಹಳೆಯ ಕೊಳೆಯೆಲ್ಲಾ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಸರ್ವ ಮತಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದ ಮತ್ತು ಸನ್ಮತಿಯ ಮತವೇ ಮಹೋನ್ನತವಾದುದು.

ಹೋಗುತಿದೆ ಹಳೆಕಾಲ, ಹೊಸಕಾಲ ಬರುತಲಿದೆ,
ಬರುತಲಿದೆ ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ ಹೊಸಬಯಕೆಗಳು,
ಹೋಗುತಿದೆ ಹಳೆಬಾಳು, ಹೊಸಬಾಳು ಬರುತಲಿದೆ,
ಬರುತಲಿದೆ ಕುದಿಗೊಂಡು ತರುಣರೆದೆಗಳಲಿ,
ತರುಣರಿರ, ಎದ್ದೇಳಿ ! ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಿ ! ಕೇಳಿ !

ಬೀಸುತಿದೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ರಸಪೂರ್ಣ ಹೊಸಗಾಳಿ
ಭಾರತದ ಒಣಗು ಬಾಳ್ಮೆರವನಲುಗಾಡಿ,
ಉದುರುತಿದೆ ಮುದಿಕಡ್ಡಿ ತರಗು ಹಣ್ಣೆಲೆಗಳೆಲ್ಲ,
ನಲಿಯುತಿವೆ ನಳನಳಿಸಿ ಹೊಸಚಿಗುರು ಮೂಡಿ
ತರುಣರಿರ, ಎದ್ದೇಳಿ ! ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಿ ! ನೋಡಿ !

ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಹೊಲಗೇರಿ,
ಇಂದು ನಂದನವಾಗಿ ನಗುತಲಿದೆ ರಷ್ಯಾ,
ಗರ್ಜಿಸಲು ತೊಡಗಿಹುದು ಕೇಸರಂಗಳ ಕೆದರಿ
ಇದುವರೆಗೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಏಷ್ಯಾ
ತರುಣರಿರ, ಎದ್ದೇಳಿ ! ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಿ ! ಕೇಳಿ !

ಹಳೆಮತದ ಕೊಳೆಯೆಲ್ಲ ಹೊಸಮತಿಯ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ
ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗಲಿ, ಬರಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಬುದ್ಧಿ
ವೇದಪ್ರಮಾಣತೆಯ ಮರುಮರೀಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ನೀರರಸಿ ಕೆಡದಿರಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಿದ್ಧಿ,
ತರುಣರಿರ, ಎದ್ದೇಳಿ ! ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಿ ! ಬಾಳಿ !

ಹೊಸಬಾಳ ಗೀತೆಯನು ದಿಕ್ಕುದೆಸೆ ಬಿರಿವಂತೆ
ಕೊರಳೆತ್ತಿ ಕೈಯೆತ್ತಿ ದನಿಯೆತ್ತಿ ಹಾಡಿ
ಸೇರಿ ನಡೆದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಡೆಯುವವರಾರಿಲ್ಲ
ಜಗವೆ ಹಿಂಜರಿಯುವುದು ನಿಡುದಾರಿ ನೀಡಿ
ತರುಣರಿರ, ಎದ್ದೇಳಿ ! ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಿ ! ಮೂಡಿ !

ಕವಿಪರಿಚಯ: ಕುಪ್ಪಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ೧೯೦೪-೧೯೯೪. ಜನನ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರೇಕೊಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ ಅವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಗೌರವಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಕವನ, ಪ್ರಬಂಧ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ರಸಖುಷಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಹೊಸ ಕಾಲದ ಬಯಕೆಗಳಾವುವು?
೨. ತರುಣರನ್ನು ಕವಿ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಪರಿ ಎಂತದು?
೩. ಬರಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಕವಿಯ ಆಶಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.
೪. ಹೊಸಬಾಳ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಾಡಬೇಕೆಂದು ಕವಿ ಕರೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?

೨. ಕಳ್ಳ ಗಿರಿಯಣ್ಣ

—ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ

ಆಶಯ: ಅತಿ ಆಸೆ ಗತಿ ಗೇಡು ಎಂಬಂತೆ, ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಆಸೆಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡದೆ, ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನವತ್ವದ ಹಾಗೂ ದೈವತ್ವದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಬೇರೆಯವರ ರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಯಾವ ರೀತಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ.

ಐದಾರು ದಿನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ, ಅನೇಕ ವರುಷಗಳ ನಂತರ. ಆ ಈ ಮಾತುಗಳ ನಂತರ ಹರಟೆ ಗಿರಿಯಣ್ಣನತ್ತ ಹೊರಳಿತು. 'ಕಳ್ಳ ಗಿರಿಯಣ್ಣ ಸತ್ತ' ಎಂಬ ಮಾತು ಏಕೋ ನನ್ನನ್ನು ಇಡೀ ದಿನ ಬೇಚ್ಚಿನುಗೊಳಿಸಿತು.

ಗಿರಿಯಣ್ಣ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಯೇಕಶ್ಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವನು ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಸಣ್ಣ ಮಗುವಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಊರಿನ ಉಳಿದ ಅನೇಕ ಗಿರಿಯಣ್ಣರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು 'ಕಳ್ಳ ಗಿರಿಯಣ್ಣ'ನೆನ್ನುವುದೇ ಪರಿಪಾಠ. ಅವನು ಸತ್ತಾಗ ಸ್ವತಃ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಅತ್ತರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂಶಯಪಟ್ಟರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ 'ಕಳ್ಳ ಗಿರಿಯಣ್ಣ ಸತ್ತ' ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಅತೀವ ಸಹಜತೆ, ನಿರ್ಮಿತಾರತೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಇಡೀ ದಿನ ಕಾಡಿದವು. ಉದಾಸೀನಗೊಳಿಸಿದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಾನು ಗಿರಿಯಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡದೆ ಅನೇಕ ವರುಷಗಳಾದುದೇ ಇರಬೇಕು. ದೂರ ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಅನುಭವವೆಂದು ಬರದೆ ಇರದು. ಅಂದಿನ ಅತಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಘಟನೆಗಳೂ ಒಂದು ರಮ್ಯತೆಯ ಬಣ್ಣ ತಾಳುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಕಡು ವೈರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮೊಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಕಳವಿನ ರೀತಿ ನೋಡಿದರೆ 'ಕಳ್ಳ'ನೆಂಬ ಬಿರುದು ಧರಿಸಲೂ ಅವನು ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ ಎನಿಸುವುದು. ನೋಡಲಿಕ್ಕೇನೋ ಆರು ಪೂಟಿನ ಆಜಾನುಬಾಹು. ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ, ಮೀಸೆ ನೋಡಿದರೇ ಹೆದರಿಕೆ ಬರಬೇಕು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಗೋಪಾದದಷ್ಟು ಚಂಡಿಕೆ, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ (ಬಿಳಿಯವಲ್ಲವೂ ಬೆಳ್ಳಿಯವಲ್ಲವೇನೋ!) ನೇವಾಳ. ಅದುವೇ ಆಧಾರ-ಮೈಮೇಲಿನ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅರಿವೆಯಾದ ಕಚ್ಚಿಗೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಾಗಲೀ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಆದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಳವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಭಾಗವಿರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಸರ್ವ ವಿದಿತವಾದುದು. ಕನ್ನ ಹೊಡೆದಾಗಲೀ ಯಾರ ಜೀವಕ್ಕೆ ಹಾನಿಮಾಡಿಯಾಗಲೀ ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಂತಲೇ ಕಳ್ಳನೆಂದು ಖ್ಯಾತನಿದ್ದೂ ಪೋಲೀಸ್ ಚೌಕಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಕಳವಿಗೆ ಎರವಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಬಾಳೆ ಗೊನೆಗಳು, ಹಲಸು, ಬೇಣದ ಮೇಲಿನ ಮೊಗೆಯೋಳಿಯೊಳಗಿನ ಮೊಗೆ ಕಾಯಿಗಳು, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಸವತೆಕಾಯಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

ಒಂದೇ ಮನೆಯವರು ಅವನ ಕಳವಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎರಡು ಸಲ ಹಾನಿಗೊಳಗಾದುದು ಅಪರೂಪ. ಮೊದಲ ಹಾನಿಯ ದುಃಖ, ಸಿಟ್ಟು ಪೂರ್ಣ ಮರೆತಾಗಲೇ ಎರಡನೇ ಹಾನಿಯ ಆಗಮನ. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವನ ಕಳವಿಗೆ ಎರವಾಗದ ಮನೆಯೇ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೂ ಸತ್ಯ. ಅವನ ಕಳವಿನ ಬಾಧೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಎನ್ನಿರಲಿಬೇಕಾದರೆ. ಎಂತಲೇ ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಯಾರೂ ಅಷ್ಟು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಳವಿನ ಹಾನಿಯಂತೆ ಅದರ ಲಾಭದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಸಮಪಾಲು ಇದ್ದಂತಿತ್ತು. ಕಳವಿನ ವಸ್ತುಗಳು ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಸ್ವಂತ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಿರದೇ ಮಾರಾಟದ ಸಲುವಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವು ಒಬ್ಬರ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೈ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದವು ಅಷ್ಟೇ. ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ನೀರು, ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ರಸಬಾಳೆ ಗಿಡದ ಮೊದಲ ಗೊನೆಯನ್ನೇ ಕಳಕೊಂಡು ಹಳಹಳಿಸುವ ಸುಬ್ರಾಯ ಶಾನಭಾಗರ ಪಾಲಿಗೆ ಸಣ್ಣಪ್ಪ ನಾಯ್ಕರ ಹಿತ್ತಲದ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದ್ದ ಅವರ 'ದಣಪೇ ಮರ'ದ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಿಗದ ಹಣ್ಣು ಎಂಟು

ಆಣೆಗೆ! ಪುರುಷ ಗುಂಡನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯ ಕೆಂದಾಳೇ ಮರದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಹಿಂಡು ರಾಮ ಪೈಗಳ ಪಾಲಿಗೆ. ರಾಮ ಪೈಗಳ ಬೇಣದ ಮೋಗೇಕಾಯಿಗಳು ಸಾಂತಯ್ಯ ಕಾಮತರ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡ ಕಳವಾದರೆ ಕಳವಿನ ಒಡವೆ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಕಳವಿಗೆ ಕಾರಣ? ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೂ ಅಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕೇರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲೇ ಅವನ ಮನೆ. ಸಣ್ಣದಾದ ಹೊಲ ಹಾಗೂ ಹಿತ್ತಲು ಮೂಲಗೇಣಿಗಿವೆ. ಹಿಂಡುವ ಎರಡು ಎಮ್ಮೆಗಳಿವೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಉಚಾಪತಿಯಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಐದಾರು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಂಜೆಗೆ ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟು ಬರುವ ಕೆಲಸ ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಸಂದುದಾದರೂ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಹಣದ ವಸೂಲಿಗೆ ಬರುವುದು ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯೇ. “ಈ ಕೋಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕ ಉಳಿದರಲ್ಲವೇ? ಆ ಹೆಂಗಸೆಂದು ಅವನ ಸಂಸಾರ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಆ ಬಡ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೇವರೇ ಗತಿ.” ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಐದಾರು ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಸಾರ ‘ಸುರಳೀತ’ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಭಾರವೆಲ್ಲ ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆಯೇ. ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಲಕ್ಷಣವೇ ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಚಾ ಅಂಗಡಿಯವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಯಾನೆ ಹೊರತು ಸಂಸಾರದ ಭಾರಕ್ಕೆ ಹೆಗಲೊಡ್ಡುವಷ್ಟು ತಲೆಯೇ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಲವೆಂದೋ ಮನೆಮಾರೆಂದೋ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೆಂಡತಿಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಂತಲೇ ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯೂ ಅವಳ ಚಾತುರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೌತುಕವೂ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲವು ಬಾರಿ ಕಳವು ಮಾಡುವಾಗ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದರೂ ಪಟೇಲರು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಎರಡು ಹೊಡೆತ ಕೊಟ್ಟು, ಇಲ್ಲವೇ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಕಳಿಸುವೆವೆಂದು ಬೆದರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೋ ಮಕ್ಕಳ ಮೋರೆಯನ್ನೋ ನೋಡಿ. “ಆ ಕತ್ತೆ ಸೂ..... ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದರಲ್ಲವೇ? ನಾಯಿಯ ಬಾಲ ನಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಷ್ಟೇ ಹೊತ್ತು” ಎಂದು ತಿಳಿದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಚಹಾ ಕುಡಿಯಲೂ ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ‘ರಂಗ ವಿಲಾಸ’ದೊಳಗಿನ ಬಿಸ್ಕೂಟು ಅಂಬೋಡೆಯ ಜೊತೆ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಚಹಾ ಹಾಗೂ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಕಟ್ಟು ಬೀಡಿ ಇದ್ದ ಹೊರತು ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಂದ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವುದು ಶಕ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಅವನ ಬಾಯ ರುಚಿಯೇ ಈ ಕಳವಿನ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೆಂದು ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಅನೇಕರ ಮತ.

ತನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ, ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ತಾನು ಅಯೋಗ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಿರಿಯಣ್ಣನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ನಡುಗೆ ಜಗಳ ನಡೆದಾಗಿನ ಅವನ ನಡತೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಅಂತಿಂಥಹ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ. ಮಹಾಕಾಳಿಯ ಅವತಾರವೇ! ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜಗಂಜಾಲಿ! ಅವಳ ‘ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ’ ಧೈರ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಬೀಳುವವರು ತಮ್ಮ ನಾಚಿಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನೆಯ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟೇ ಹೋಗಬೇಕು.

ಆ ಕೇರಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿ, ಅಜ್ಜಿಯರು ಹೇಳುವ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಕಾಕಣ್ಣ ಗುಬ್ಬಕ್ಕೆ’ರ ಕತೆಗಿಂತ ಗಿರಿಯಣ್ಣ-ಹೆಂಡತಿಯರ ಜಗಳವೇ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಲಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಆಗಲಾರದು. ಅಳುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸಲೋ ಕಾಡುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜಗಲಿಯಿಂದ ಓಡಿಸಲೋ ಆ ಕೇರಿಯ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಈ ಜಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭ ಸಾಧನವಾಗಿತ್ತು. ಪಾಗಾರವನ್ನೋ ದಣಪೆಯನ್ನೋ ಏರಿ ಕೂತು ಈ ಜಗಳವನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಮಗೆ ತುಂಬು ಹುರುಪು. ಗಂಡನನ್ನು “ಕೋತಿ” ಎಂದೋ, “ನಿನ್ನ ಮುಸುಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುತ್ತೇನೆ” ಎಂದೋ ಬೈಯುವ ಆ ಚಂಡಿಯ ಮುಂದೆ ಗಿರಿಯಣ್ಣ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುರಿಯಂತೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ-ಶುದ್ಧ ದಡ್ಡ, ತಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಗಂಡ ಹೆಂಡರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನನ್ನ ತಾಯಿಯವರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಆದರ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬಂದು ಹೋಗುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬೇನೆ ಬೇಸರಿಕೆಗಳಾದರೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಉಳಿದ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಅಡಚಣೆಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಯವರೇ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆಗ ದವಾಖಾನೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಓಡಬೇಕು ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಯಲು. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟಬೇನೆ ಬೇಸರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯವರಿಂದಲೋ ತವರಿನಿಂದಲೋ ಕಲಿತುಕೊಂಡ ಗಾಂವರೀ ಔಷಧಗಳಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಂತಹ ಕಷ್ಟಾಯವನ್ನೋ ಕಾಡೆಯನ್ನೋ ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರ ಕೈಗುಣ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೆಂದು ಆ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀತಿ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೋ ಏನೋ ಗಿರಿಯಣ್ಣ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ್ನೂ ಕಳವು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿ ವರುಷದಂತೆ ಆ ವರುಷವೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಸವತೆಯ ಓಳಿಗಳನ್ನೂ, ಎರಡು ಹಾಲುಗುಂಬಳದ ಓಳಿಗಳನ್ನೂ, ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹಲವು ಓಳಿಗಳನ್ನೂ ಸಾಗುಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೆಂದರೆ ಆ ವರುಷದ ನಮ್ಮ ಬಳ್ಳಿಯೊಳಗಿನ ಹಾಲುಗುಂಬಳಗಳು. ಕಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಾವು ಎಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಬಳಗದವರ, ಗುರುತಿನವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಾಯಸವನ್ನೋ, ಹಲವಾನೋ ಮಾಡಿ ತಿಂದವರೆಲ್ಲ ಅದರ ಬೀಜದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಬಳ್ಳಿಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಲೋ ಚಪ್ಪರ ಕಟ್ಟಲೋ ನಾನೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೆಹನತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವಾಗ ಹೆಮ್ಮೆ ಅನಿಸುವುದು ಸಹಜವಿತ್ತು. ಮಳೆಗಾಲ ತೀರುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಅರ್ಥಾತ್ ಕುಂಬಳದ ಹಂಗಾಮೂ ತೀರಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಇದ್ದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಾಯಿಲೆಗಳೆರಡನ್ನು ಒಂದು ಬೀಜಕ್ಕಿಂದು, ಇನ್ನೊಂದು ದೇವರಿಗೆಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ದಿನವೂ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಯಿಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಯ ಖಾತ್ರಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಚಪ್ಪರದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿಬರುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಾಡಿಕೆ. ಅವುಗಳ ಆಕಾರ ನೋಡಿಯೇ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಕಾಯಿ ಇನ್ನೇನು ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಯಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೋಡಿದಾಗ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮಗಾದ ದುಃಖ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಕಳವಾದ ವಸ್ತುವೇನು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದರೇನು, ಕುಂಬಳ ಕುಂಬಳವೇ. ಆದರೂ ತಿಂಗಳು ಗಟ್ಟಲೆ ದಾರಿನೋಡಿ ಕೊಯ್ಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಎರಡೇ ದಿನಗಳ ಪೂರ್ವ ಮಯವಾದ ನೆಚ್ಚಿನ ವಸ್ತುವಾದ್ದರಿಂದ ತಂದೆಯವರು ಅತ್ಯಂತ ಕುಪಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳ ಯಾರೆನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು. ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಹೊರತು ಇಂತಹ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕಳವಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರಿರಬೇಕು! ಸೋದರತ್ತೆ ಹಾಗೂ ತಂದೆಯವರು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಗಿರಿಯಣ್ಣನನ್ನು ಬೈದುಕೊಂಡರು. ನಾನೂ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹಾರಾಡಿದೆ, ಬೈದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಏನು ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು?

ಎಲ್ಲ ಬೈಗಳ ತಿರುಳು, ಒಂದೇ ಇತ್ತು; ಅದು ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಕಾಯಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಕದ್ದವನ ಒಳಿತಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಅತ್ತೆಯವರಂತೂ “ಅವನು ಕೈಗೆ ಹುಳಬಿದ್ದು ಸಾಯುವ” ಎಂದರು. ಬೈಯುವ ಕಲೆ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದಂತಿತ್ತು. ಬೈಯುವದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಮರೆತ ಅವರು ಕೊನೆಗೆ “ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳಿಗೂ ಬರ್ಕತ್ತಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದರು (ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ!). ಅದುವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ತಾಯಿಯವರಿಂದ ಈಗ ಮಾತ್ರ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಅತ್ತಿಗೆ, ಅತ್ತಿಗೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಗೆ ಬಯ್ಯಬೇಡಿ; ನನ್ನ ಕೊರಳಾಣೆ ಇದೆ” ಎಂದರು. ಮುಂದೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾತೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಳಗೆ ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಗೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟರು.

ನನಗೂ ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯವರ ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ವಿಷಯದ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೆಯೇ! ತೀರ ಮೃದು ಮನಸ್ಸಿನ, ಭಾವುಕ ಸ್ವಭಾವದ ಹೆಂಗಸು. ಅವರಿಗೆ ವಸ್ತುವಿನ ಕಳವಿನ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತ ಕಳವಾದ ವಸ್ತು ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿತ್ತಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಳುಕು ಹೆಚ್ಚು. ಅದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಿಂದು ಕೆಡಕು ಆದರೆ ಎಂದು ಅವರ ಕಳವಳ. ಮೇಲೆ ಅತ್ತೆಯವರ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಬೈಗಳು. ಅವರು ಇಡೀ ದಿನ ಅಸ್ವಸ್ಥಗೊಂಡರು. ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು “ಸ್ವಲ್ಪ ಆ ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ನಾನು ಕರೆದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಬರುವೆಯಾ?” ಎಂದರು. ಇದು ಹೇಗೋ ತಂದೆಯವರ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಅವರು ಕಿಡಿಕಡಿಯಾದರು. “ಏ ಏ ! ನಿನ್ನ ಈ ಬುದ್ಧಿವಾದ, ಉಪದೇಶ ಬದಿಗಿಡು ಅಂದೆ. ಅಲ್ಲ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಇದ್ದ ಬುದ್ಧಿ ಸಹ ನಿನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಬದಲಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ? ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಅವನಿಗಿದ್ದುದಾದರೆ ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೇ? ಅವನ ಬಂದೋಬಸ್ತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆ ಸಣ್ಣ ತಮ್ಮ ನಾಯ್ಕನಿಗೆ (ಊರ ಪಟೇಲರು) ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದರು.

ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಗಿರಿಯಣ್ಣ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದ. ತಾಯಿಯವರು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮೃದುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಒದ್ದೆಯಾದುವು. ನಾವು ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಬೈದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನಾಚಿಕೆಯೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಆ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕಡುಕೆಸಿದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಬೋರ್ಗಲ್ಲ ಮೇಲೆ ನೀರು ಸುರಿದಂತೆ. ಮಾನವತೆಯ ತೇವು ಕೂಡ ಇಲ್ಲದ ಶುದ್ಧ ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಮಾನವ ಅಂತಃಕರಣದ ಅರ್ಥ ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಸುಮ್ಮನೆ ಬಸವಣ್ಣನಂತೆ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಕೇಳಿದ. ಕಳವು ತಾನೇ ಮಾಡಿದ್ದೆಂದೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ತಾಯಿಯವರು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ “ಆ ಕಾಯಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಮಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದು ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಕಾಯಿ, ಯಾರಿಗೂ ಮಾರಬೇಡ. ನೀನೇ ಮುರುಕುಂಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿ ಬಾ” ಎಂದು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದರೆ ಅವನು ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೇ? ನನ್ನ ತಾಯಿಯವರ ಭೋಳೇ ಸ್ವಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸಿತು.

ಅಂದು ಸಂಜೆ ಕುಮಟೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಚಿಗಪ್ಪ ಬಂದರು. ಆಗ ನಮಗಾದ ಆನಂದ ಹೇಳತೀರದು. ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರೇ ಯೋಗ್ಯ. ಮೈಯಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ದಾಂಡಿಗ ಆಳು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರನ್ನು 'ಸೆಂಡೊ ಕಾಕಾ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅತ್ತೆಯವರು ಕಳವಿನ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಉಪ್ಪು ಖಾರ ಹಚ್ಚಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಳವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತವಾಗಲೇಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ತಾಯಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಈ ಯಾವ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಸೇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಾಯಿಯವರು ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಆದರಂತೆ ಕಾವಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಆಯಿತು. ಜಗಲಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ ಹಳೆಯ ಮಂಚವನ್ನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿ, ಕಾಕಾ ಒಬ್ಬರೇ ಹೊರಗೆ ಮಲಗಿದರು. "ಸುಳ್ಳೇ ಆ ಮೂರ್ಖನ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಒಂದು ಯಾಕಶ್ಚಿತ ಕಾಯಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ತಂದುಕೊಂಡೀಯಾ" ಎಂದು ತಂದೆಯವರು ಎಷ್ಟು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರೇ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು, ಕಳ್ಳನ ಮೇಲೆ ಕಾವಲಿಡಲು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಹೀಗೆ ಕಾವಲಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳ ಅವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿಯೇ ತಿರುಗಿ ಬಂದ.

ಅಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವೇ ಗೊಂದಲ. ಇನ್ನೂ ಕತ್ತಲೆ ಪೂರ್ಣ ಸರಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಕಾ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಆವೇಶದಿಂದ ಏನೇನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾತಿನ ರೀತಿ, ಹಾವಭಾವ ನೋಡಿ ಕಳ್ಳ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದನೆಂಬ ಖಾತ್ರಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ. ಆದರೆ ಕಳ್ಳ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ, ಜಾರಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಅದು ಹೀಗಾಯಿತು : ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಕಾಕಾ ಅವರು ಶತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ೫ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಎಚ್ಚರ ಉಳಿದರು. (ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ತಾನು ಒಂದು ಯಾಕಶ್ಚಿತ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯ ಕಳವಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಎಚ್ಚರ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಬಂದು ನೆಕ್ಕಿದ್ದೂ ಉಂಟಂತೆ!) ಐದಾಯಿತು; ಐದೂವರೆಯಾಯಿತು. ಇನ್ನೇನು ಬರುವ ಎಂದು ಅದೇ ತಲೆದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಬಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತಿರ ಸರಸರ ಆವಾಜು ಕೇಳಿ ಬಂತು. ಇವರು ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಿರಿಯಣ್ಣ (ಮುಸುಕು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಆಕಾರದಿಂದ ಊಹೆ!) ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟು ದಣಪೆಯತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದ. ಇವರು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಅತ್ತ ಧಾವಿಸಿದರು. ಇವರ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೆ ಗಿರಿಯಣ್ಣ ಓಡಹತ್ತಿದ. ಆದರೆ ದಣಪೆ ದಾಟುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ಇನ್ನೇನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೆ' ಎಂಬ ಹಳಹಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ರಭಸದಿಂದ ಬೀಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಗುರಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಬಡಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಡಿದು ಎರಡು ತುಂಡಾಯಿತು. ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಸೊಂಟದ ಕೀಲೆ ತಪ್ಪಿರಬೇಕು.

ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪಹರೆ ಇಟ್ಟರೂ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಕಳ್ಳ ಸುಮ್ಮನೆ ಜಾರಿಕೊಂಡನಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರಾಶೆಯ ಸಂತಾಪವನ್ನು 'ಮೊದಲನೆಯ ಕಾಯಿ ರುಚಿ ಹತ್ತಿದ ಕಳ್ಳ ಎರಡನೆಯ ಕಾಯಿಯನ್ನೂ ಕಳಲುಬರುವ ಎಂಬ ತರ್ಕಪೂರ್ಣ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸುಳ್ಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಜಂಭದಿಂದ; 'ಕಳ್ಳಜಾರಿ ಕೊಂಡರೂ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿದ' ಎಂಬ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಕೆಯಿಂದ ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಕಾಕಾ ಅವರು ಗಿರಿಯಣ್ಣನಿಗಾದ ನೋವನ್ನು ಅನೇಕ ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆಂದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದರೂ ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನಾವೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ನಂಬಿ ಅವರ ಶೌರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನ್ನೂ ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆದ ಹಾನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆಯನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದೆವು. ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಟದಲ್ಲಿ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಕಾಯಿಯನ್ನೂ ಕಳಕೊಂಡೆವಲ್ಲ ಎಂದು ಹಳಹಳಸದೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ-ಹಾಗೂ ಆ ಹಳಹಳೆಯಲ್ಲಿ ಗಿರಿಯಣ್ಣನನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈಯದೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗಲೂ ಅತ್ತೆಯವರೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದರು. "ಬರಿಯೇ ಸೊಂಟದ ಕೀಲು ತಪ್ಪುವುದಲ್ಲ, ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಂದ ಏಳಲೇಬಾರದಾಗಿತ್ತು" ಎಂದರು. ರುಚಿಯಿಂದ, ತಾಯಿಯವರ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಬಹಳೇ ನೊಂದಿತ್ತು. "ಅವನ ನಶೀಬವೇ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಣ್ಣ ಮಗುವಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದರಲ್ಲವೆ?" ಎಂದೇನೋ ಗುಣಗುಣಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಡೆದರು.

ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕಾಯಿ ನಿಜವಾಗಿ ಕಳವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲವಾಗಲೀ ಗರಜಾಗಲೀ ಯಾರಿಗೂ ತೋರಿದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಆ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆದ ಕೂಡಲೇ ಬಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತಿರ ಧಾವಿಸಿದೆ. ಆದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿತ್ತು. ಕಾಕಾ ಅವರು ನಾನು ಓಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು, "ಏ ಹಾಗೇಕೆ ಓಡುತ್ತೀಯೋ"

ಎಂದರು - ಓಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ. “ಹುಡುಗನಿಗೆ ಪಾಪ ಇನ್ನೂ ಆಸೆ.” ಆದರೆ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗಾದ ಆನಂದ, ಆನಂದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. “ಕಾಕಾ, ಕಾಯಿ ಇಲ್ಲೇ ಇದೆ” ಎಂದೆ, ಒದರಿ. “ಆಂ! ಕಾಯಿ ಅಲ್ಲೇ ಇದೆಯೇ?” ಎಂದರು. “ಕಳ್ಳ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವೇ?” ಎಂಬ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ. ಆ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವರು ಆಗಿನಿಂದ ಹೇಳಿದ ಅದ್ಭುತ ಕತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳೇ ಎಂದು ಬಗೆಯುವೆವೋ ಎಂಬ ಅಳುಕು ಇತ್ತೇನೋ! ಎಲ್ಲರೂ ಬಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಕಾಯಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕಂಡರು. “ನಾನು ಸ್ವತಃ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಎದ್ದಾಗ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹೊರಟಿದ್ದ... ಆದರೆ ನನಗೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಅವನು ಆ ಅದ್ಭುತ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ...” ಕಾಕಾ ಅವರು ಮಾತು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದರೊಳಗೆ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಶೋಧ ಅವರನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಕಳವಾದ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಅಲ್ಲೇ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನೇ ಅಣಕಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ‘ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಗಸ್ತು’ ಎಂದು! “ಆಂ ! ಎಂದರೆ ಆ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಇಡಲು ಬಂದಿದ್ದನೇ? !!” ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಗಿರಿಯಣ್ಣನಂತಹ ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಜನಕ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಡೀ ದಿನ ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಅದರ ಗೂಢ ಮಾತ್ರ ಕೊನೆಗೂ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನುಳಿದು- ನಾನು, ನನ್ನ ತಾಯಿ.

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಘಟನೆ. ಆದರೆ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಅಂದು ತಿಳಿದಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾರೆ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ (೧೯೨೮-೨೦೧೩) ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ‘ಹನೇಹಳ್ಳಿ’ಯಲ್ಲಿ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಗಾರ. ಕಾದಂಬರಿಕಾರ. ಅಬೊಲಿನ, ಆಟ, ಕತೆಯಾದಳು ಹುಡುಗಿ, ಬೇನ್ಯಾ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು. ಮೂರು ದಾರಿಗಳು, ಶಿಕಾರಿ, ಭೇದ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಕೇಂದ್ರ ವೃತ್ತಾಂತ ಕಾದಂಬರಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೇಗಿತ್ತು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಬಗೆಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
೩. ಗಿರಿಯಣ್ಣನು ಕಳವು ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುಗಳಾವುವು? ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು?
೪. ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ.

೨. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ

-ಟಿ. ಜಿ. ಶ್ರೀನಿಧಿ

ಆಶಯ: ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಗಡಿ ದಾಟಿ ಕನ್ನಡದಂತಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ದೊರಕುವುದು ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇದೀಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿವೆ. ಇಂದಿನ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನುಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಬಳಸುವ ಅವಕಾಶ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆದಾರನಿಗೆ ದೊರೆತಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನಂಟನ್ನು ಟೈಪಿಂಗಿನಿಂದಾಚೆಗೂ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ವಿಶ್ವದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸವಲತ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಸಿಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಶಯ. ಈ ಆಶಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಮುನ್ನ ನಾವೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ - ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಎಂದರೆ ಏನು?

ನಾವು ಕಳಿಸುವ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲೇ ಟೈಪಿಸುವುದು, ಕಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಳಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು, ಜಾಲತಾಣಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು - ಹೀಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅನೇಕ ಉತ್ತರಗಳು ಸಿಗಬಹುದು.

ಈ ಉತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪಠ್ಯರೂಪದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ - ದಾಖಲಿಸಿದ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಯಂವೇದ್ಯ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕಂಪ್ಯೂಟರಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಸುತ್ತಲೇ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಈ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಸರತ್ತು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದೂ ಸತ್ಯವೇ.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ-ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರುಗಳಿಂದ ಏನು ಕೆಲಸವಾಗಬಲ್ಲದು ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಮಹತ್ವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹುಪಾಲು ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಆನಂತರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಹರವು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಮೀಪಕ್ಕೂ ಬಂತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಆಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಜನರು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯುವಂತಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ತಲುಪಬೇಕಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆದಾರರನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಪರಿಪಾಠವೂ ಶುರುವಾಯಿತು.

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲಕ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಈ ವಿಧಾನ 'ಕಂಗ್ಲಿಷ್' ಭಾಷೆ ಎಂದೇ ಜನಪ್ರಿಯ. ಕನ್ನಡದ 'ನಮಸ್ಕಾರ'ವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ 'namaskaara' ಎಂದು ಲಿಪ್ಯಂತರ ಮಾಡಿ ಬರೆಯುವ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಇನ್ನೂ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದ ಪದಸಂಸ್ಕಾರಕ, ಅಂದರೆ ವರ್ಡ್ ಪ್ರಾಸೆಸರ್ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳು ಬಂದಾಗ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆಗೆ ಮೊದಲ ಪೋಷಣೆ ದೊರಕಿತು. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಪದಸಂಸ್ಕಾರಕಗಳ ಪೈಕಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಹೆಸರು 'ಸೇಡಿಯಾಪು' ತಂತ್ರಾಂಶದ್ದು. ೧೯೮೬ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮುಕ್ತ ಬಳಕೆಗೆ ನೀಡಿದ ಸಾಧನೆ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರಾವ್ ಅವರದ್ದು. ಭಾಷೆಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ತರ್ಕವನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ಕೀಲಿಮಣೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕೃತ ಕೀಲಿಮಣೆ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರಾವ್ ಅವರ ವಿನ್ಯಾಸವೇ ಮೂಲ.

ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಮಯದ ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಶ್ರೀಲಿಪಿ, ಆಕೃತಿ, ಶಬ್ದರತ್ನ, ವಿನೋದ ಸೇರಿದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕನ್ನಡ ಪದಸಂಸ್ಕಾರಕಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆನಂತರ ಕಂಪ್ಯೂಟರುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ 'ಬರಹ' ಹಾಗೂ 'ನುಡಿ' (ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರು 'ಕಲಿತ') ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ತಜ್ಞ ಶೇಷಾದ್ರಿವಾಸು ಚಂದ್ರಶೇಖರನ್ 'ಬರಹ'ವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಗಣಕ ಪರಿಷತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ 'ನುಡಿ' ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಮೊದಲಿಗೆ ಇವೆರಡೂ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳು ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿಯೇ ದೊರಕಿದ್ದವಾದರೂ ಬರಹ ತಂತ್ರಾಂಶ ಬಳಸಲು ಈಚೆಗೆ ಶುಲ್ಕ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ; 'ನುಡಿ' ಈಗಲೂ ಉಚಿತವೇ.

ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಪದಸಂಸ್ಕಾರಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ನಾವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಘಾಂಟುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಟೈಪಿಸುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಫಾಂಟ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಾಲ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕನ್ನಡದ ಪಠ್ಯ ಓದುವುದೂ ಆಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾದದ್ದು ಯುನಿಕೋಡ್ ಸಂಕೇತ ವಿಧಾನ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಾಗ (ನೆನಪಿಡಿ, ಯುನಿಕೋಡ್ ಒಂದು ಸಂಕೇತ ವಿಧಾನ - ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಲ್ಲ). ಈ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮಾಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಯುನಿಕೋಡ್‌ನಲ್ಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಹಳೆಯ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಂತೆ ಅಕ್ಷರಶೈಲಿಯ (ಫಾಂಟ್) ಸಂಕೇತಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಯುನಿಕೋಡ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರು ಓದಲು ಕನ್ನಡದ ಯಾವುದೇ ಯುನಿಕೋಡ್ ಅಕ್ಷರಶೈಲಿ (ಓಪನ್‌ಟೈಪ್ ಫಾಂಟ್) ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಹಾಗಾಗಿ ಮೆಸೇಜ್ ಕಳುಹಿಸುವುದು, ಜಾಲತಾಣಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸೇರಿಸುವುದು, ಅವನ್ನು ಓದುವುದು, ಕನ್ನಡದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸರ್ಚ್ ಇಂಜನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಹುಡುಕುವುದು - ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗದೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಗಡಿದಾಟಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ದೊರಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದುದರ ಹಿಂದೆ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಪಿ. ರಾವ್ ಅವರಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಕೊಡುಗೆಯೂ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅನೇಕ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವಿಂದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಬಳಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇದೀಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿವೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೀಲಿಮಣೆಯ ಮೂಲಕ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ, ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನುಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಬಳಸುವ ಅವಕಾಶ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆದಾರನಿಗೆ ದೊರೆತಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಟೈಪಿಸುವುದನ್ನು ಮೀರಿದ ಹಲವು ಹೊಸ ಸವಲತ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸಮಾಜ ಜಾಲಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ಕನ್ನಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಜಾಲತಾಣ ಹಾಗೂ ಇಮೇಲ್ ಸಂದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಜಾಲತಾಣಗಳ ವಿಳಾಸ (ಡೊಮೈನ್ ನೇಮ್) ಹಾಗೂ ಇಮೇಲ್ ವಿಳಾಸಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದೀಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮಾಹಿತಿಯಿರುವ 'ಇಜ್ಞಾನ' ಜಾಲತಾಣ, ಈವರೆಗೆ ejnana.com ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಳಾಸದ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೇ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದದ್ದು. ಈಗ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವ 'ಇಜ್ಞಾನ.ಭಾರತ' ಎಂಬ ವಿಳಾಸದ ಮೂಲಕವೂ ದೊರಕುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇರುವ 'ಸಂಪಾದಕ@ಇಜ್ಞಾನ.ಭಾರತ' ಎನ್ನುವಂತಹ ಇಮೇಲ್ ವಿಳಾಸಗಳನ್ನೂ ನಾವೀಗ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಅಂದಹಾಗೆ ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಂತರಜಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವೇನಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಈಗ ಮುದ್ರಿತ ರೂಪದಿಂದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪುಸ್ತಕ (ಇ-ಬುಕ್) ಹಾಗೂ ಕೇಳುಪುಸ್ತಕಗಳ (ಆಡಿಯೋಬುಕ್) ರೂಪಕ್ಕೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊಸ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸಗಳೂ ನಡೆದಿವೆ. ಮುದ್ರಿತ ಪಠ್ಯದ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ (ಓಸಿಆರ್), ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಪಠ್ಯದ ಸ್ವಯಂಜಾಲಿತ ಅನುವಾದ (ಮಶೀನ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಶನ್), ಪಠ್ಯದಿಂದ ಧ್ವನಿರೂಪಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆ (ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಟು ಸ್ಪೀಚ್), ಧ್ವನಿರೂಪದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಸ್ಪೀಚ್ ರೆಕಗ್ನಿಶನ್) ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇದೀಗ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿವೆ.

ಬಳಕೆದಾರರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ 'ಸ್ಪೀಚ್ ಟು ಟೆಕ್ಸ್ಟ್' (ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕಳಿಸುವ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಗೋ ಮೊಬೈಲಿಗೋ ಉತ್ತರಿಸುವ ಕೊಟ್ಟು ಬರೆಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿವಿಧ ಸಾಧನಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ಕೊಡುವ - ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ತರಹಿತವಾಗಿ (ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್-ಫ್ರೀ) ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ 'ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಟು ಸ್ಪೀಚ್' (ಪಠ್ಯದಿಂದ ಧ್ವನಿಗೆ ಬದಲಿಸುವ) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯರೂಪದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ವನಿರ್ಧಾರಿತ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ದೃಷ್ಟಿಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಪರದೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಹೊತ್ತು ನೋಡುವುದು ಕಿರಿಕಿರಿಯ ಕೆಲಸ ಎನ್ನುವವರಿಗೂ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲದು.

ಈಗಾಗಲೇ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿದ ಪಠ್ಯ ಹಾಗೂ ಈಗ ಟೈಪ್ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪಠ್ಯದ ಕತೆಯೇನೋ ಸರಿ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆಯಲ್ಲ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಗೆ ಊಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಮುದ್ರಿತ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ (ಆಪ್ಟಿಕಲ್ ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್ ರೆಕಗ್ನಿಶನ್) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಬಲ್ಲದು. ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಮುದ್ರಣವಾದ ಪುಸ್ತಕವಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ಅದರ ಪುಟವನ್ನು ಸ್ಯಾನ್ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪಠ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಡುವುದು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಮರುಮುದ್ರಣಕ್ಕೆಂದು ಟೈಪ್ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪಠ್ಯವನ್ನು ಅಂತರಜಾಲಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೀಡುವುದು - ಸಂತೋಧನೆಗಾಗಿ ಆ ಪಠ್ಯವನ್ನು ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಸಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಟೈಪ್ ಮಾಡುವ - ಪ್ರಿಂಟ್ ಮಾಡುವ ಗೊಡವೆಯೇ ಬೇಡ, ನನಗೇನಿದ್ದರೂ ಪೆನ್ನು-ಕಾಗದವೇ ಸರಿ ಎನ್ನುವವರನ್ನೂ ಡಿಜಿಟಲ್ ಲೋಕದತ್ತ ಕರೆತರುವ ದಾರಿಗಳಿವೆ. ಅಂತಹವರ ಕೈಬರಹವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರಿನಲ್ಲಿ ಬಳಸುವಂತೆ ಪಠ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಡುವ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ರೈಟಿಂಗ್ ರೆಕಗ್ನಿಶನ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಂತಹ ದಾರಿಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಕೈಬರಹದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಟಚ್ ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಮೇಲೆ ಗೀಚಿದ ಅಕ್ಷರಗಳವರೆಗೆ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೈಬರಹದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲದು.

ಅರೆ, ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳೂ ನಾವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ - ಬರೆದಿದ್ದನ್ನು ಓದಿಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿರಾ? ಕೊಂಚ ತಡೆಯಿರಿ. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸ್ಪೀಚ್ ಟು ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ನೋಡೋಣ. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಸ್ಪೀಚ್ ರೆಕಗ್ನಿಶನ್' (ಧ್ವನಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ) ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಗೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುವುದು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ. ಈಚೆಗೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಹಾಯಕ ಯಂತ್ರಾಂಶ-ತಂತ್ರಾಂಶಗಳು ಬಳಸುವುದು ಇದೇ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು. ಧ್ವನಿರೂಪದ ಆದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕರೆಮಾಡುವುದು, ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸುವುದು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಇವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ವಾಹನ ಚಲಾಯಿಸುವಾಗ

ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಸಿ ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ದೈಹಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುವವರೂ ವಿವಿಧ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಸರಾಗವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಇದರಿಂದ ಹೊರತೇನಲ್ಲ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಹಾಗಿರಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬರುತ್ತಿರುವ ಸದ್ಯದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮಿಂಗ್ ಕಲಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಇದರದ್ದೇ ಒಂದು ಭಾಗ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳೇನೋ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮಿಂಗ್ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆಯೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ನಾವು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್‌ಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೋಗ್ರಾಮಿಂಗ್ ಭಾಷೆಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಬಹಳಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ನಡೆದದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮಿಂಗ್ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪ್ರಭಾವ ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚೇ ಎನಿಸುವಷ್ಟಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮಿಂಗ್ ಭಾಷೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲಿಪಿಯನ್ನೇ ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ, ಅವುಗಳ ಸಿಂಟ್ಯಾಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳೇ ತುಂಬಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇದೇ.

ಹಾಗೆಂದು ತಂತ್ರಾಂಶ ರಚನೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯೇ ಬೇಕೇ? ಖಂಡಿತಾ ಬೇಡ. ಪ್ರೋಗ್ರಾಮಿಂಗ್ ಭಾಷೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲಿಪಿಯನ್ನೇ ಬಳಸಬೇಕೆಂಬ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಬರೆದಿರುವುದು ಏನೆಂದು ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಾವು ಯಾವುದೇ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಿಧಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು. ಅಂದರೆ, ನಾವು ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮವಿಧಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವುದೂ ಖಂಡಿತಾ ಸಾಧ್ಯ.

ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ ಮಾಡಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆದಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ವಿಶೇಷ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿತರೆ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನೇ ಸೊಗಸಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲರು!

ಕಲಿಕೆ ಒಂದು ನಿರಂತರವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರಕಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಲಿಕೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿಯ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬರಬಲ್ಲದು.

ಮಶೀನ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಶನ್ (ಯಂತ್ರಾನುವಾದ) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಸುವ ಸೇವೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು - ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ನಿಖರತೆಯೊಂದಿಗೆ - ನಾವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅನುವಾದ ತಪ್ಪು ಎನಿಸಿದಾಗ ನಾವೇ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದುವುದೂ ಸಾಧ್ಯ. ಟೈಪ್ ಮಾಡಿದ ಪಠ್ಯ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಬಸ್ಸಿನ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲೋ ಜಾಹೀರಾತು ಫಲಕದಲ್ಲೋ ಕಂಡ ಪಠ್ಯದ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಹಾಗೂ ಬೇಕಾದ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೂಡ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಯ ಸಮಾನಾರ್ಥಕಗಳನ್ನು, ಅವೆರಡೂ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಯಂತ್ರಾನುವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅವೆರಡೂ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಬಲ್ಲದು. ಶೇ. ೧೦೦ರಷ್ಟು ನಿಖರತೆ ದೊರಕದಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಮೊದಲಿಗೆ ಯಂತ್ರಾನುವಾದ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮನುಷ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಎಂಟಿಪಿಇ (ಮಶೀನ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಶನ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಎಡಿಟಿಂಗ್) ಅಭ್ಯಾಸವೂ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ಹೀಗೆ, ಕನ್ನಡ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನಂಟನ್ನು ಟೈಪಿಂಗಿನಿಂದಾಚೆಗೂ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆರ್ಟಿಫಿಶಿಯಲ್

ಇಂಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್, ಮಶೀನ್ ಲರ್ನಿಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಟೆಕ್ ಲೋಕದ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಹತಾರಗಳೂ ಈ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮೂಲಕವೂ ನಾವು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನೆರವಾಗಬಹುದು!

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಟಿ.ಜಿ.ಶ್ರೀನಿಧಿ (೧೯೮೩) ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು ಇವರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಹವ್ಯಾಸ. ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಕನ್ನಡ ಜಾಲತಾಣ, ಇಜ್ಞಾನ ಡಾಟ್.ಕಾಮ್ (www.ejnana.com)ನ ರೂವಾರಿ. ನಾಲ್ಕು ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಲೇಖನಗಳು ಹಾಗೂ ಹತ್ತಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಉದಯವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವೆ ಅಂಕಣ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀನಿಧಿಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ (www.srinidhi.net.in) ಬ್ಲಾಗಿರುವುದು, ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ, ಪ್ರವಾಸ ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಓದು ಇವರ ಹವ್ಯಾಸಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. 'ಸೇಡಿಯಾಪು' ತಂತ್ರಾಂಶ ಯಾವುದು?
೨. ಕೆ.ಪಿ.ರಾವ್ ಕನ್ನಡ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ?
೩. ಮುದ್ರಿತ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ (ಆಪ್ಟಿಕಲ್ ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್ ರೆಕಗ್ನಿಷನ್) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೪. ಮಶೀನ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಷನ್ (ಯಂತ್ರಾನುವಾದ) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೫. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಘಟಕ : ೪

೧. ಹಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಇಂದು

– ಡಾ. ಲತಾ ರಾಜಶೇಖರ್

ಆಶಯ: ಒಂದು ಯುಗಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವೆನ್ನಿಸಿದ ಧರ್ಮ ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತವಾಗಿ ನಿರುಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಡಗೊಟ್ಟುದು ಉಂಟು. ಹೀಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳು ಮತಗಳಾಗಿ ಜನತೆಯನ್ನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಒಡೆದಿವೆ. ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿವೆ. ಲೋಕವುಳಿದು ಬಾಳು ಬೆಳಗಬೇಕಾದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಅನಿಕೇತನರಾಗಬೇಕು, ವಿಶ್ವ ಮಾನವರಾಗಬೇಕು.

ಕಗ್ಗತ್ತಲಾದ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ
ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿ ತೊಳಲಾಡದೆ
ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ ಬೆಳಕಿಗೆ

ಪಾಚಿಕಟ್ಟಿ ರಾಡಿಯಾಗಿ ನಿಂತ
ನೀರಿನಡಿಯಿಂದ ಎದ್ದು
ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಹೊರಗೆ

ಮತೀಯ ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ
ಭ್ರಮಾಧೀನರಾಗಿ ನರಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಹಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಇಂದು–
ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೀತಿಯ ಕವಿತೆಯ

ಅಲ್ಪತೆಯನ್ನಳಿಸಿ, ವಿಶಾಲತೆಯ ಬೆಳಸಿ
ಪ್ರೇಮಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಹಳೆ ಮೊಳಗಿಸಿ
ಸಾರಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದೂ
ವಿಶ್ವಮಾನವ ನೀತಿಯ

ಕವಯತ್ರಿ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಲತಾ ರಾಜಶೇಖರ್ (೧೯೫೪) ಮೈಸೂರಿನವರು. ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ, ಸಣ್ಣ ಕತೆ, ನಾಟಕ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂಪಾದನೆ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಮತ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಹಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಇಂದು ಕವನದ ಆಶಯ ನಿರೂಪಿಸಿ.
೩. ಮತೀಯ ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಮನುಕುಲದ ಉದ್ಧಾರ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?
೪. ಕತ್ತಲಿನಿಂದ ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಕಿವುಡ ನಾಯಿಯಾದ ಪ್ರಸಂಗ

ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ

ಆಶಯ: ಜಾತಿಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ದಲಿತ ಜೀವನವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾರ್ಗದಡಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವವರ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಎಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತಂತಾನೆ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವ ನಿತ್ಯಸತ್ಯ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ.

ಅಂಗಡಿ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಹನ್ನೆಲ್ಲಾ ವರ್ಷದ ಈರಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹುಡುಗಿ ಸತ್ತಿರೋ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಮಾದಿಗನ ಕಿವುಡಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತೆಂದರೆ, ತನ್ನ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಆಯಾಮದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆತ ಎಂದೂ ಕಂಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುವಯ್ಯನ ಚಾದಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆರಡು ಬಾರಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದೂ; ಅವರಿವರು ಕೊಟ್ಟ ಚೂರುಪಾರು ಬೀಡಿ ಸೇದಿ ಎಲ್ಲ ದಿನದಿಂದ ಒಂದಗುಳು ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೇ ಹಾಗೇ ಇದ್ದ. ಅವನ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ. ಅವನು ತಂದು ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕುಚ್ಚಿ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಕು ಹುಡುಗರೂ ಅತ್ತೂ ಅತ್ತೂ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಗುಡಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದವು. “ಉಂಬಾಕೆ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೊಂದು ಶಬ್ದದ ಅವುಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿದು ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರುಂ, ರುಂಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣಿ ಕೆಂಚಿಯ ನಾಕೈದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾಗದೆ ಕಿವುಡ ಮುಂಜಾನೆ ಹಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟವನು ಹೊತ್ತು ನೆತ್ತಿಮಾಕೆ ಏರಿದ್ದರೂ ಕೇರಿ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿವರ ಬಳಿ ಹಲ್ಲು ಗಿಂಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕೊಡುವವರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಬೆನ್ನುತೋರಿಸಿದ್ದರು. ಕಿವುಡ ಎಂದೂ ಯಾರೂ ಹಾಕಿದ ಗೆರೆ ದಾಟಿದವನಲ್ಲ. ಉಗುಳು ತುಳಿದವನಲ್ಲ. ನಂಬಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅವನನ್ನು ನಾಯಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗೆಲ್ಲ ಕಿವುಡ ನಾಯಿಗಿರೋ ಸವಲತ್ತು ತನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಅಂತ ಮುಖ ಸಪ್ಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಮೂರು ಉಟ್ಟುತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟೋರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದು ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡೋದು. ಇದು ಬೇರೆ ಅಪಾಡದ ಗಾಳಿ ಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿಯಲು ಬದುಕು, ಕಡಿಮೆ, ಎಂಥೆಂಥೋರೋ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕುಂಡುವರು, ಕಮ್ಮೆಗೆ ಉಂಡು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕುಂತು ಮಾತಾಡಿ ಮಾತಾಡಿ ಅನ್ನ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದ್ದವರ ಮಾತು. ಆದರೆ ಕಿವುಡನಂತೋರು ದಿನಕ್ಕೊಪ್ಪತ್ತಾದರೂ ಉಂಡರೆ ಅದು ಅವರ ಪುಣ್ಯ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಂಬಬೇಕೆಂದರೆ, ಕೊಟ್ಟೋರ ಗಂಟು ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರದಾದರೂ ಎತ್ತೋ ಅಥವಾ ಎಮ್ಮೆಯೋ ಸಾಯಬೇಕು. ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ಜೀವ ಯಾವುದೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೋದದ್ದು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮಸ್ಥನಾದ ಅಂಗಡಿ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಮಗಳೇ ಹೋದ ಸುದ್ದಿ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಕಿವುಡ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳದೆ ಇರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಆಗತಾನೆ ಪಟ್ಟಾಗಿ ಉಂಡವರ ಮುಖ ಅರಳುತ್ತದಲ್ಲಾ ಹಾಗೆ ಕಿವುಡರ ಮುಖ ಕಮಲದ ಹಾಗೆ ಅರಳಿತು. ನೋಣಗಳು ಸಲೀಸಾಗಿ ಹೋಗಹುದಾದಷ್ಟು ಸಂದುಗಳಿದ್ದ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತುಟಿಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ನಕ್ಕ; ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ.

ತನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಯಾರಾದರೂ ಹಟ್ಟಿತಾವ ಬಂದು ವಾಪಸು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಬಂತು. ತನ್ನ ಕಳ್ಳವಕ್ಕಲು ಗುರುವ ಕೂಡ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಕೂಡ ಕಿವುಡನ ಒಂದು ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷ. ಅವನಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕಳ್ಳನಂತೆ ಹೋಗಿ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಪರವಾನಿಗೆ ತಗೊಂಡು ರುದ್ರಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗುದ್ದು ತೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾವ ಸೈಜಿನ ಮಂದಿ ಎಷ್ಟು ಉದ್ದ ಎಷ್ಟು ಅಗಲದ ಎಷ್ಟು ಆಳದ ಕುಣಿ ತೋಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಸೋಗುಲಾಡಿಗೆ ವಂದಿಷ್ಟು ತಿಳಿಯದು. ಐದೂವರೆ ಮೊಳದ ಸಣ್ಣೀರಪ್ಪ ಸತ್ತಾಗ ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಮೊಳದಷ್ಟು ಕುಣಿ ತೋಡಿ ಬಯ್ಯಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ದುಕ್ಕದುಮ್ಮಾನದಿಂದ ಎದೆಯೊಡೆದಿರುವ ಜನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಸೆರೆಮುಕ್ಕ ನೀರು ಕೂಡ ಹಾಕಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಚ್ಛಾನ ಕಿವುಡನಿಗಿರುವಷ್ಟು ಗುರುವನಿಗಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಕಿವುಡಗೆ ತಾನೆಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯನೆಂದು ಖುಷಿ.

ಹಟ್ಟಿ ಕಡೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಅಂಗಡಿ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಮಗಳು ಸತ್ತಿರೋ ಸುದ್ದಿ ಹೊಸ ರಂಗು ಪಡೆದು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು.... “ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವನ ಜೊತೆ ಕೊಟ್ಟುರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಂಜೆಯಷ್ಟೆ ಬಂದಿದ್ದಳು... ಈರಮ್ಮ... ಕೊಟ್ಟುರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗೆ ಲಂಗ ಉಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗಳು ಮೇಲೊಂದು ದಟ್ಟಿಯುಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದು ಕಂಡು

ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ ರುದ್ರಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕುಂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಬ ನೋಡಿದ್ದೇ ನೋಡಿದ್ದು. ಪಂಚಮಿಯೊಳಗೆ ಕೈಗೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ಓಣಿಯ ಇತರೆ ಹೆಂಗಸರು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡುವುದೆಂದು ತಂದೆಯಾದ ಅಜ್ಜಪ್ಪ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ತಾಯಿಯಾದ ರುದ್ರಮ್ಮ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಹಿರೇಮಗನಿಗೆ ಕೊಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಳು. ಅಗಲ ಕಣ್ಣಿನ ದುಂಡು ಮುಖದ ತಾಯಿಯಷ್ಟೇ ಎತ್ತರದ ಎಣ್ಣೆಬಣ್ಣದ ಹುಡುಗಿ. ರಾತ್ರಿ ನಕ್ಕೋತ ಉಂಡು ಮಲಗಿಕೊಂಡಳಂತೆ. ಯಾವ ಹಾದಿಗುಂಟ ಬಂದ ಸಾವು ಯಾರನ್ನು ಯಾವ ಹಾದಿಗೆ ಒಯ್ಯುವುದೋ ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದು? ಸಾವಿಗೆಂದೇ ತಯ್ಯಾರಾಗಿ ಕುಂತಿರೋ ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದಕರು, ಮುದುಕಿಯರು ಕಲ್ಲು ಗುಂಡಂಗೆ ಕುಂತಿರುವಾಗ ವಿಧಿಗೆ ಈರಮ್ಮನಂಥ ಎಳೆ ಹುಡುಗೀರೇ ಬೇಕಾಯಿತೇ?” ಎಂದು ಕೆಲವರು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಕಿವುಡನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಒಂದೆ. ಕಿವುಡ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಚೊಚ್ಚಿಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಾನೆ ಕೈಯಾರೆ ತಗ್ಗು ತೆಗೆದು ಮಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿರುವನು. ಅದು ನೆನಪಾದೊಡನೆ ಅವನ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನ ಕೊಳವಾಗುವುದುಂಟು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಸತ್ತಾಗ ಅವರನ್ನು ಕುಣಿಯಲ್ಲಿಡುವ ಕೆಲಸ ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಪಾಪ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸುಯ್ಯಂತ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಮಾನವಮಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಹನಮಂತಯ್ಯ ದೇವಿಪುರಾಣ ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಯಮಲೋಕದ ನರಕವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಬೇರೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ಮಾದಿಗ ಜನುಮವೇ ಅಂತಾದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನೀಚ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಮರುಗುತ್ತಲೇ ಹಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿದ್ದ.

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸುತ್ತ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಂಚವ್ವ ಜೋಳದ ಬೆಳೆಸಿ ಉದ್ದಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವು ಸಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಿವ್ವಿಂಗಿ ಅಂತ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಮುಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು. ತಾನು ಒಂದು ಹಿಡಿ ಮೊರದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಾಗ 'ಕೆಂಚಿ ನಿನ್ನ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡೆ ಉಂಡಂಗೆ ನೋಡು' ಅಂತ ಮಾನು ಮುರಿದಳು. 'ಅಂಗಡಿ ಅಜ್ಜಪ್ಪೋರ ಮಗ್ಗು ಒಂಟೋದಂತೆ ಒತ್ತಳಿಯತ್ತೆ! ನಾಳಿಕ್ ಸಿಗಬವ್ವ' ಅಂದ. ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಅಂದು, ಮೂಕಿಯಂತೆ ಜೋಳದ ತೆನೆ ಉಜ್ಜತೊಡಗಿದಳು. ಜ್ವಾಳದ ತೇನಿ ಸಿಗದಿದ್ದೆ ತ್ರಾಸಿತ್ತು ಅಂದಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ. ಒಂಜಾವತ್ತಿದ್ದು ಹಟ್ಟಿತಾವ ಯಾರು ಬಂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಕಿವುಡ ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೊಂಟನು.

ಅಂಗಡಿ ಅಜ್ಜಪ್ಪನದು ಹೊಳಗುಂದಿಯ ಮೇನುರೋಡಿನ ಎಡಪಾರ್ಶ್ವದ ಮನೆ. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಿಂದೆ ಜನ ತುಂಬಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹೊಗೆ ಕಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬೀಡಿ ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟಣದ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಮೂರು ಮಾರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಂತಿದ್ದ ಕಿವುಡನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಬೀಡಿ ಎಸೆದು ಹೊಸಮನಿ ಕೊಟ್ಟಜ್ಜ ತನ್ನ ಧಾರಾಳತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಮೂರು ದಂ ಎಳೆದರೂ ಒಂದು ಮಾತನಾಡುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಿವುಡಗೆ, ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು ಜಠರದಿಂದಿದ್ದು ಗಂಟಲ ಧ್ವನಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದಾಟಲಿಲ್ಲ. 'ಈರಮ್ಮಾಯಿ ಒಂಟೋಗಿದ್ದು ಕೇಳುತ್ತೇ ಭಾಳ ನೋವಾಯ್‌ತೆಪ್ಪಾ' ಅಂದದ್ದೆ ಮಸ್ತಾಯಿತು. ಈರಮ್ಮನನ್ನು ಸಾವು ನುಂಗಿದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಯಾರೂ ಕಿವುಡಗೆ ವಿವರಿಸುವ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಈರಮ್ಮನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಅತ್ತೂ ಅತ್ತೂ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳೂ ಕಿವುಡನ ಕಿವಿ ತಮಟೆಗೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೀಡಿ ಸೇದುವುದಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಮಾದಿಗನಾದ ತನಗೂ ಕರುಳಿದೆ ಎಂದು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದ. ಅರೆಜಾವತ್ತು ಕುಂತಿದ್ದರೂ ಗುದ್ದು ತೋಡಲು ಯಾರೂ ಆಡರು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಚಡಪಡಿಸಿದ. ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಆಡರು ಕೊಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಆಡರು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರ ಬಳಿ ಗುದ್ದಾಡಿ ತನ್ನ ಮಾಮೂಲನ್ನು ಇಸಿದಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕುಂಟು ಕಿವುಡಗೆ. ಅದೊಂದೇ ಧೈರ್ಯ ಅವನಿಗೆ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಹುಸೇನುಸಾಬಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಕಿವುಡ ಹದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಹಾವಿನಂತೆ ಕಲ್ಲುಮರೆಗೆ ಅಡಗಿದ. ಈ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಸಾಬಿಯ ಹತ್ತಿರ ಐದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಮಾತಾಡಿ ಐದು ಇಸಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇ ಈ ಪುಕ್ಕಿಗೆ ಕಾರಣ. ತೊಗಲು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ತಿಂಗಳಾದರೂ ತೊಗಲೂ ಇಲ್ಲ, ಹಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸಾಬಿ ಕಂಡಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಿವುಡಗೆ ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸದೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ನೂರಿನ್ನೂರು ಬಂಡವಾಳದೊಡನೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಕನಿಷ್ಟ ಅಂದರೂ ನಲವತ್ತೈದು ಐವತ್ತು ಸಾವಿರದ ಗಟ್ಟಿ ಕುಳವಾಗಿರುವ ಸಾಬಿಗೆ ತನ್ನ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಡೇರಿ ಹೊಡೆದಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಗೊತ್ತು. ಅವನು ಸೀದಸೀದ ಒಳಹೋಗಿ ಈರಮ್ಮನ ಹೆಣ ನೋಡಿ ಬಂದು ಅಜ್ಜಪ್ಪನೆದರುರು ನಾಕು ಸಾಂತ್ವನದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಅಂಗಳ ದಾಟುವ ಮೊದಲು 'ಬಾರೋ ಕಿವುಡ ಜರಾ' ಅಂದು ಭದ್ರಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಕಮಾನಿನ

ಮನೆ ಆಚೆ ನಿಂತ. ಗಾಳದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂಥ ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ಮ್ಲಾನವದನನಾದ ಕಿವುಡ ಕುಂಡಿ ಅಡಿಯಿಂದ ವಲ್ಲಿ ಕೊಡವಿ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಾಬನ ಎದುರು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತ. ಎಡಗೈಯನ್ನು ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಅಡ್ಡ ಇರಿಸಿ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಗಡ್ಡ ನೀವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನಗೆ ಮಾರು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರೋ ಸಣಕಲು ದೇಹವನ್ನು ಅಪಾದಮಸ್ತಕ ನೋಡಿ “ಏನೇ ಕಿವುಡ ತೋಗ್ಗು ಬರ್ಲಿಲ್ಲ.....ರೊಕ್ಕಾನೂ ಬರ್ಲಿಲ್ಲ.....” ಅಂದ. ಕಿವುಡ ತಲೆ ಕೆರೆಯುತ್ತ “ಎಲ್ಲೈತಿ ಧಣೀರ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಜೋಡ್ಲೋದು ಕಸ್ತ್ ಐತಿ” ಅಂತ ಮೊದಲೆ ಸಜ್ಜು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ಸಾಬಿ ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. “ಅಜ್ಜಪೋರು ಹೆಣ ಸಾಗಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬರತೈತಲ್ಲ ರೊಕ್ಕ, ಅದ್ನ ಕ್ಷಣ್ ಬುಡಬೇಕೋಡು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಜರಕು ಬುರುಕು ಚಪ್ಪಲಿ ಎಳೆಯುತ್ತ ಹೋದ ಸಾಬಿಯನ್ನೇ ನೋಡಿದ ಕಿವುಡ. ಎದೆ ಬಡಿತ ಮಾಮೂಲಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿಯಾದಂತೆನಿಸಿತು. ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಬರೋ ನಾಕೈದು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಸಾಬಿಯ ಕೈಗಿಟ್ಟರೆ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದಿರೋ ಮಕ್ಕಳ ಗತಿ!

ಮತ್ತಷ್ಟು ಮುಖ ಮುದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂಗಡಿ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಮನೆ ಅಂಗಳ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕುರುಗಾಲಿಲೆ ಕುಂತುಗೊಂಡ ಕಿವುಡ. ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕಿರೋ ಮರೋ ಎಂದು ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೇಳಿಸಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿರೋ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಅದೇ ಶಬ್ದಗಳು.

ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಮತ್ತಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಘೋನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ತಮ್ಮ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಸ್ಸಿಗೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾಗದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೋದ ತಿಂಗಳು ಕೈಗೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿ ಗುದ್ದಾಡಿ ಹೋಗಿರೋ ಗಿರಿಮಲ್ಲಪ್ಪ ಬರಲಾರನೆಂದೇ ಅಣ್ಣನಾದ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಅನುಮಾನ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಗುದ್ದಾಡದಂತಿರುವರು! ಅದೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ. ಗಿರಿಮಲ್ಲಪ್ಪಗೆ ಈರಮ್ಮ ಎಂದರೆ ಕಕ್ಕಲಾತಿ ಹೆಚ್ಚು. ಅಂಥವನು ಬರದೆ ಹೇಗಿದ್ದಾನು? ಬಂದೇ ಬರುವನೆಂದು ಕೆಲವರ ವಾದ. ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಬಸ್ಸು ನೋಡಿ ಹೆಣ ಎತ್ತೋಣ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮತದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದ ಕಿವುಡ ತಾನು ಗುದ್ದು ತೋಡುವುದು ಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಅಂತ ಒಬ್ಬಾತನ ಬಳಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಂದು ಗುದ್ದು ತೋಡಲು ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ಹಲ್ಲು ಗಿಂಜಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟಣಕ್ಕೇ ಅಂತ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಸೆದು ಗಟ್ಟಿನೆಲದಲ್ಲಿ ತೋಡಬೇಕು ನೋಡು ಅಂತ ಹೇಳಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಆಗ್ನೇರಿ ಎಪ್ಪಾ ಅಂದು ಎದ್ದು ಹೆಣ ಎಷ್ಟುದ್ದ ಇರಬಹುದೆಂಬ ಅನುಮಾನ ದುತ್ತನೆ ಬಂತು. ತಾನು ಈರಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾನೆ ದಿನಾವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೂ ಒಂದು ಬಾರಿ ನೋಡಿದರಾಯಿತು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ನಿಂತು ಎಗರಿ ಎಗರಿ ನೋಡಿದ. ಮಲಗಿರೋ ಹೆಣದ ಉದ್ದ ತಿಳಿಯುವುದಾದರೂ ಎಂತು..ನೋಡಿದ್ದಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ಅಂಗಳ ದಾಟಿದ. ಚಾ ಖರ್ಚಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರೋ ರೂಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟೋರು ನೋಡಿದರೆ ಕಸಿದುಕೊಂಡಾರೆಂದು ಹೆದರಿ ಕಿವುಡ ಬಳಸುದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಹಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವ ಮೊದಲು ಬೋಂಡಾ ಸಿದ್ದಪ್ಪನ ಚಾದಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಗ್ಗಾಣಿ ತಿಂದು ಒಂದು ಚಿಪ್ಪು ಬೆಲ್ಲದ ಚಾಕುಡಿದು ಸೊಂಟದಿಂದ ರೂಪಾಯಿ ನೋಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ವಗ್ಗಾಣಿ ಕಟ್ಟೊಡ್ಡಿ ಅಂದ. ಅಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಹತ್ತು ಪೈಸೆಯ ದೊಡ್ಡಂಬರ್ ಬೀಡಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಕೇರಿ ಕಡೆ ದೌಡುಕಾಲು ಹಾಕಿದ.

ಆತ ಹಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಹುಡುಗರು ಹಸಿದು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದಿದ್ದವು. ಕೆಂಚಿ ಗೋಡೆಗೊರಗಿ ಕೂತು ಆಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೆಕ್ಕು ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಫಫಫ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲೆ ಮ್ಯಾಂಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮಪ್ಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಗ್ಗಾಣಿ ಪೊಟ್ಟಣದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಯಾವ ಮಾದಿನಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿದವೇನೋ ಹುಡುಗರು ಎಪ್ಪಾ ಎಪ್ಪಾ ನಂಗೆ ಅಂತ ಮುಕ್ಕುರಿಬಿಟ್ಟವು. ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಂಚಲು ಹೇಳಿ ಪೊಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೆಂಡ್ಡಿ ಕೈಗಿಟ್ಟು ಪಕ್ಕದ ಹಟ್ಟೀಲಿ ಗುದ್ದಲಿ, ಸಲಿಕೆ, ಪುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಸಿದುಕೊಂಡು ಊರ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿದ. ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಡುಗಾಡಿನ ಕಡೆ ಹೋಗುವಾಗ್ಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಹಿಂಜರಿಕೆಯೊಂದು ಕಿವುಡನನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಸೀಟಿ ಹೊಡೆದೋ, ಸಂಗ್ಯಾಬಾಳ್ಯಾದ ಪದ ಗುನುಗಿಯೋ ಧೈರ್ಯ ಪಡೆಯಲು ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ತೇವಾಂಶವಿರದಿದ್ದ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸೀಟಿ ಹೊಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಗಾಬಾಳ್ಯದ ಪದವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಹಿಂಗೆ ಅಂತ ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ಬೀಡಿ ಸೇದಿ ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯ ಹೆಣವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿರುವ ತಾನು ಸತ್ತರೆ ತನ್ನ ಹೆಣವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡೋರ್ಯಾರು? ಗುರುವನಂತೂ ತನ್ನ ಹೆಣ ಮುಟ್ಟಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಚಿಂತೆಗಳು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಮುಕ್ಕುರಿದವು. ಒಂದು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜಿಗಣೆ ಹುಳುಗಳ ಥರ. ಹುಸೇನಸಾಬಿ ಚಾವತ್ತಿನ ಹಿಂದೆ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಿದ್ದರೆ ಕಿವುಡ ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ತಾನು ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದು ಕೊಂಡಕಿವುಡ.

ತನಗೆ ಸುಪರಿಚಿತವಾದ ಸ್ಥಳ ಸುಡುಗಾಡು ಬಂತು. ಬಿತ್ತಿದರೆ ಏನೂ ಬೆಳೆಯದೆ ಈ ಬರಡು ನೆಲ ಹೇಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತದಲ್ಲಾ?...ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂತು ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತಾ ಯೋಚಿಸಿದ. ನೆಲದ ಒಡಲೊಳಗೆಲ್ಲ ಬರೀ ಹೇಣಗಳು. ನೆಟ್ಟಪ್ಪೇರ ಮುದುಕಿ, ಸಾಂತನಗೌಡ, ಕೊಟ್ರಗೌಡ ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರುವರು. ಇಂಥ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂಥೋರ ಹೇಣವಿದೆ ಎಂದು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಬಿಡಬಲ್ಲ ಕಿವುಡ. ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಪರಿಚಯಸ್ಥ ಜಾಗ ಇದು.

ಮತ್ತೊಂದು ಬೀಡಿ ಸೇದಿ ಮನಸ್ಸು ತಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಚ್ಚೆ ಬಿಗಿದು ತಲೆಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ವಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ. ಹೊನ್ನರಿಕೆ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತೋಡಿದರಾಯಿತೆಂದು ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಂತೆ ಆ ಕಡೆ ನಡೆದ. ಹೊನ್ನರಿಕೆ ಹೂವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಫಿ ಈರಸೈವ ಟೀ ಕಾಫಿ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ್ ಚಾಕ್ರಿಂತಲೂ ರುಚಿಯಾಗಿದ್ದುದು ನೆನಪಾಯಿತು.

ಒಂದು ಕಡೆ ಬಿಟ್ಟು ನಾಕು ಕಡೆ ನೋಡಿ ಗಟ್ಟಿ ಜಾಗವೆಂದು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿ ಗುದ್ದಲಿಯಿಂದ ನೆಲ ಮೀಟತೊಡಗಿದ. ಎತ್ತುತ್ತೆ ಕೆಂಪು ಗರಸು. ಒಂದಿಷ್ಟು ತೋಡಿದರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಸಾಕುಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಧಂ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೇಣ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದು ಗುದ್ದು ಎಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ? ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೂ ಪುರುಸೊತ್ತು ಕೊಡದಂತೆ ಏಟಿನ ಮೇಲೆ ಏಟು ಹಾಕಿ ತಗ್ಗು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದ. ಪುಟ್ಟಿಯಿಂದ ಮಣ್ಣು ಎತ್ತಿ ಹಾಕುವಾಗ್ಗೆ ತಲೆಬುರುಡೆ ಎಲುಬಿನ ಚೂರುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವು. ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಹುಟ್ಟೋರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಜಾಸ್ತಿ, ಸಾಯೋರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಜಾಸ್ತಿ. ಅಂದ ಹಾಗೆ ಈ ತಲೆ ಬುರುಡೆ ಯಾರದ್ದಿರಬಹುದು? ಧಂ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತೇ ಯೋಚಿಸಿದ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ತಲೆಬುರುಡಿ ಛೇರಮನ್ನು ಸಣ್ಣಿಂಗಪ್ಪನವರಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಿವುಡ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವನು. ಹುಸೇನುಸಾಬಿಯಂತೆ ಅವರಿವರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಜಳಜಳ ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಇಂಥ ತಲೆಬುರುಡೆ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ ಸಂಗತಿ. ತಲೆ ಬುರುಡಿಯೇ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿತ್ತು. ಎಂದಮೇಲೆ ಅದರೊಳಗೆ ಮಿದುಳುಗಳು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ದಪ್ಪ ಇದ್ದುವೋ ಏನೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಕಡಿಯತೊಡಗಿದ. ಕುಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿದ್ದಾದ ಮೇಲೆ ಈರಮ್ನ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಈ ಕುಣಿ ಸರಿಹೊಂದುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಅನುಮಾನ ಬಂತು. ತನ್ನಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನದಿಂದಲೇ ಸುಮ್ಮನಾಗುವ ಜಾಯಮಾನದವನಲ್ಲ ಕಿವುಡ. ಯಾಕಿದ್ದಿತು ಅಂತ ತಾನೊಮ್ಮೆ ಕುಣಿಯೊಳಗೆ ಉದ್ದೋಕೆ ಮಲಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ. ನಂತರ ಸಲಿಕೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಲೆ ಇಡಲಿಕ್ಕೂ ಗೂಡು ಮಾಡಿದ. ಮಣ್ಣೆಲ್ಲ ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಕುಣಿಯ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ತನ್ನ ಅಡುಗೆಯ ಮನೆ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಇನ್ನು ನೀಚಾಗಿ ಕುಣಿ ತೋಡುವಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸಿರೋರು ಇಡೀ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೀಗಿದ ಕಿವುಡ.

ಗುದ್ದಲಿ, ಸಲಿಕೆ, ಪುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟು ಕಲ್ಲದಿಬ್ಬದ ಮೇಲೆ ಕುಂತು ಕೊನೇ ಬೀಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ತಗುಲಿಸಿದ. ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಲು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾರಿನಷ್ಟು ಜಾಗ ಬಾಕಿ ಇತ್ತು. ಯಾಕ ಇನ್ನೂ ಬರ್ದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ.

ಅವರು ಇನ್ನು ಬರೋದು ಯಾವಾಗ?

ಹೇಣ ಉಗಿಯೋದು ಯಾವಾಗ?

ತನಗೆ ಮಾಮೂಲು ಕೊಡೋದು ಯಾವಾಗ?

ಅದನ್ನೊಯ್ದು ತಾನು ಜೋಳ ತರೋದು ಯಾವಾಗ?

ತನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಕೆಂಪಿ ಬೀಸಿ ಗಂಜಿ ಕುಚ್ಚೋದು ಯಾವಾಗ?

ಅದನ್ನು ನಾಕು ಹುಡುಗರು ಕಮ್ಮೆಗೆ ಉಂಡು, ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿದು, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗೋಣಿತಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ನಿದ್ರೆ ಏರಿಸುವುದು ಯಾವಾಗ?...ಇತ್ಯಾದಿ... ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಮಾನಗಳಿಂದ ಕಿವುಡ ಕೃಶಗೊಂಡ.

ಚಾವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಾಳೆಮರಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಜನರ ಗುಂಪು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಹಾದಿಬದಿಗೆ ನಿಂತು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಹೇಣದ ಸಿದ್ಧಿಗಿ ಹೊತ್ತ ನಾಲ್ವರ ಪೈಕಿ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ತಮ್ಮ ಗಿರಿಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕೂಡ ಇದ್ದ. ನಾಕೈದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬೋರಾಡಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಮುಖಗಳ ತೊಗಲ ಮೇಲೆ ಹಸಿದು ವಿರೂಪಗೊಂಡ ಪದಾರ್ಥ ಇತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯ

ತದ್ವಿಧವು ಅವರಾಗಿದ್ದರು; ಈರಮ್ನ ಹೇವನ್ನು ಕುಣಿಯ ಪಕ್ಕ ಉದ್ದೋಕೆ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಸಾಳೇರ ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಪೂಜೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಊದಿನಕಡ್ಡಿ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿದವು. ಎಲ್ಲರೂ ಈರಮ್ನನ ದುಂಡುಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಹೇವನ್ನತ್ತಿ ಕುಣಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಮಲಗಿಸಿ ಅದರ ಕಾಲುಬುಡಕ ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ಮಣ್ಣು ಹಾಕಲು ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಸೂಚಿಸಿದಾಗ ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಕಂಠ ಒಡೆದು ಕರುಳು ಇರಿಯುವ ಆಕ್ರಂದನ ಗಟ್ಟಿಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಸ್ಪೋಟಿಸಿತು. ಎಂಥ ಕಲ್ಲೆದೆಯವರಿಗೂ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಿವುಡ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೆ. ಮುಖ ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ವಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅತ್ತು ಮುಗಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಐದೈದು ಬೊಗಸೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಕಿವುಡ ಸಲಿಕೆಯಿಂದ ಮಣ್ಣು ಎಳೆದು ಕುಣಿ ತುಂಬಿಸಿದ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬುಗುಟೆಯಾಕಾರದ ದಿಬ್ಬ ಮೂಡಿತು. ನಾಯಿನರಿ ಕೆದರದಂತೆ ಕಲ್ಲುಗುಂಡು ಉರುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಇಟ್ಟ. ಸದ್ಯ ರುದ್ರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆ ಕಿರುಬಗಳ ಹಾವಳಿ ಇಲ್ಲ. ಗುದ್ದಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪೂಜೆ, ಹೊನ್ನೂರಿಕೆ ಹೂ, ಊದಿನಕಡ್ಡಿ...ಆ ಪ್ರದೇಶ ವಿಲಕ್ಷಣ ಘಮಘಮ ವಾಸನೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ವಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಡವಿ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟರು. ಮೂರು, ನಾಕು, ಐದು ಅಂತ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತ ಕಿವುಡ ಅಜ್ಜಪ್ಪನೆದುರು ನಿಂತಾಗ ಆತ ತೇವಗೊಂಡಿದ್ದ. ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡು ಜೇಬಿನಿಂದ ಐದರ ಹಸಿರು ನೋಟನ ಜೊತೆಗೆ ಎರಡರ ಕೆಂಪು ನೋಟನ್ನು ಹಾಕಿದ. ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿಯೇ ಬೊಗುಸುಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಸಲಿಕೆ, ಗುದ್ದಿ, ಪೂಜೀದು ನಾಕೈದಾಣಿ ಕ್ಷುಣ್ಣಿ ಧಣಿ ಅಂತ ಕಿವುಡ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟು ಅಜ್ಜಪ್ಪನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಅವನ ಬೊಗುಸೆಗೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು.

ಆಗಲೇ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗಂತದ ತುಂಬ ರಕ್ತವರ್ಣದ ಮೋಡಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೆಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೋರೆಲ್ಲ ಮೈಲಿಗೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯರಾಗಲು ಗೌಡರ ಬಾವಿ ಕಡೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸುಡುಗಾಡಲ್ಲಿ ಅಖೈರು ಉಳಿದವನೆಂದರೆ ಕಿವುಡ ಮಾತ್ರ. ನಾಕೈದು ಬಾರಿ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉದುರಿಹೋದರೆ ಎಂಬ ಭಯ, ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಲಿಕೆ ಗುದ್ದಲಿ ಪುಟ್ಟಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಊರ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ.

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿದ್ದರೆ ಮೈಗೆ ಆನೆ ಬಲ, ಒಂದು ಗಳಾಸು ಕುಡಿದು ಜೀವತಂಪುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನ ಹೇಗೋ ದಬ್ಬಬಹುದೆಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತ ಕರಗಲ್ಲು ದಾಟಿದ್ದ. ಜೋಳ ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಮೂಡಿದಾಗ ಶಿವಶಂಕ್ರಪ್ಪನ ಅಂಗಡಿಯೇ ವಾಸಿ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಜಲ್ಲಿ ಜೋಳ ಒಯ್ದುಕೊಟ್ಟರೆ ಅವಳೂ ಬೀಸಿ ಕಾಸ್ಯಾಳು ಅಂತ ಅಂಗಡಿ ಕಡೆ ನಡೆದ.

ಇನ್ನೇನು ಅವನು ಲೈಟು ಕಂಬ ದಾಟುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಏನೋ ಹುಸೇನಸಾಬಿ ದುತ್ತನೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಜೀವವೇ ಅರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ಇಲ್ಲೊಡು ಇಲ್ಲೊಡು ಅಂತ ಸಾಬಿಯೇ ಮುಂದು ಬಿದ್ದು ಕಿವುಡನ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಸು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಎಣಿಸಿ ಬಕ್ಕಣದಲ್ಲೆಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಇನ್ನಾರು ಬರ್ಬೆಕು ಕಿವುಡ, ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಚುಕ್ತಾ ಮಾಡಿಬಿಡು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಿದ. ಅದುವರೆಗೂ ಜೀವ ಕಳೆದು ಕೊಂಡವನಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಿವುಡನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ದಳದಳ ಸುರಿದು ವಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿತು.

ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಭಾರವಾಗಿ ಹೆಗಲೇರಿರುವ ಸಲಿಕೆ, ಗುದ್ದಲಿ, ಪುಟ್ಟಿ, ಹಸಿದು ಕಂಗಾಲಾಗಿರುವ ಹುಡುಗರು ಉಪ್ಪಡಿಗೆ ಏನು ಕೊಡುವುದು..? ಇವತ್ತೇನಾದರೂ ಅವುಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೀಳದಿದ್ದರೆ?...ಭಯದಿಂದ ಕಂಪಿಸಿದ.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಪಾಪ, ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದು ಹೊಟ್ಟೆ. ಬಂದ ದಾರಿಗುಂಟ ನಡೆದು ಸುಡುಗಾಡು ಮುಟ್ಟಿದ, ಸುತ್ತ ಕತ್ತಲು. ಈ ಕ್ಷಣ ದೆವ್ವವಾಗಿದ್ದ ಕಿವುಡ. ನಾಯಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಅವನು ಅದೇ ತಾನೆ ಅವನೇ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಗುದ್ದಿನ ಮೇಲೆ ಸಲಿಕೆಯಿಂದ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆಯತೊಡಗಿದ. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಣಿ ಖಾಲಿಯಾಯಿತು. ಕಡ್ಡಿಗೀರಿ ನೋಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯವಾಯಿತು ಅಷ್ಟೆ. ಹೇಣದ ಕಾಲುಬುಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನೆರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ (೧೯೫೩) ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೊಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನನ. ಕೃತಿಗಳು: 'ಇನ್ನಾದರೂ ಸಾಯಬೇಕು', 'ಡೋಮ ಮತ್ತಿತರ ಕತೆಗಳು', 'ಅಪೂರ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಕಥೆ', 'ಕಪ್ಪು', 'ಬೇಲಿ ಮತ್ತು ಹೊಲ', 'ಆಸ್ತಿ', 'ಕೆಂಡದ ಮಳೆ', 'ಬೇಟೆ', 'ಪಕ್ಷಿಗಳು', 'ಪ್ರತಿದ್ವಂದಿ', 'ಕೊಟ್ಟ ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು', 'ಹನುಮ' ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕಿವುಡನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?
೨. ಈರಮ್ಮ ಸತ್ತ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಾಗ ಕಿವುಡ ಹಾಕಿದ ಲೆಕ್ಕಚಾರವೇನು?
೩. ಕಿವುಡನಲ್ಲಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣ ಯಾವುದು?
೪. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಸಿವು, ಬಡತನದ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ?

೨. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮೂರು ವಚನ-ನಿರ್ವಚನ

- ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

ಆಶಯ: ವಿಶ್ವಮಾನವತೆಯೆಡೆಗೆ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಕ್ಷರದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕವೆಂಬ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ನೆಲ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨ನೆ ಶತಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಕಾಲ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕಾಯಕಯೋಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವೈಚಾರಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಚಿಂತನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಕತತ್ವ, ಲಿಂಗಸಮಾನತೆ, ಅಕ್ಷರದಾಸೋಹ, ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಯಶೀಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ರಾಜಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿದರು.

೧. ಮಾಡುವ ನೀಡುವ ನಿಜಗುಣ:

ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಕೆಟ್ಟರೋ ಮನವಿಲ್ಲದೆ
ನೀಡಿ ನೀಡಿ ಕೆಟ್ಟರೋ ನಿಜವಿಲ್ಲದೆ
ಮಾಡುವ ನೀಡುವ ನಿಜಗುಣವುಳ್ಳೊಡೆ
ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ

ಇದು ತೀರ ಸರಳವಾದ-ಆಳವಾದ ವಚನ. ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದು

೧. ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಕೆಟ್ಟರೋ ಮನವಿಲ್ಲದೆ

ಮಾಡುವ ನಿಜಗುಣವುಳ್ಳೊಡೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ

೨. ನೀಡಿ ನೀಡಿ ಕೆಟ್ಟರೋ ನಿಜವಿಲ್ಲದೆ ನೀಡುವ ನಿಜಗುಣವುಳ್ಳೊಡೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಚಾರಗಳ ಸಮೂಹವಾಗಿದೆ. ಮಾಡುವ ನಿಜಗುಣದಲ್ಲಿ, ನೀಡುವ ನಿಜಗುಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ್ಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಈ ವಚನ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ನಿಜಗುಣ'ವೆಂದರೆ ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಾಗಿದ್ದು, ಲಿಂಗಾಯತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ನಿಜಗುಣವೆಂದರೆ 'ಕಾಯಕ', ನೀಡುವ ನಿಜಗುಣವೆಂದರೆ 'ದಾಸೋಹ'.

ಮಾಡುವ ನಿಜಗುಣ: ಮಾಡುವ ನಿಜಗುಣವಾದ 'ಕಾಯಕ' ಲಿಂಗಾಯತದ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಅದರ ಲಕ್ಷಣ ಹೀಗಿದೆ.

೧. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಕಾಯಕ ಕಡ್ಡಾಯ. ಮೈ-ಮನಸ್ಸುಗಳ ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ.

೨. ಕಾಯಕ ದೈಹಿಕವಾಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿರಬಹುದು. 'ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾರನಾದ.... 'ವೇದವನೋದಿ ಹಾರುವನಾದ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೈಹಿಕವಾಗಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು.

೩. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲು-ಕೀಳಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗೌರವತತ್ವ ಅಡಗಿದೆ.

೪. ಕಾಯಕ ಸತ್ಯಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಆಲಸ್ಯ, ಮೌಢ್ಯ, ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಳೆಂಬ ಸೂತಕಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

೫. ಕಾಯಕದಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ (ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಣ್ಯ)ದ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿ ಹಣ ವಡ್ಡೆ (ಹಣ, ಅಡ್ಡೆ-ಇವು ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಣ್ಯಗಳು) ಕೇಳಬಾರದು.

೬. ಕಾಯಕ ಪೂಜೆಯ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ. ಪೂಜೆಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ "ಮಾಡುವ ಮಾಟದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದನರಿಯಬೇಕು" ಎಂಬ ತತ್ವವಾಗಿದೆ.

ನೀಡುವ ನಿಜಗುಣ: ನೀಡುವ ನಿಜಗುಣವಾದ 'ದಾಸೋಹ' ಲಿಂಗಾಯತದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಅದರ ಲಕ್ಷಣ ಹೀಗಿದೆ:

೧. ಕಾಯಕದಿಂದ ವಸ್ತು ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಅಧಿಕಾರವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.
೨. ಪಡೆದುದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವಷ್ಟನ್ನೇ ಭೋಗಿಸಿ ಮಿಕ್ಕುದನ್ನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡಬೇಕು. ಕಡಬಡ್ಡಿಗೇ ಬಳಸಬಾರದು.
೩. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದಿಂದ ಗಳಿಸಿದುದು ಮಾತ್ರ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ.
೪. ದಾಸೋಹ ಕೇವಲ 'ಧನ'ಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ; ತನು, ಮನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
೫. ದಾಸೋಹದಲ್ಲಿ 'ಅಹಂ' ಭಾವ ಇರಕೂಡದು.
೬. ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹ, ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹವಿಲ್ಲದ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ವೃಥಾ. ದಾಸೋಹದಿಂದ ಕಾಯಕ ಪೂರ್ಣತೆ ಪಡೆಯುವುದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪನೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದುಡಿಮೆ , ಇನ್ನೊಂದು ವಿನಿಮಯ. ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಕರ್ಮದ ಕಾಟ ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಯಕವೂ ಕರ್ಮ ಆಗುತ್ತದೆ. ದಾಸೋಹವೂ ಕರ್ಮ ಆಗುತ್ತದೆ. 'ನಿಜಗುಣ'ವಿರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಕರ್ಮ ಕಾಯಕ ಧರ್ಮ ದಾಸೋಹ ಧರ್ಮಗಳು ಸಮೀಪ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಧರ್ಮವಿದ್ದಲ್ಲಿ ದೇವರಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ "ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ."

ಗಂಡ ಶಿವಲಿಂಗದೇವರ ಭಕ್ತ
ಹೆಂಡತಿ ಮಾರಿ ಮಸಣಿಯ ಭಕ್ತಿ
ಗಂಡ ಕೊಂಬುದು ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ
ಹೆಂಡತಿ ಕೊಂಬುದು ಸುರೆ ಮಾಂಸ
ಭಾಂಡ ಭಾಜನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಭಕ್ತಿ
ಹೆಂಡದ ಮಡಕೆಯ ಹೊರಗೆ ತೊಳೆದಂತೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಗಂಡ ಶಿವಲಿಂಗದೇವರ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಾರಿ ಮಸಣಿಯ ಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸುರೆ ಮಾಂಸ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಒಳಗೆ ಹೆಂಡವಿರುವ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೊಳೆದಂತೆ ವೃಥಾ ಎಂಬುದು ಈ ವಚನದ ಅರ್ಥ.

ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿವೆ, ಗಂಡ ಶಿವಲಿಂಗದೇವರ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹೆಂಡತಿ ಮಾರಿ ಮಸಣಿಯ ಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸುರೆ ಮಾಂಸ ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೆರಡು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿವೆ. ಮಡಕೆಯ ಒಳಗೆ ಹೆಂಡ ಹಾಕುವುದು. ಹೊರಗೆ ತೊಳೆಯುವುದು. ಮಡಕೆಯ ಒಳಭಾಗವೇ ಹೆಂಡತಿ, ಹೊರಭಾಗವೇ ಗಂಡ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಇವುಗಳ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಡಾ. ಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ವಚನದಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ವಚನ ಆ ಕಾಲದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ತ್ರಿಶಂಕು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನದು "ಮತಾಚರಣೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ" ವಿದ್ದ ಕಾಲವಾಗಿರುವಂತೆ, ಶರಣರ ಆಂದೋಲನೆಯಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಲಿಂಗಾಯತಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದ ಕಾಲವೂ ಹೌದು. ಅನ್ಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಒಂದು ಮತ ಹೆಂಡತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮತವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೆ, ಭವಿಯ ಬೆರಸಲಾಗದು ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗಾಯತದ ವಿಶೇಷತೆ ಇರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ದಾಂಪತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಎರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ. ಅಂದರೆ ಅವರು ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಒಂದು ಮತ ಹೆಂಡತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಆ ದಾಂಪತ್ಯದ ಬಿರುಕು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬಿರುಕಿನಷ್ಟೇ ಅಪಾಯವೆಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸತ್ಯದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದು ಲಿಂಗಾಯತಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದ ಗಂಡ, ಮತಾಂತರ ಹೊಂದದ ಹೆಂಡತಿಯ ಚಿತ್ರವಾಗಿರದೆ, ಹಾಗಾದರೆ, ಒದಗಬಹುದಾದ, ಅನ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ್ದ ವಿಷಮದಾಂಪತ್ಯದ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕ-ಸುರೆ, ಪ್ರಸಾದ-ಮಾಂಸಗಳು ಪಾವಿತ್ರ-ಅಪಾವಿತ್ರದ ಎರಡು ವಿರುದ್ಧ ತುದಿಗಳು. ಇದರಂತೆ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರೂ ಪಾವಿತ್ರ-ಅಪಾವಿತ್ರದ ಎರಡು ವಿರುದ್ಧ ತುದಿಗಳಾದರೆ ದಾಂಪತ್ಯದ ಅದ್ವೈತವೇ ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಪಿಂಡ, ಸುರೆಮಾಂಸಪಿಂಡಗಳ ದಾಂಪತ್ಯ

ಪಾದೋದಕ-ಸುರೆ, ಪ್ರಸಾದ-ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಲಿಂಗಾಯತ ಕುಟುಂಬದ ಚಿತ್ರವಲ್ಲ, ಲಿಂಗಾಯತೇತರ ಕುಟುಂಬದ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಇನ್ನೆರಡು ಪದಗಳಾದ ಭಾಂಡ-ಭಾಜನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಭಾಂಡವೆಂದರೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪಾತ್ರೆ, ಭಾಜನವೆಂದರೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪಾತ್ರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾಂಡ ಶುದ್ಧಿಗಿಂತ ಭಾಜನ ಶುದ್ಧಿಗೆ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಭಾಜನ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ ಭಾಂಡನವೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿ ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಅಶುದ್ಧಳಾಗಿ ಗಂಡ ಶುದ್ಧನಾದರೆ ಮಡಕೆಯ ಒಳಗೆ ಹೆಂಡ ತುಂಬಿ ಹೊರಗೆ ತೊಳೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೆಂಡಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದುದು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣಪ್ರಯೋಗ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಮದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಳು ಹೆಂಡತಿಯಷ್ಟೇ. ವಚನ ಬರೆದ ಬಸವಣ್ಣ ಪುರುಷನೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮೀರಿ ಚಮತ್ಕಾರ ವಿಶೇಷದಿಂದ ರಸ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

೩. ನೇಮವ ಬಿಡದಿರಲವೋ:

ಒಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲ, ಒಡನೆ ಬೆಳೆದುದಲ್ಲ
ಎಡೆಯಲಾದ ಒಂದು ಉಡುಗೆಯನ್ನುಟ್ಟು
ಸಡಲಿದಡೆ ಲಜ್ಜೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ
ನುಡಿ ದಿಟವಾಯಿತ್ತು ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ.
ಹಡೆದ ಗುರುಕರುಣದೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ನೇಮವನು ಬಿಡದಿರಲವೋ
ಬಿಟ್ಟಡೆ ಕಷ್ಟ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನಡಸಿ
ಕೆಡಹುನ ನಾಯಕ ನರಕದಲ್ಲಿ.

'ನೇಮನಿಷ್ಠೆ'ಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಈ ವಚನದ ವಸ್ತು. ಬಚ್ಚಿ ಧರಿಸುವ ಉಪಮೆಯೊಂದಿಗೆ ನೇಮಧರಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಇದರ ಅರ್ಥ ಇಷ್ಟು: ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯದ, ಆಮೇಲೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಉಡುಗೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟು, ಅದು ಸಡಿಲಿದರೆ ಲಜ್ಜೆ ನಾಚಿಕೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಗುರುಕರುಣದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ 'ನೇಮ'ವನ್ನು ಬಿಡದಿರು. ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿಹನು.

ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ೧. ಗುರುಕರುಣೆ ೨. ಕರುಣೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ನೇಮ. ೩. ನೇಮ ಪ್ರತಿಪಾಲನೆ. ಲಿಂಗಾಯತದಲ್ಲಿ ಗುರುಕರುಣೆಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಗುರುಕರುಣತ್ರಿವಿಧಿ, ಗುರುಬೋಧಾಮೃತ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿ ಶಿರೋನಾಮಗಳೂ "ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಸ್ಥಲ" ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕರಣ ನಾಮಗಳು ಈ ಮಾತನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತವೆ. ಮಲತ್ರಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗುರುತಂದೆಯೇತ.

ಲಿಂಗಾಯತದಲ್ಲಿ ಇದು ಕೇವಲ ಕರ್ಮಪ್ರಧಾನವಾದ ವ್ರತವಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನ-ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ ವ್ರತ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ, ದಾಸೋಹ, ಪ್ರಸಾದ ಇತ್ಯಾದಿ ತತ್ವಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೇವಲ ಶುಷ್ಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಬದುಕಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಅನುಭಾವ, ಅನುಭಾವವೇ ಭಕ್ತಿ, ಸಾಮರಸ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಈ ವ್ರತ ಮಹತ್ವ ಸ್ಫುಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಡಾ.ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ (೧೯೩೮-೨೦೧೫) ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿಂದಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗುಬ್ಬಿಪಾಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಸುಮಾರು ೨೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನ ಸಂಪದ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು, ಶಾಸನ ವ್ಯಾಸಂಗ ಇವು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಗಳು. ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ ಪರಿಸರದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಪ್ರಬಂಧ) ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ, ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಪಾದನಾ ಕೃತಿಗಳು. ಇವರ ಮಾರ್ಗ ೧, ೨, ೩, ೪ ಸಂಪುಟ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ, ಮಾಡುವ-ನೀಡುವ, ನಿಜಗುಣ ಯಾವುದು?
೨. ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹದ ಬಗ್ಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನಿಲುವೇನು?
೩. ದೇವತಾರಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?
೪. ಭಾಂಡ ಭಾಜನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಭಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನಿಲುವೇನು?

ಮೂರನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಬಿಕಾಂ
ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ
ಕನ್ನಡ ಉತ್ಸವ-೨

ಸಮಯ: 2.30 ನಿಮಿಷ

ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು: 60

I ಪದ್ಯದ ಭಾವಾರ್ಥ ಬರೆಯಿರಿ:

(1X6=6)

ಬಲೆ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ವಜ್ರದ ಸಂ
ಕಲೆ ಹೃದಯಕ್ಕೆನಿಪ ರೂಪವತಿ ಜಾನಕಿ ಕ
ಣ್ಣೊಲದೊಳಿರೆ ಪದ್ಮಪತ್ರದ
ಜಲಬಿಂದುವಿನಂತೆ ಚಲಿತಮಾದುದು ಚಿತ್ತಂ

II ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ:

(4X2=8)

- 1) ರಾವಣ
- 2) ಚಾಮರಸ
- 3) ಸೇಡಿಯಾಪು ತಂತ್ರಾಂಶ
- 4) ಶಿವರಾಮ
- 5) ಅರ್ಚಕ ಕುಟುಂಬ
- 6) ಈರಮ್ಮ

III ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ

(4X4=16)

- 7) ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಜಾತಿ
- 8) ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಮೋಹ
- 9) ಆಗಂತುಕನ ಪಾತ್ರ
- 10) ತರುಣರನ್ನು ಕವಿ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಪರಿ
- 11) 'ಹಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ' ಕವನದ ಆಶಯ
- 12) ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ

IV ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

(3X10=30)

- 13) ಗೋಪಾಲನ ಪಾತ್ರ 'ಜೀವದ ಹೂವಾಗಿ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 14) ಗಂಗಜ್ಜಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ.
- 15) ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 16) 'ಸಾರಿಲ್ಲದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಪ್ಪೆ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಲೇಖನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.
- 17) ಕಳ್ಳಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಕಳ್ಳತನ ಮತ್ತು ಅವನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ.